

Partidul Național Țărănesc - XV -

mart. - 11 dec. 1937

Partidul Național Țărănesc - XV -.....	1
mart. - 11 dec. 1937.....	1
-----	6
Guvern Tătăărăscu . Vacanța parlamentară . Succesiunea. Alegeri . 1937.....	6
-----	6
1.) Congresul tineretului PNȚ- Ilfov. , 4 oct.1937.....	6
a) Stanciu Stoian (șef PNȚ-tineret -jud. Ilfov) / 5 oct.'37.....	7
▫ Raport de activitate.....	7
b.) I.V. Popescu -Mehedinți (șef PNȚ-tineret -București).....	7
▫ Activitatea tineretului PNȚ din Capitală.....	7
c) Octav Livezeanu (PNȚ-tineret secretar g-ral Muntenia, Oltenia ,Dobrogea).....	7
▫ Organizațiile de tineret PNȚ.....	7
d.) prof. I.C. Petrescu (secretar g-ral PNȚ-tineret).....	7
▫ Statul național -țărănesc.....	8
▫ 4 pietre unghiulare :.....	8
e) Virgil Madgearu (secretar g-ral PNȚ ; șeful PNȚ Ilfov).....	8
▫ Ordinea legală primejduită.....	8
▫ Coeziunea națională amenințată.....	8
▫ Dictaturile Hitler- Mussolini -Stalin : nu sunt de export !.....	9
▫ Moda imitațiilor : eșecul încercărilor pe plan intern.....	9
▫ Întărirea democrațiilor . PNȚ= candela democrației românești.....	9
▫ Clarificările PNȚ :.....	10
[# Bolșevism ?!].....	10
[# Autoritarism ?!].....	11
[# Constituționalism].....	11
[# Naționalism].....	12
▫ "Românizarea" vieții economice ,sociale, învățământ.....	13
▫ Dezorientarea , neîmplinirile guvernului liberal :.....	14
[# "românizarea" economică].....	14
[# lacunele învățământului].....	15
[# problema minoritară].....	15
▫ Misiunea statului național -țărănesc :.....	15
[# ideea națională].....	16
[# solidaritatea cu țărănimea].....	16
[# cooperăția].....	17
[# stat cultural românesc].....	17
[# sănătatea țăranului].....	17
[# regim democratic , monarhic , constituțional].....	18
▫ Guvernarea liberală : bilanț negativ.....	18
▫ Verdictul opiniei publice : încrederea în PNȚ.....	19
▫ Speranța în încrederea Regelui : chemarea la guvern.....	19
2.) Drumul d-lui Maniu în politica externă , 17 oct.'37.....	20
3.) Rev. " <i>Parlamentul Românesc</i> " - (11-20) dedicat partidelor politice , 31 oct. '37.....	20
a.) Tabloul partidelor politice " <i>naționale</i> " și " <i>constituționale</i> " - discuțiuni.....	21
Redacția /.....	21
▫ Particula " <i>național</i> " din titulatura partidelor.....	21
▫ PNL și PNȚ - partide naționale " istorice ".....	21
▫ Partide " constituționale " și " neconstituționale".....	21
b.) Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace.....	22

▫ Generația a II -a.....	22
# Constantin Stere (PȚD / PRT)	22
#* Pantelimon Halippa.....	22
Ștefan Ciobanu ,.....	22
-----	23
Radical -Țărăniștii , victimele d-lui C.Stere , sunt în continuă mișcare.....	23
între extrema stânga și dorul revenirii la țărăniști	23
-----	23
c. Mihail Manoilescu , Doctrinile vechi și noi.....	23
▫ Inexistența "doctrinelor vechi " în România.....	23
▫ Liberalism, conservaorism, țărănișm ?!.....	23
▫ Doctrina PNȚ ? = o formulă lipsită de conținut.....	23
d.) N.Porsena , <i>Vaida & compania</i>	23
▫ Frontului Românesc : principiul naționalist.....	23
▫ Al.Vaida -Voevod.....	23
▫ DRloanișescu în Fr.Rom.....	24
e.) dr.Petru Groza , <i>Frontul Plugarilor</i>	24
f) .IDSuchianu , Ideologia ca factor al politicii românești f.....	24
▫ Idee - ideologie - doctrină.....	24
▫ Poporanismul liberal ; poporanismul țărănișt.....	24
▫ Antagonism PNL -PNȚ : primatul economic.....	24
▫ Stil de viață : orășenesc - rural.....	25
▫ Antagonism țărănișm - toate celelalte curente.....	25
▫ Descifrări ideologice.....	25
▫ Diversiuni : comunismul , antisemitismul.....	25
▫ Ideologii românești.....	26
4.) Gh.Tătăreșcu , <i>Expozeu</i> , șed.CC al PNL / 4 ani de guvernare / 2 nov.'37.....	26
▫ Moștenirea preluată la guvernare.....	26
LD : vezi la toate capitolele cifrele care indică ce au moștenit și ce au realizat.....	27
5) Succesiunea : audiențele și condiționările MSR , 12- 13 nov.'37.....	28
Redacția /.....	28
▫ Consultările MSR cu șefii de partide. / 12 nov.....	28
▫ Mihalache la rege / 12 nov./ ora 16.....	28
▫ I.Mihalache la rege / 13 nov./ ora 15, 30.....	28
▫ Frământări, contradicții , la PNL / 13 nov.'37 / ultima oră.....	29
▫ Poziția lui Dinu Brătianu.....	29
6) I.Mihalache , <i>Programul de imediată guvernare</i> al PNȚ , 12 nov.'37.....	29
▫ Problema constituțională.....	29
▫ Trei " primaturi " : <i>național</i> (general) <i>economic</i> (agricultura) ; <i>sociaL</i> (munca).....	30
▫ Politica externă.....	31
7.) Cezar Spineanu, Comit.jud.Dâmbovița PNȚ-Târgoviște/ Guvern Mihalache I /12 nov.'37.....	31
▫ Descomunerea PNL.....	31
▫ Legitimitatea "guvernamentală" a PNȚ.....	31
b.VVHaneș / 12 noav.'37.....	31
▫ Moțiunea Comit.jud. Dâmbovița.....	31
▫ Atmosfera la PNȚ.....	31
8.) N.Costăchescu, Comitetul județean Iași , Cuvântare , 22 nov.'37.....	32
c) Criza morală.Provocată de guvernarea Tătăreșcu:.....	32
▫ O nouă luptă.....	32
9.) I.Mihalache , <i>Expozeu</i> ,Comitetul Executiv PNȚ ,/ demisia din președinție / 24 nov.'37...33	33
Redacția / 24 nov.'37.....	34
▫ Atmosferă, protocol , noi înscriși.....	34
Ion Mihalache * / 24 nov.'37.....	34
* Notă LD : Vezi procesul PNȚ (30 oct '47) , unde Mihalache a explicat -----.....	35
▫ Elogiu g-ralului Sichitiu , elogiu armatei.....	35

▣ Succesiunea (12 -13 nov.).....	36
▣ Bruscareea regimului constituțional.....	36
▣ Zdruncinarea regimului constituțional.....	38
▣ Consecințele refuzului.....	38
▣ Culise , sforării vizând compromiterea lui Maniu	39
▣ "Evenimentul" din primăvară.....	39
▣ " Succesiunea" condiționată.....	39
▣ Inculeț -Mihalache.....	39
▣ Alegerile comunale și județene.....	40
▣ Guvernul Tătărescu - guvern fără program.....	40
▣ Succesiune cu " baza lărgită " ?!.....	40
▣ Programul PNȚ înfățișat MSR.....	41
▣ " Succesiunea" condiționată.....	41
▣ Conștiința datoriei împlinite.....	42
▣ Președinția PNȚ.....	42
▣ Proba de rezistență.....	42
▣ Conducere lui Iuliu Maniu !.....	43
▣ Steagul constituționalismului.....	43
▣ Retragera din președinția PNȚ.....	43
▣ Pilda lui Cincinat.....	44
b.) Iuliu Maniu / 24 nov.'37.....	45
▣ Implorare : Mihalache să rămână la președinție.....	45
▣ Elogiu lui Mihalache.....	45
▣ Semnificații :.....	46
▣ Demisia lui de la președinția PNȚ (22 iun.31).....	46
▣ Acceptarea revenirii la președinția PNȚ (24 nov.'37).....	47
▣ Programul politic ? Programul din 1926.....	47
▣ România : contraziceri și paradoxuri.....	47
Politica externă.....	48
▣ Ideea națională	49
▣ Încurajarea elementului românesc.....	49
▣ Dorință adresată Suveranului.....	50
▣ Rugare către Mihalache.....	50
Rugăminte către poporul românesc.....	50
10.a) I.Manu, C.Codreanu, Gh.Brătianu , <i>Pactul de neagresiune</i> , / declarații / 26 nov.'37.....	51
Documentul / 26 nov.'37.....	52
▣ Pactul de neagresiune - Codreanu -Maniu -Brătianu.....	52
Iuliu Maniu / 26 nov.'37.....	52
▣ Declarația de presă.....	52
Redacția / 26 nov.'37.....	54
▣ Tratatulele lui Maniu.....	54
▣ Cartel electoral cu P.Conservator.....	54
▣ Muncitorimea împotriva Pactului.....	54
▣ Declarațiile d-lui Maniu.....	55
10.b) Iuliu Maniu , plecarea la Cluj - Bădăcin , 28 nov.'37.....	55
* Notă :.....	56
11) Armand Călinescu, <i>Însemnări zilnice</i> , 25 oct.- 24 nov.'37.....	56
12.) Manifest electoral PNȚ- Maniu, 29 nov.'37.....	59
▣ Dezlegarea crizei.....	59
▣ Țelurile fundamentale ale PNȚ :.....	60
▣ Colaborarea cu Coroana.....	60
13.) Ședința Comitetului PNȚ din Ardeal și Banat , Cluj , 29 nov.'37.....	60
Iuliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37.....	61
▣ Părăsirea și revenirea lui Emil Hațieganu în PNȚ.....	61
▣ Alegerile 1937 .Pactul de neagresiune.....	61

▣ Exemplul lui Mussolini și Hitler.....	61
" <i>Dimineața</i> " / 2 dec.'37.....	62
▣ O declarație ciudată a d-lui Maniu.....	62
14.) Gr.Iunian, Expozeu : <i>PRȚ și problemele politice</i> , Cernăuți, 29 nov.'37.....	62
▣ Regim cinstit democrat ,.....	62
▣ PRȚ: pentru guvern de alegeri.....	63
▣ PNL și PNȚ = partide nedemocratice.....	63
▣ Refuzul de intrare în guvern.....	63
▣ Refuzul de cartele electorale.....	63
C.Titel -Petrescu / 29 nov.'37.....	64
▣ Concentrarea forțelor democratice	64
George Grigorovici / 29 nov.'37.....	64
▣ Experiența germană : greșala partidelor " burgheze".....	64
▣ Partidele politice din România	64
▣ Partidul țărănesc ?! "Statul țărănesc " ?!.....	64
16) Corneliu Zelea Codreanu , <i>Circulări și Manifeste</i> , Munchen, Ediția a 5-a, 1927-1938 ,...64	64
▣ Acordul electoral cu Iuliu Maniu și Gh.Brătianu (p. 220 - 223).....	65
▣ Politica externă.....	65
▣ Politica internă.....	66
▣ Alegeri libere.....	66
c) " <i>Adevărul</i> " / 1 dec.'37 (preluat de "Dimineața" , 2 dec.).....	66
▣ Agresiune contra pactului de neagresiune.....	66
17.) <i>Apelul</i> tineretului democrat din București / <i>garda lui Titulescu</i> / 1 dec.'37.....	67
18.) Istrate Micescu despre procesul intentat de către CZCodreanu , 2 dec.'37.....	67
▣ Frontul Național Unitar.....	68
▣ Derută printre vaidiști și legionari.....	68
▣ "Lațul" Pactului de neagresiune pentru Codreanu.....	68
▣ Cazul Titulescu.....	68
▣ Răspunderi și consecințe.....	68
▣ Tribulațiile lui CZ Codreanu.....	69
▣ <Cine se aseamănă se adună . >.....	69
19.) Iuliu Maniu , Declarații de presă , București , 3 dec.'37.....	69
▣ Ședința C..Ex. a PNȚ Ardeal și Banat (29 nov.).....	69
▣ Starea de spirit din provincia de peste munți	70
▣ Dezinformări de presă , prin cenzură	70
▣ Remediul : intensă acțiune de informare directă	70
▣ Pactul de neagresiune.....	71
▣ Politica externă.....	71
20.) Manifest electoral al Comitetului Secției Apărării Naționale din PNȚ , 3 dec.'37.....	71
21.) Virgil Madgearu , declarații , Cernăuți, 10 dec.'37.....	72
▣ Neconstituționalitatea soluției succesiunii.....	73
▣ Guvern hibrid.....	73
▣ Regimul liberal = regim de dictatură lașă.....	73
▣ Cenzură, stare de asediu și decrete -legi.....	73
▣ Situație anormală - soluție anormală.....	73
▣ Siluirea voinței poporului.....	73
▣ Pactul de neagresiune.....	74
▣ Minoritățile ; protecția muncii românești.....	74
22.) Întruniri electorale PSD+PSU + sindicate , 11 dec.'37.....	74
A. Întrunire muncitorească , Sectorul Galben.....	75
B) Întrunire muncitorească în sectorul Negru.....	75
C) Întrunire muncitorească în cartierul Grivița.....	75

Guvern Tătărescu . Vacanța parlamentară . apr.-11 nov. 1937

1. **Congresul tineretului PNT- Ilfov** , 4 oct.1937
IVPopescu -Mehedinți (PNT-tineret -București)
Octav Livezeanu (PNT-tineret secretar g-ral Muntenia, Oltenia ,Dobrogea)
Stanciu Stoian (PNT-tineret -Ilfov) ș.a. alți șefi județeni ;
ICPetrescu (secretar g-ral PNT-tineret) : **stat național țărănesc**
Virgil Madgearu (secretar g-ral PNT ; șeful PNT Ilfov)
/ **Critica guvernării liberale / programul PNT / statul național-țărănesc** /
2. **Drumul d-lui Maniu în politica externă** , 17 oct.'37
3. Rev." **Parlamentul Românesc**" - (**11-20**) dedicat **partidelor politice** , 31 oct. '37
  - a. **Tabloul partidelor politice "naționale " și " constituționale"** - discuțiuni
  - b. **Gh.Bezviconi** , **Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace**
  - c. **Mihail Manoilescu** , **Doctrine vechi și noi**
  - d. **N.Porsena** , **Vaida & compania**
  - e. **dr.Petru Groza** , **Frontul Plugarilor**
  - f. **IDSuchianu** , **Ideologia ca factor al politicii românești**
4. **Gh.Tătărescu** , **Expozeu** , șed.CC al PNL ,/ **4 ani de guvernare** / 2 nov.'37
/ **moștenirea preluată de la PNT - nov.'33** /

Guvern de alegeri Tătărescu . 13 nov. - 28 dec. 1937

- 5.. **Sucesiunea** : audiențele și condiționările MSR , 12- 13 nov.'37
I.Mihalache : **refuză formarea guvernului condiționat**
Gh.Tătărescu demisia și reînscăcinarea cu **formarea guvernului**
6. **I.Mihalache** , **Program minimal de guvernare** , prezentat MSR , 12 nov.'37
7. **Cezar Spineanu** , Comit.jud.Dâmbovița PNT -Târgoviște / **Guvern Mihalache !** / 12 nov.'37
I.Mihalache , Convocarea Comit.Executiv / **Mihalache demisionează ?** / 12 nov.'37
8. **N.Costăchescu** , Comitetul județean Iași , Cuvântare , 22 nov.'37
/ **guvernarea condiționată :Vaida ! / guvernTătărescu ! /**
/ **Lupta electorală cf.Programului PNT /**
9. **I.Mihalache** , **Expozeu** , Comitetul Executiv PNT ,/ **stat național-social** / 24 nov.
/ **problema constituțională // demisia din președinție** / 24 nov.'37
Iuliu Maniu - **Cuvântare / reales președinte** /
- 10.a.**Iuliu Maniu** , declarații : **Pactul de neagresiune** , București , 26 nov.'37
/ Înțelegere electorală cu CZCodreanu și Gh.Brătianu /
/ **Tratative pentru alte înțelegeri : P.Conserv. ,P.Agrar , PSD, Fr.Plugarilor, P.Evreesc** ș.a //
10. b. **Iuliu Maniu** , plecarea la **Bădăcin** , declarații , Cluj , 28 nov.'37
11. **Armd.Călinescu** , **Însemnări politice** / 25 oct- 24 nov.'37
/ **Frământări în PNT / variante de colaborare / demersuri la rege /**
/ **schimbarea președinției / pactul de neagresiune /**
12. **Manifest electoral PNT- Maniu** , 29 nov.'37
/ **Nelegitimitatea gov.Tătărescu-2 / Refuzul PNT la guvernare incompatibilă /**
/ **Țelurile PNT // Regim constituțional actual /**
13. **Iul.Maniu** , Ședința **Comitetului PNT din Ardeal și Banat** ,Cluj , 29 nov.'37
/ **pactul de neagresiune = pact electoral /**
14. **Gr.Iunian** , Expozeu : **PRT și problemele politice** , Cernăuți , 29 nov.'37
/ **Respinge toate acordurile electorale PNT- G de F ; PNL - Fr.Românesc /**
15. **C.Titel Petrescu** , **dr.L.Ghelerter** , **George Grigorovici** , 30 nov.'37
/ **Întrunire electorală : PSDR + PSU / resping Pactul de neagresune /**
16. **Corneliu Zelea Codreanu** , **Circulări și Manifeste** , 30 nov.'37
Acordul electoral cu Iuliu Maniu și Gh.Brătianu / declarația de război contra lui Titulescu /
17. **Apelul tineretului democrat din București** / **gardă în apărarea lui Titulescu** / 1 dec.'37
18. **Istrate Micescu** (PNC) , procesul intentat de **CZCodreanu** , 2 dec.'37
/ **"trădarea " Frontului Național de către Vaida și Codreanu / PNT, G de F și cazul Titulescu /**
19. **Iuliu Maniu** , **Declarații de presă** , București , 3 dec.'37
/ **Democrație , contra dictaturii / deformarea opiniilor prin cenzură /**

- / Înțelegere electorală cu : CZCodreanu, Gh.Brătianu , C Argetoianu /
/ Politica externă a PNT / cazul Titulescu /
20. **Manifest electoral** al Comitetului **Secției Apărării Naționale** din PNT , 3 dec.'37
21. **Virgil Madgearu** , declarații , întrunire electorală , Cernăuți , 10 dec.'37
/ **Sucesiune neconstituțională : guvern hibrid , dictatură lașă /**
/ **Situație anormală - soluție anormală : pactul de neagresiune / Minoritățile /**
22. **Intruniri electorale PSD+PSU + sindicate** , 11 dec.'37
/ **Atac -demascare pact Maniu + Codreanu ; demascare PCR /**
Vezi fișierul următor ....
-

Guvern Tătărescu . Vacanța parlamentară . Sucesiunea. Alegeri . 1937

1.) Congresul tineretului PNT- Ilfov. , 4 oct.1937

("Dimineața" , an 33, nr. 11.060, 5 oct.1937)

Congresul se ține în **grădina Otetelișanu** (din spatele Palatului telefoanelor) .

[LD : **PNT** are ca președinte pe **I.Mihalache**. Se poate spune că **la acest congres**, este înfățișat **p.d.v. țărănist, regățean " mihalachist"** - iertat fie cum sună ! - care va guverna acțiunea acestui partid **în faza declanșării " sucesiunii "**, când **se sconta pe câștigarea bunăvoinței regale**, pentru **aducerea PNT la guvernare** . După eșecul acestei tentative, **Maniu va prelua președinția partidului** (26 nov.) , și **va guverna** acțiunea partidului **în alegeri**, adică **câștigarea bunăvoinței electoratului**, în același scop. Fiind vorba de un interval scurt de timp, **dublul mesaj al PNT**, este evident și poate fi pus pe două coloane .] **Doc.integral - fișier PNT XV**

La congresul tineretului ilfovean au venit și delegații și din alte județe. Peste 3.500 participanți.

Pe o estradă improvizată , **Virgil Madgearu** (șeful org. PNT-Ilfov, secretar g-ral PNT) , conducători și tineri PNT , printre care : **Romulus Georoceanu, prof.dr.Mezincescu, deput.Al.Cartojan, NTPopescu -Zorică, Cezar Simionescu, Octav Livezeanu, Mill.Berbecaru, av.Costofaru , ș.a.ș.a.** Placarde, steaguri , imnul PNT [LD nu-l cunosc !]

foto (aspect de mulțime) - indică faptul că adunarea intra în ritualul mesajului transmis MSR]

Stanciu Stoian (șef PNT-tineret -jud. Ilfov)

▣ **Raport de activitate**

I.V. Popescu -Mehedinți (șef PNT-tineret -București)

▣ **Activitatea tineretului PNT din Capitală**

Octav Livezeanu (PNT-tineret secretar g-ral Muntenia, Oltenia ,Dobrogea)

▣ **Organizațiile de tineret PNT**

I.C. Petrescu (secretar g-ral PNT-tineret)

▣ **Concepția lui Mihalache : Statul național - țărănesc**

▣ **4 pietre unghiulare : Lumină , Sănătate, Gospodărie, Dreptate**

Virgil Madgearu (secretar -gral PNT ; șeful PNT Ilfov)

▣ **Ordinea legală primejduită ; Coeziunea națională amenințată**

▣ **Restabilirea ordinii și disciplinei : rolul PNT**

▣ **Moda dictaturilor : relaxarea pe plan internațional**

▣ **Moda imitațiilor : eșecul pe plan intern**

▣ **Clarificările PNT : # Bolșevism # Autoritarism**

 # Constituționalism # Naționalism

▣ **"Românizarea" vieții economice , sociale, învățământ .**

▣ **Dezorientarea , neîmplinirea guvernului liberal : # românizarea economică**

 # lacunele învățământului # problema minoritară

▣ **Misiunea statului național -țărănesc : # ideea națională # solidarizarea cu țărâni**

cooperativizarea # stat cultural românesc # sănătatea țaranului
regim democratic, monarhic, constituțional .
▣ Guvernarea liberală : bilanț negativ.
▣ Verdictul opiniei publice : încrederea în PNȚ
▣ Speranța în dreptatea MSR : chemarea la guvern
-----

a) **Stanciu Stoian** (șef PNȚ-tineret -jud. Ilfov) / 5 oct.'37

▣ **Raport de activitate**

Progresul organizației județene , care numără peste 4000 membri

b.) **I.V. Popescu -Mehedinți** (șef PNȚ-tineret -București)

▣ **Activitatea tineretului PNȚ din Capitală**

Salută prezența în capitală a **tineretului țărănesc și românesc din satele țării**, care a venit cu elan și vigoare , în mijlocul **muncitorimii bucureștene**, hotărît **să sprijine activitatea partidului**, fiind gata să depună toată munca pentru **realizarea programului și spiritului național-țărănesc**.

Tineretul din Capitală , cu sprijinul org.de partid din Capitală , desfășoară o activitate de **lămurire a muncitorimii** - provenită și ea din lumea satelor - **copleșită și ea de multe suferințe** . Împletind munca acțiunea viguroasă a tineretului din lumea satelor cu cea a muncitorimii de la orașe ,

"vom cucerii ceea ce năzuim : dreptatea "

////////////////////////////////////

c) **Octav Livezeanu** (PNȚ-tineret secretar g-ral Muntenia, Oltenia ,Dobrogea)

▣ **Organizațiile de tineret PNȚ**

Sămânța aruncată cu doi ani în urmă] 1935] a rodit și a sporit.

În munca lor, **tinerii țărăniști au întâmpinat greutăți**. S-au întâlnit cu **tineri făcând parte din alte partide**, cu care au vorbit.. ..

"**Am văzut lăncieri** cari doreau "**izbândă**" în numele și pentru unii bătrâni politicieni , **autori de crime politice și patroni a nenumărate jafuri** în avutul public.[.....]

Am întâlnit legionari , obligați să facă **front în dosul oamenilor compromiși** , scăpați ca prin urechile acului din **paragrafele codului penal și de sancțiunea confiscării averilor** , de către comisia de control [-----]

Am văzut rătăciți liberali , atrași cu câte o promisiune , **întinându-se pentru a susține organismul politic cel mai putred și mai corupt - partidul liberal** .

"**Dar n-am întâlnit nicăeri un tânăr național -țărănist** care să fie obligat a **pleca fruntea în pământ** și care să nu poată răspunde cu **mândrie de toate faptele marilor săi conducători** .

Am putut fi calomniați ; ticăloșia omenească e mare .

N-am putut fi acuzați nici o dată fiindcă **n-am dat prilejul nici unei fapte nelegiuite** " [-----].

Am fixat în **pogramul nostru liniile mari de acțiune** : **primatul agriculturii** ,

primatul muncii, primatul românismului și primatul frontierelor .

Primatul agriculturii, pentru a valorifica acea titlatură de țară "**eminamente agricolă**"

[-----]

Primatul muncii , pentru a da **răsplata justă omului care muncește** [-----]

Primatul românismului , pentru **a da caracterul curat românesc acestei țări** [-----]

Primatul frontierelor , păstrarea cu orice jertfă

////////////////////////////////////

d.) prof. **I.C. Petrescu** (secretar g-ral PNȚ-tineret)

▣ Statul național -tărănesc

▣ 4 pietre unghiulare :

[LD : ce stat frumos era " **statul național țărănesc** " !

Dar câtă **găunășonie** cuprinde fiecare " **piatră unghiulară** " !

La congresul profesorilor universitari PNT , unde s-a discutat problema tineretului , **președintele PNT I.Mihalache** a lămurit în chip plastic, **imaginea statului național -tărănesc**. Cele patru pietre unghiulare de la temelia construcției **statului național-țărănesc** , sunt : **lumină, sănătate, gospodărie și dreptate** .

Lumină ! E dovedit cu cifre precise că un milion de copii nu pot urma nici școala primară .

Un milion la o populație școlară de **trei milioane** . În programul său, **partidul** prevede măsuri efective, ca **învățământul să fie gratuit [LD ?!]** , prin **ajutorarea elevilor săraci cu haine, cărți , hrană**. Aceleași măsuri , pentru **elementele distinse din lumea satelor** , pentru a urma **înv.secundar și superior**.

Sănătate ! Un neam cu o **putere de vitalitate mai mare decât a tuturor neamurilor din Europa [LD ?!]** , ros de boli și mizerie , vede îndurerat , cum **odraslele lui** , care se nasc din belșug, **mor înainte de vreme**. O **mortalitate înspăimântătoare** la un popor cu o vitalitate impresionantă .**Partidul nostru** își propune să **redea sănătatea și vigoarea acestui popor [LD ?!]** slăbit de mizerie și de lipsa asistenței medicale și igienice.

Partidul nostru va mobiliza o **armată întreagă de medici și higieniști** , [LD ?!] pentru **întărirea și însănătoșirea națiunii**.

Cine are curajul de a se împotrivi acestei acțiuni mărețe ?

Gospodărire ! **Partidul nostru** prevede un **întreg sistem de gospodărire** cuminte a acestei țări .**Gospodărie** în cele morale, în **școală și biserică** , **gospodărie** în cele materiale : un **plan imediat de lucru** e studiat și **așteaptă să fie aplicat** . [LD ?!]

Cine, în fața acestei priveriști, de construcție a noii țări nu simte vibrând de mândrie ?

Dreptate ! Veacuri întregi de **impilări** au făcut să **adoarmă virtuțile românești** .

Dreptatea e virtutea principală într-un stat democrat . [-----]

Dreptate pentru toți și în toate [LD ?!] , e ceea ce formează

o **piatră de granit la temelia statului național-țărănesc** .

Se vor **tulbura**, de sigur, **moravuri învechite** .

Multe **culcușuri** căptușite cu **mătase vor dispărea** .

Dar care bun Român nu simte în el **chemarea de a contribui**

ca **opera de dreptate să se plinească întru totul ? [LD ?!]** [-----]

Se sperie și se **împotrivesc incapabilii** [-----]

Se sperie și se **împotrivesc incorecții** [-----]

" **Un regim nou , într-o țară nouă** , **alungă de la posturile de conducere**

pe cei necinstiți , care **și-au bătut joc** de această țară, **înfingând colții** în **bonurile ei**

ca și **animalele de pradă** . O **zidire nouă** nu suferă **sălbăticiuni** , cu care **guvernările liberale**

au **minat puterea** acestui neam. **Nouă țară, noi moravuri** .

În atmosfera care se va crea, **necinstiții** se vor **asfixia** ! "

////////////////////////////////////

e) **Virgil Madgearu** (**secretar g-ral PNT ; șeful PNT Ilfov**)

La congresul trecut, a **recomandat tineretului să se întărească în credința național -tărănistă** și **să o răspândească** .

Roadele acțiunii , îndreptățesc să se mulțumească organizațiilor de tineret .

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ Ordinea legală primejduită

▣ Coeziunea națională amenințată

[LD : **Madgearu** vorbește de "**violența legionară** " , fără să o numească . vorbește

de "**diversiunea**" guvernului în ce privește **tolerarea extremismului și anarhiei** .

Și, din analiza lor , trage **o concluzie politicianist - partizană** :

nu guvernul "carenței de autoritate " ci PNT - cu ale sale gărzi țărănești, cu declarațiile sale repetate de adjudecare a guvernării - **a "pacificat" spiritele și a adus ordinea în țară !**
În felul acesta , **PNT își exprimă acordul cu măsurile și legile liberale din ultimul an** ,
privite ca **răspuns la presiunile PNT** , pentru că , în orice caz, pentru Madgearu ,
deci pentru PNT , **pericolul public nr 1 , continua să fie PNL** , și , într-o astfel de viziune,
trebuia înlăturat de la guvernare .]

" **Noi ne-am ridicat** cu toată hotărîrea **împotriva introducerii violenței** , ca armă de luptă politică. Atitudinea noastră **nu ne era dictată numai** de convingerea **necesității păstrării ordinii democratice** , întemeiată pe **supremația dreptului** și susținută pe **principiul autorității** , răzimată pe **ordinea legală** . **Ci** era impusă de **un comandament național** , care poruncește să se păstreze **unitatea sufletească** a Națiunii ca **să se chezășuiască propășirea țării în timp de pace**, și **forța de luptă în vreme de război** .

[**Guvern- Garda de Fier**]

"Acum un an , unitatea sufletească a Națiunii era **grav amenințată** prin excesele și violențele exercitate de **o anume grupare extremistă** , care se bucura de **impunitate** și , prin anume acte ale sale, lăsa impresia că **tinde să creeze un fel de stat în stat** .

Deși primul ministru declara că nu e vorba decât de un simplu **val artificial de agitațiune**, **fie** că voia să-l **zăgăzuiască** , pentru ași **continua jocul de diversiuni** în politica internă, **fie** că **nu era capabil** , fiind lipsit de curaj și de autoritate , **stările de dezordine** luau proporții , **actele de anarhie** se îmulțeau , **ordinea legală era primejduită și coeziunea națională amenințată** .

[**Gărzile țărănești**]

"**Numai după ce**, într-un ceas de grea cumpănă și **silit de carența autorității de Stat**, **PNT a hotărît să organizeze gărzi țărănești de auto apărare** , guvernul, după două remanieri, n-a avut încotro și **a trebuit să renunțe la jocul diversiunilor politice** și silit să accepte întăriri din afara propriului său partid **a început să restabilească ordinea legală**

Avem dreptul să fim mândri că, prin atitudinea sa hotărîtă , **am forțat guvernul** **carenței de autoritate** să-și îndeplinească , cel puțin în ultima etapă de guvernare , **prima datorie a oricărui guvern** într-o țară civilizată : **garantarea ordinii publice** . "

[**Disciplina universitară**]

" **Avem în același timp satisfacția** că, **ne-am știut face ascultați** și în ceea ce privește disciplina în universități. Spuneam la **congresul de acum un an** :

< **La universități este momentul să se introducă disciplina** .

Disciplina în ce privește pe profesori, ca să-și facă datoria la catedră, **disciplina în ce privește pe studenți**,

ca să-și dea silința să obțină **maximum de cunoștințe** . >

" **Reforma universitară** din primăvara trecută **a corespuns acestei cerințe** și din primul moment al aplicării , **disciplina a început să-și facă drum în universități** .

[**Cumințirea extremiștilor**]

" Se pare că **s-a înțeles** în sfârșit și în rândul mișcărilor extreme , că **scoala pumnului și revolverului trebuie să fie exclusă** dintre **îndeletnicirile extrașcolare** ale tineretului universitar român ."

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ **Dictaturile Hitler- Mussolini -Stalin** : nu sunt de export !

▣ **Moda imitațiilor** : eșecul încercărilor pe plan intern

▣ **Întărirea democrațiilor** . **PNT= candela democrației românești**

[**LD** : nu mă grăbesc să -l taxez pe Madgearu miop sau naiv ; să nu uităm , era anul 1937. **El și partidul său chiar au ținut vie flacăra democrației** .

"**Dacă am reușit** să obținem prin atitudinea și acțiunea noastră politică , **aceste rezultate** ,

nu-i mai puțin adevărat , ca **ambianța generală a favorizat** această evoluțiune.

Experiența de aiurea ne-a servit de **învățământ** .

Moda dictaturilor nu mai are același curs de acum un an.

Înșiși creatorii regimurilor de autoritate din **Italia, Germania** și chiar **Rusia**, și-au manifestat **convingerea că nu-i recomandabil** pentru nici o țară **să împrumute instituțiile alteia.**

Fascismul și național-socialismul, nu sunt deci doctrină de export.

De asemenea, **ultima fază de evoluție a regimului sovietic** ,

indică **o micșorare a rolului Internaționalei a III -a** ,

ca factor de propulsiune externă a bolșevismului .

" În același timp, **prestigiul statelor** cari n-au părăsit **ăsezămintele democrației** și **apără patrimoniului ei** , **s-a întărit** atât prin **soliditatea poziției lor** economice și financiare, cât și prin **atitudinea lor** față de greutățile și primejdiile situației internaționale , atitudine de care , toate națiunile înțeleg din ce în ce mai mult , că **atârnă menținerea păcii.**

" **În opinia publică românească** , **dornică de pace**, atât de necesară operei de consolidare națională și călăuzită de ideea patriotică a primatului frontierelor,

creșterea prestigiului statelor păstrătoare ale instituțiilor democratice ,

a avut o rezonanță puternică . **PNȚ a ținut candela democrației românești** aprinsă

și **a ferit-o de a fi stinsă de furtuna atacurilor** , la care a fost expusă în vremea din urmă .

" **Față de amatorii de dictatură** , recrutați din **naufrația vieții noastre publice** , n-a fost nevoie decât să se sublinieze **pericolul posturii în care s-au așezat ei însăși** și să se reamintească opiniei publice **biografia acelor domni** .

Eșecul lor se vedește în **năzuința** ce o arată de a deveni " **populari**" ,

căutând să obțină voturi pentru grupările lor ,

în care scop **practică cea mai excesivă demagogie**, lipsită de orice scrupule. "

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ **Clarificările PNȚ :**

Bolșevism # Autoritarism # Constituționalism # Naționalism-"românizarea"

[**LD : 26 nov.2003** . Pentru anul 1937, când emitea aceste judecăți, trebuie ținut cont de circumstanțele electorale. **Istoria avea însă să-i invalideze judecățile și la modul imediat** , având în vedere **succesul mișcărilor extremist -naționaliste în alegerile din dec.'37** .

Cât privește **țărăniștii învinuiți de " bolșevism"** , mai tineri sau mai maturi , câțiva au avut **conduite destul de echivoce după 1944** - cum a fost dr.Lupu - unii chiar alăturându-se regimului comunist - ca să-i pomenesc doar pe Livezeanu , Stanciu Stoian , Demostene Botez , Ghelmegeanu ș.a.

Ceea ce este însă discutabil , este **optica de " opoziționist"** cu orice preț și cu orice prilej :

dacă era vorba de **semnale negative - vinovat era al PNL !** ;

dacă se luaseră unele **măsuri pozitive - meritul era al PNȚ !**

Exceptând virulența antiliberală , uneori justificată , cel mai adesea pătimașă,

Madgearu avea dreptate în multe privințe, **ideile lui erau consistente** ,

demne de **doctrinarul nr.1 al PNȚ, cum a fost considerat** .]

Madgearu

[# Bolșevism ?!]

" **Față de curentele care încercau să compromită ideea democrației prin crearea de confuzii voite între țărănișm și bolșevism** sau să ne acuze de **străinism** , noi am întreprins o **acțiune de lămurire.**

Astăzi, în gândirea românească este un bun comun , că

nu este o prăpastie mai adâncă decât aceea dintre democrație și bolșevism ,

și nu este un scut mai puternic împotriva comunismului , decât țărănișmul.

" **Sovietele** s-au instalat în **Rusia** drept urmare a regimului autocratic țarist, iar toate **celelate tentative de bolșevizare** , grefate pe **stări social-politice bolnave**, create de **consecințele imediate ale războiului** , ca în **Germania, Austria, Ungaria**

și Italia, au fost efemere.

" În genere, statele cu vechi tradiții democratice , s-au dovedit imune față de comunism : și chiar acolo unde, prin imitație sau din cauza întârzierii unor reforme sociale, au apărut mișcări comuniste , ca de pildă în Franța, ele n-au fost și nu vor fi capabile să răstoarne ordinea de lucruri democratică , au avut și vor avea un rol trecător .

" Cine mai poate contesta astăzi, că un stat , rezimat , în ordine politică, pe pilaștrii monarhiei constituționale și , în ordinea socială , pe o țărănime stăpână pe proprietatea ei individuală , posedă cea mai puternică armătură de zăgăzuire a comunismului ? "

Madgearu /

[# Autoritarism ?!]

" Dar pentru a apăra instituțiile democratice , noi a trebuit să combatem și contrafacerea lor de către actualul guvern .

Democrația nu este opusă ideii de autoritate.

Dimpotrivă , ideea de autoritate este premisă a ordinei democratice .

Democrația cere numai ca autoritatea Statului să nu se mai întemeieze arbitrar , ci pe lege , adică pe respectul drepturilor și libertăților individuale , dar și pe împlinirea de către toți a tuturor îndatoririlor și respectarea tuturor prescripțiilor legale.

Ca un corolar al acestei concepții despre autoritate , ordinea legală democratică implică sancționarea tuturor celor ce înfrâng legea.

" Iată pentru ce constatând timp de doi ani carența autorității [guvernul liberal] și impunitatea infractorilor [extremiștii] , noi ne-am împlinit datoria să chemăm guvernul la răspundere și să-l forțăm să-și îndeplinească misiunea de a păstra ordinea și respectul legilor sau să plece .

" Ordinea democratică mai presupune asumarea întregă a răspunderii de către cei ce guvernează , de la primul ministru în jos , implicând sancționări politice , morale și penale pentru cei ce săvârșesc ilegalități , abuzuri su greșeli de altă natură "

Madgearu /

[# Constituționalism]

" În sfârșit, ordinea democratică nu poate fi despărțită de respectul drepturilor și libertățile constituționale.

A lipsi pe cetățeni de exercițiul celor mai elementare drepturi, prin permanentizarea stării de asediu și cenzuri , este cea mai odioasă falsificare a guvernării constituționale și democratice .

" Cu toate că în cei patru ani , ordinea internă n-a fost amenințată , decât atâta timp cât guvernul a renunțat sau nu a fost capabil să-și exercite autoritatea , și cu toate că , între timp, guvernul a cerut și obținut de la Parlament legi speciale pentru asigurarea liniștei publice ,

regimul stărilor excepționale a rămas neclintit timp de patru ani , constituind un unic exemplu în lume , dacă se exceptează statele dictatoriale .

" Constatând inutilitatea completă, mai mult chiar, efectele direct contrarii celor scontate, prin regimul stării de asediu și cenzurii , și , pe lângă aceasta , folosirea stărilor excepționale , în scopul exclusiv al acoperirii abuzurilor guvernului și partizanilor săi, PNT , care , după asasinarea lui IGDuca , a aprobat aceste măsuri cu un caracter temporar , și-a făcut pe deplin datoria , ridicându-se în Parlament împotriva legilor prin care , an de an, s-au prelungit starea de asediu și cenzura .

" Când dintr-un regim constituțional se înlătură elementele fundamentale și nu mai rămâne decât vestigiul alegerilor , partidul politic care , prin guvernarea sa, se dedă la despoierea regimului democratic de ceea ce formează fondul său și lasă numai aparența , își asumă grava răspundere a contrafacerii așezământului democratic ,

la adăpostul căruia **se instaurează dictatura lașă "**

"**Acest regim** a fost însă practicat **de toate guvernele liberale** de după război și introdus și în ultima guvernare a PNL , pe care toți cei care , împreună cu noi , sunt convinși de **necesitatea păstrării unui regim constituțional democratic**, adaptat structurii unui popor de țărani, au datoriat să-l descopere în fața țării " Madgearu /

[# Naționalism]

[LD : clarificări și definiții substanțiale privind **vocabularul "naționalist"** de totdeauna și de pretutindeni . Evitând cu sobrietate - vorba într-o adunare populară ! - exploatarea populistă a sentimentelor naționale , el vorbește despre : **patriotism, idee națională, coeziune națională , românizare , în respectul drepturilor individuale și a normelor legale, inclusiv de protejare a elementului românesc.]**

" **Dacă față de guvernul liberal**, noi am avut, îndeosebi **rolul să apărăm ordinea constituțională subminată ,**

față de organizațiile extremiste , în afară de lupta împotriva violențelor , a trebuit să ducem o întreagă acțiune de demascare a caracterului demagogic al tendințelor și pozițiilor critice față de naționalismul nostru .

Aceste grupări s-au încumetat să-și asume monopolul naționalismului , cu tendința de a înfățișa PNȚ drept adept al doctrinei internaționaliste .

" În împejurări normale , **partidele politice** dintr-o țară , **se pot despărți pe orice acțiune, afară de ideea națională .** Cu excepția **partidelor socialiste** , a căror doctrină are un caracter internațional, cel puțin înainte de război,

ar fi răsunat în pustiu a se contesta caracterul național al unei grupări politice din orice țară

" **E un simptom , ce descoperă anormalitatea stărilor sociale și politice actuale, năzuința unor organizații politice de a confisca în folosul lor cel mai profund sentiment al omului civilizat - patriotismul .**

" **Explicabil , în statele cari urmăresc după război revizuirea granițelor , acest fenomen nu-și poate găsi , în statele care și-au găsit așezarea lor națională , după război , nici o justificare , în afară de manifestarea unui egoism politic feroce.**

" Firește, în țări ca România, prezența în număr atât de însemnat a unor **minorități naționale** , formând **o cincime din totalul populației** și , în deosebi , **poziția de inferioritate economică** , în care se află **elementul românesc**, din cauza vicisitudinilor geografice și istorice, în care s-a format și s-a dezvoltat statul românesc, **creiază o problemă națională .**

" **Cine nu împărtășește dorința ca Românii să stăpânească toate bogățiile țării și prin aceasta să se chezășuiască pe vecii vecilor România Românilor ?**

Justifică însă aceasta , despărțirea Românilor între ei , în formele celei mai aprige dușmăanii , în " naționaliști " și " înstrăinați " sau " vânduți străinilor " ?

" Dacă **țelul urmărit de toți** , din același sentiment patriotic, **nu justifică îndușmânirea dintre frați de sânge**, îndeprățește deosebirea între căile și mijloacele recomandate , **o asemenea diviziune națională ?**

" **Comandamentul național de a păstra coeziunea sufletească între toți locuitorii țării, pentru a nu face din cei 5 milioane de cetățeni minoritari , tot atâția dușmani interni. În caz de război, exclude acele metode de promovare a românilor , în viața economică și socială , care ar fi de natură să provoace ura între românii de sânge și minoritățile conlocuitoare .**

Aceasta nu înseamnă cătuși de puțin ca , ori unde **elementul minoritar ocupă posturi de comandă** în economia națională , **să rămână mai departe . Este firesc ca naționali, conduși de sacrul egoism , să fie îndemnați a stăpâni ei toate posturile de comandă , de care depinde securitatea , în caz de război.**

Această năzuință națională nu justifică , însă, nici o măsură ilegală sau abuzivă. Ea trebuie să fie împlinită cu respectul drepturilor particulare , prin intervenția Statului , încadrat în norme legale și acolo, unde , pe această cale, particularii minoritari n-ar putea fi înlocuiți cu particularii români ,

este datoria Statului să ocupe el însuși, posturile de comandă . "

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ "Românizarea" vieții economice ,sociale, învățământ.

[LD : de remarcat că , Madgearu se ocupă exclusiv de ceea ce generic se numea "**problema națională** " , ceea ce denotă că **problema domina sceana politică românească** . Dincolo de nota specific opoziționist- antiliberală, Madgearu - deci PNȚ - **se delimitează de mișcările și măsurile naționalist -demagogice.**

Argumentele lui sunt realiste, moderate, democratice.

Singura **obiecție** care i se poate aduce este **absența acestor preocupări în guvernările PNȚ**

Cum **PNȚ nu va mai ajunge la guvernare** , iar o dată cu instaurarea regimului carlist **va intra într-o lungă și neîntreruptă opoziție**, iar **Madgearu va plăti cu viața** atitudinea sa , această expunere a lui Madgearu capătă o semnificație aparte .]

" **Împlinirea țelului general al românizării vieții economice și sociale , nu se poate face decât printr-o acțiune de Stat"**

Programul general al PNȚ este străbătut de această idee cardinală .

Este o falsă pretențiune că noi ne-am fi modificat programul ulterior, sub presiunea evenimentelor .

Programul este și astăzi **cel votat** în [4-5] februarie 1935 de C. C. Executiv .

"Noi n-am respins ideea națională ca **punct cardinal al programului** ,

ci exclusiv formulele goale de orice alt conținut , în afară de **caracterul lor demagogic.**

Prin aplicarea acestui program , se inspiră din următoarele directive :

[**românizare economică**]

" **Românizarea economică** , presupune ,în primul rând, asigurarea formațiunii de **capital mobilier românesc**, fără de care orice sforțare este zadarnică.

Formațiunea de **capital românesc** necesită , în primul rând, **sporirea continuă și progresivă a veniturii agricole românesc**, care nu se poate realiza decât prin aplicarea unui

program de raționalizare a producțiunii agricole , și a aparatului de circulație și credit ,

destinat să contribuie la **asanarea agriculturii** , la sporirea randamentului cantitativ și calitativ

a producțiunii și la **mărirea veniturilor reale ale agricultorilor** [LD : care se va produce la Paștele cailor ! **Își dezvoltă întreaga teorie economic-agrară** , din care nu cred că **participanții la acea adunare înțeleg ceva** : echilibrul dintre prețurile agricole și industriale .... marja de profit a agriculturii .....acumularea de capital românesc ... rolul Statului și al Cooperăției ...

inițiativa industrială și comercială de Stat

[**românizare socială : țărănime, muncitori industriali , clasă mijlocie**]

" **O românizare a vieții economice nu poate deveni efectivă ,**

dacă Statul nu întreprinde în același timp o largă politică socială .

Dacă se urmărește să se ajungă la **dominația elementului etnic românesc** , în toată viața de Stat, și să se așeze temelii serioase pentru **selecționarea valorilor românești** , este absolut necesar **să sporim vitalitatea națională.**

" Aceasta nu se poate asigura și dezvolta, **decât printr-o politică de Stat conștientă,**

pentru **ridicarea sănătății poporului** , **în primul rând a poporului de la sate .**

care reprezintă **elementul etnic cel mai pur.**

Aceeași preocupare trebuie să existe și **pentru muncitorimea industrială.**

Numai dintr-o **muncitorime industrială sănătoasă** poate să **selecționeze elemente tehnice de valoare** , cari să ocupe **un loc de frunte în aparatul nostru industrial.**

" În sfârșit, **dacă se voiește** ca **politica de protequire a muncii naționale** să dea roade,

se impune ca aplicarea măsurilor legale.

să urmeze după **criterii obiective și pe temeiul unor cercetări** ,

pe de o parte , **a structurii personalului în întreprinderile străine.**

iar pe de alta , **a calificației tehnice a celor lipsiți de lucru.**

pentru a se lua măsuri efective de reeducare a categoriilor fără pregătirea corespunzătoare "

Calea cea mai sigură și mai ducătoare la scop ,

pentru promovarea personalului românesc .

rămâne însă , **crearea de întreprinderi economice românești publice și particulare**
Admițând că s-ar reuși a se înlocui complet din întreprinderile economice din întreaga țară tot personalul străin , adus de peste graniță, **minoritarii** , care din punct de vedere legal se află pe aceeași poziție cu românii , vor continua a exercita o concurență puternică și nu vor putea fi covârșiți decât prin [lipsă 2 rânduri]

Madgearu /

[**# românizarea învățământului**]

" De aceea, întreaga acțiune de românizare a vieții economice , **presupune un alt învățământ.** Fără a reduce rolul pe care l-a jucat în dezvoltarea națională ,

să recunoaștem că învățământul nostru n-a reușit încă să stârpească analfabetismul și , în deosebi , **n-a putut oferi vieții economice elemente cu o pregătire tehnică și cu dorința de a îmbrățișa profesiuni economice .** În special , în raport cu nevoile vieții economice , **învățământul nostru se cere radical transformat .** Ideea directoare a reformei trebuie să fie **conformă cu nevoile unui popor ,** aflat într-o fază de tranziție și care **este dator să-și organizeze forțele etnice** pentru așezarea lui națională , definitivă .

" Pentru pregătirea comercianților , meșteșugurilor și lucrătorilor calificați , organizarea cu concursul și contribuția patronilor , a unui învățământ complementar profesional , legat de perioada de ucenicie din comerț , meșteșuguri și industrie , este o imperioasă cerință .

" Am înfățișat acest program mai de mult **pentru a-l expune dezbaterii opiniei publice.** **N-avem cunoștință până acum despre criticarea acestui program** , capabil să asigure mai bine **promovarea elementului românesc în economia noastră națională . "**

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ **Dezorientarea , neîmplinirile guvernului liberal :**

 # românizarea economică # lacunele învățământului # problema minoritară
[LD : de remarcat că , și în această analiză critică, Madgearu se ocupă exclusiv de ceea ce generic se numea "**problema națională**" .]

" **Guvernul n-a izbutit în 4 ani să inițieze o acțiune eficace pentru românizarea vieții economice .** El s-a limitat la **plasarea personalului românesc.** În loc să acționeze cu succes , cel puțin în această direcție , **guvernul a favorizat agitarea problemei, făcând cor cu anume grupări extremiste și cultivând demagogia naționalistă .**

Madgearu /

[**# "românizarea" economică**]

" **Peripețiile** anteproiectului de **decret -lege** , elaborat în vara 1936, de ministerul Industriei și Comerțului , **cu violarea expresă a Constituției** , stau **mărturie despre caracterul demagogic** al politicii guvernului .

"Cele **două rapoarte oficiale** , privitoare la **aplicarea legii** pentru asigurarea utilizării personalului românesc în întreprinderile particulare , pe lângă **lametațiuni nedemne**, despre **sabotajul exercitat** de cei interesați, și mărturia **efectelor minimale** ale măsurilor aplicate, cuprind pasagii menite să **ajute mai departe agitația în jurul acestei probleme.**

" Iar demonstrația cuprinsă în **recentele declarațiuni ale d-lui Gh.I.C.Brătianu [PNL -2]** că **< partidul liberal nu are trebuință nici să imite, nici să supraliciteze , nici să improvizeze >** , făcând aluzie directă la ultima **Circulară** a ministrului de Industrie [**Valer Pop**]

prin care **se cere întreprinderilor**

de **a înlocui elementele minoritare cu 50% , respectiv 75% elemente românești , este o nouă dovadă de totală dezorientare a guvernului actual față de această problemă .** De fapt, după cum rezultă din datele problemei expuse mai sus, **pe căile urmate de guvern ,nici nu se poate aștepta soluționarea problemei românizării vieții economice și sociale .**

Mdgearu /

[# lacunele învățământului]

"Chiar limitată la promovarea personalului românesc, cât timp **organizarea învățământului public nu asigură producerea**, în număr suficient, de **elemente tehnice românești**, **nici locurile disponibile** din întreprinderile existente, **nu vor putea fi ocupate de români**.

" Prin urmare, **dacă nu se remaniază adânc, ucenicia și învățământul tehnic aplicat** de toate gradele și **dacă nu se dă întregului învățământ o îndrumare**, care **să creieze elemente capabile și aplicate** spre îndeletnicirile practice, destinate să forțeze **introducerea elementelor românești în viața economică**, **vor rămâne material de agitație politică**.

" Din **41.307 studenți** înscriși în anul **1934/ '35** (din care **32.307 români**), **n-au absolvit diferite facultăți** decât **3.707** (din care **2.848 români**).

Deci nici **9%** din totalul studenților înscriși

n-au fost promovați licențiați, doctori, ingineri, arhitecți etc.

Din aceștia, în timp ce au ieșit **1.055 licențiați în Drept**,

decât **428 licențiați în Științe comerciale**, **98 de licențiați în Științe agronomice**, **133 ingineri**, **271 medici umani și 61 medici veterinari**.

" **Cu asemenea randament al învățământului superior**, lipsit complet de orice orientare, în raport cu interesele naționale, nu numai că **nu se poate asigura promovarea elementului românesc**, dar nu pot fi satisfăcute **nici nevoile elementare de administrare a Statului**.

" În locul unei preocupări serioase în această direcție, **se urmează, fără întrerupere, agitația**.

Rostul unui guvern nu este însă să agite și nici chiar să favorizeze agitația problemei naționale, ci determinând termenii reali ai fiecărei probleme,

el este dator să îndrumeze, prin măsuri de Stat, rezolvarea loar "

Madgearu /

[# problema minoritară]

" În deosebi, în situațiunea externă deosebit de îngrijorătoare, **este o gravă eroare a se stăru înăuntru dușmănia dintre români și minoritari**, prin anume acte cu caracter demagogic, ca de ex. **recenta Circulară a d-lui Valer Pop**, **campaniile de afară**, pe **chestiunea tratamentului minorităților**, **fără ca**, cel puțin **să se fi adus în fapt, printr-o atingere reală a poziției minoritarilor**, o ameliorare și o întărire a poziției românilor în **economia națională**.

" **Este timpul ca**, în locul agitațiilor sterile și a supralicitațiunii naționaliste demagogice, care coincid cu **măsuri de Stat răzlețe și accidentale**, de o eficacitate națională extrem de redusă, **oamenii de stat**, mânați de grija patriotică a ridicării națiunii, **să cadă de acord asupra unui plan național de rezistență și de promovare a românilor pe toate tărâmurile vieții economice și sociale**.

"**Fără provocarea nimănui, fără atingerea drepturilor pe care le au toți cetățenii unui stat civilizat**, printr-o politică de Stat consecventă, încadrată într-un program național, **românii vor izbuti să redobândească terenul pierdut, din cauza unor împrejurări istorice vitrege**."

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▫ Misiunea statului național -țărănesc :

 # ideea națională # solidarizarea cu țărănimii # cooperativizarea

 # stat cultural românesc # sănătatea țăranului

 # regim democratic, monarhic, constituțional.

[LD : "**statul țărănesc**" descris de Madgearu, seamănă leit cu "**statul liberal**", din doctrina, programul și înfăptuirile PNL !

Deosebirea constă doar pe punerea unui **accent de clasă**, "**țărănist**",

care poate fi taxat fie de **utopie** fie de **demagogie**, în orice caz de **iluzionare și flatare a țărănimii, undeva, departe, în viitor ...**]

" **Ași fi fost înclinat să închei expunerea**, în fața acestui congres al tineretului, numai cu **considerațiuni ideologice**.

Recent, însă, **șeful Partidului Național -Liberal [Dinu Brătianu]**
[LD : probabil **discursul de la Brăila** ; lipsă document]
opunând idealului **statului țărănesc**, **formulei naționaliste**,
afirma că **< nu s-a concretizat ce este statul național-țărănesc
și nici cum se poate realiza ,
după cum nu s-a arătat , cum se poate realiza noul naționalism >**
Și se întreba **dacă este ceva nou în aceste formule**
< puse înainte ca trambulină pentru a sări un hop electoral. >
" Nu voi presupune că , printre această opoziție **între cele două formule** ,
șeful PNL a urmărit să pună în evidență că **nu rămâne pentru țară**
decât formula guvernării liberale , deoarece aceasta ar fi
într-o flagrantă **contrazicere cu declarația sa din vara trecută** ,
prin care **recunoștea dreptul la succesiune a Partidului Național -Țărănesc**.
" Ne-am fi așteptat ca șeful PNL să cunoască ideologia și programele
de guvernământ ale grupărilor politice adversare .
Vorbind după **strălucitul expozeu de la Topoloveni al șefului partidului nostru**,
[LD :lipsă doc.] în care d.I.Mihalache a lămurit în mod plastic ,
prin **exemplul operei economice , sociale , culturale și edilitare din satul Topoloveni**
- un stat național -țărănesc în miniatură - înțelesul statului național-țărănesc ,
nedumerirea exprimată de d.ICBrătianu este mai greu de explicat .
Ori de câte ori , adversarii noștri interpretează altminteri gândul nostru, fie de bună credință,
fie de rea credință , **datori suntem să aducem un cuvânt de lămurire . "**
Madgearu /

[# **ideea națională**]

" **Premisele statului național-țărănesc** se desprind de la sine din **realitățile societății românești** . Iar **noua așezare de stat** , în granițele noastre etnice ,
fără **o afirmare a ideii naționale românești , în toate domeniile** ,
nu vom putea să ne împlinim misiunea noastră culturală ,
prin **dezvoltarea tuturor însușirilor creatoare ale geniului românesc.** "
Madgearu /

[# **solidaritatea cu țărănimea**]

[LD : **Atenție ! Madgearu vorbește** -cred că pentru prima oară de această manieră - **exact ca un liberal de dinainte de război** , și , **deși ținta susținerii sale este țărănimea**,
vede în dezvoltarea industriei (pe lângă celelate componente)
singura șansă de redresare economică. **Au dispărut criticile acerbe anti-industrialiste**.
Este adevărat , din unghiul intereselor țărănești.]

" În acest scop, avem înaintea de toate **lipsă de un substrat material național puternic** ,
pe care nu-l putem crea decât printr- **o orânduire socială menită să solidarizeze**
toate clasele în jurul țărânimii , **factor principal de producțiune și consumație**,
rezervor de sânge curat românesc și de primenire a energiilor naționale.

" O asemenea orânduire este **imperios cerută de condițiunile demografice**.

Ca și în tot răsăritul Europei, **România se află într-o situațiune de**
suprapopulație agricolă , cu tendință de creștere rapidă . **Pe fiecare kilometru pătrat**
de teren de cultură , avem **74 de locuitori** , cifra normală fiind socotită la **65** .

" **Datorită fărâmițării proprietății și condițiilor înapoiate ale agriculturii** ,
randamentul producției de cereale pe hectar , este de numai **10 hectolitri** , adică **jumătate până la o treime** , față de randamentul din țările Europa apuseană și centrală.

" Prin valorificarea defavorabilă a producțiunii țărănești, prin **prețurile urcate ale produselor industriale**, prin **dobânzile mari și prin transmiterea sarcinei fiscale**, provenită din **impozitul pe consumație și circulațiune**,
țărănimea noastră , cu proprietatea supusă încontinuu fărâmițării,
este condamnată la sărăcire progresivă .

" Din cauza capacității restrânse de producțiune a țărânimii ,

procesul de industrializare nu poate urma decât un ritm lent , astfel că , într-un viitor apropiat , **industria** nu va fi în măsură de a absorbi brațele de muncă disponibile de la țară .

" A urmări un nou echilibru în producțiunea națională și o nouă organizare a sistemului de circulație și de credit , care să asigure **mărirea randamentului agriculturii țărănești** și , prin creșterea veniturilor țăranilor , **să se creeze o piață internă pentru a accelera ritmul procesului de industrializare al țării** , ca să asigure o ridicare a venitului național - **aceasta este misiunea economică a statului național- țărănesc.**

" **Statul liberal** , cu tot amestecul său în viața economică , timp de 70 de ani , își încheie bilanțul cu **sărăcirea țăranimii și a claselor de mijloc românești** și cu înavuțirea elementelor străine și minoritare , aflate în număr mare în industrie , comerț , bănci , asigurări și transport .

Madgearu /

[# cooperăția]

[LD : dar și această cooperăție este o **instituție fondată și dezvoltată ca mișcare de liberali !** Ce spune Madgearu sună doar a dorință de a pune mâna pe funcțiile din sistemul cooperatist ! Bîrrrrrr !]

"**Statul național-țărănesc** este chemat să îndrumeze , să organizeze și să normalizeze **noua economie românească** . Aceasta nu implică paralizarea inițiativei private , care fecundează viața economică a unui popor , ci numai îndrumarea și încadrarea ei în formele corespunzătoare intereselor naționale .

" În agricultura țărănească , cooperăția este **singurul mijloc de ridicare calitativă și cantitativă a producției agricole și de valorificare optimă a ei** , prin **eliminarea intermediarilor** .

" În acest scop , **statul național-țărănesc va favoriza cooperativizarea agriculturii țărănești : producția , aprovizionarea , desfacerea și creditul nu numai printr-un concurs financiar**

și larg , ci și printr-un sistem de educație cooperatistă a țăranimii .

" **Statul național-țărănesc nu poate renunța la un rol de inițiativă** ,

în special pentru **stăpânirea posturilor de comandă economică** cu misiunea : **de a realiza echilibrul producției naționale** , asigurând o dezvoltare armonică a agriculturii și industriei ; **a promova creșterea normală a venitului și avuției naționale** ; și **a asigura o repartiție echitabilă** , care să determine formațiunea unui capital românesc și să îndrumeze astfel un proces de românizare reală a vieții economice .

Madgearu /

[# stat cultural românesc]

"Creindu-se un asemenea substrat material național , **statul național-țărănesc va deveni statul cultural românesc** , prin promovarea unei **politici școlare eroice** , imprimată de gândul de a se da copilului preferință , înainte de orice în societate , și **de a dărâma bariera așezată de clasă și sărăcie** , în fața educației și învățării , căci vor exista și mijloace bugetare [LD ???] care să înlesnească : **stăpânirea analfabetismului** , dezvoltarea largă a învățământului elementar și practic și a tuturor celorlalte **trepte și forme de învățământ** , precum și **așezămintelor de cultură** .

Madgearu /

[# sănătatea țăranului]

" **Statul național-țărănesc** , înzestrat cu această armură economică , va realiza **asistența medicală efectivă** pentru **populația rurală și o organizare de igienă și medicină preventivă** , care să pună marea masă a populațiunii la adăpost de **îmbolnăvirile evitabile** , îmbunătățind **condițiile generale de salubritate și de viață** .

În acest scop, **se vor mobiliza toate mijloacele materiale și toate forțele medicale și administrative ale țării**, într-o cruciadă pentru îmbunătățirea condițiilor de sănătate și viață a populației rurale "

Madgearu /

[# regim democratic , monarhic , constituțional]

[LD Madgearu nu consideră "**statul țărănesc**" un **concept doctrinar**,
ci **expresia structurii naționale și sociale** a poporului românesc.

Mai mult, el face **precizări exprese, explicite**, privitoare la "**ce nu este statul țărănesc**"
respingând în mod răspicat rătălmăcirea de care era învinuit, că ar fi adeptul
"luptei de clasă". În ce constă "**schimbarea fundamentală**" în ordinea politică,
nu aflăm în ce constă. Sigură este **adjudecarea guvernării pentru PNT**.]

"Chiar din aceste trăsături generale, reiese clar că **statul național-țărănesc,**

nu poate fi concretizat în paragrafe constituționale,

ci va fi opera de creațiune a tuturor energiilor românești,

descătușate și chemate la o activitate într-un nou ritm și cu metode noi,

" În acest scop, **organizația administrației centrale și locale se cere a fi îndoită, [LD ?!]**

pentru a fi **capabilă să se pună în serviciul Națiunii** cu forțe sporite,

cu **o nouă disciplină și într-un spirit de creație națională.**

" Firește, realizarea **statului național-țărănesc** urmează a se face
în cadrul **regimului monarhic constituțional.**

Precum în ordinea socială, **primatul țărănimii nu înseamnă luptă de clasă,**

tot astfel în lupta politică se exclud orice tendințe exclusiviste

și, drept urmare, orice fel de dictatură.

" **Schimbarea fundamentală în ordinea politică [LD ?!],**

va purta tocmai în sensul **consolidării regimului constituțional,**

prin asigurarea minimului de condițiuni necesare

pentru existența unei **democrații sănătoase**, răzimată pe **ordinea legală.**

" Firește, conturile definitive ale Statului național-țărănesc sunt **în funcțiune de evoluția socială a țării noastre**, în raport cu aceea a întregii omeniri.

Statul național-țărănesc nu trebuie să fie privit **ca un concept doctrinar,**
ci ca **expresiunea structurii naționale și sociale a poporului românesc.**

" Drept urmare, păstrând înaintea ochilor **țelul urmărit**, și care, acesta,
este determinat de **imperativul împlinirii misiunii istorice a statului nostru,**

prin dezvoltarea specificului național, ca factor al culturii românești,

acțiunea politică a Partidului Național-Țărănesc trebuie să se adapteze împrejurărilor
date de fiecare moment, **și să parcurgă, etapă de etapă,**

până la realizarea deplină a idealului : clădirea Statului național-țărănesc "

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ **Guvernarea liberală : bilanț negativ.**

" **Dacă scrutăm** sub acest unghi de vedere, **actuala guvernare liberală** ce se apropie de 4 ani,
nu putem ajunge la încheierea că **a contribuit la întărirea capacității de acțiune**
și rezistență națională a Statului românesc.

" **Nu vom fi îndemnați de spiritul de opoziție să negăm eforturile cari s-au făcut** în acești 4 ani
, sau să contestăm **unele ameliorări față de stările de criză anterioară.**

Este, însă, altă chestiune, **în ce măsură a știut și a reușit guvernul să facă țara să**
folosească de la epoca de prosperitate, care a succedat în lumea întreagă, crizei.

" **Pe căile întortochiate**, pe care a rătăcit această **ultimă guvernare liberală,**
nu se putea aștepta, însă, alt rezultat

decât înregistrarea automată a unor rezultate conjuncturale,

cari nu numai că nu soluționează, dar nici nu îndrumază spre soluție
problemele naționale.

" **Faptul acesta, produs în plină repriză mondială, constituie cea mai deplină dovadă**

că **metodele politicii liberale , nu mai corespund necesităților naționale.**
Din acest punct de vedere, **este bine că experiența liberală s-a făcut până la capăt .**
Ea se soldează cu un bilanț negativ.

" În ordinea politică , s-a făcut încă o dată **dovada că partidul liberal nu poate menține ordinea fără stare de asediu și cenzură** și nici măcar cu aceste măsuri excepționale.

" Deasemenea, țara s-a convins că , ori de câte ori , **ca să se cramponeze de putere, are nevoie să pună la cale diversiuni nu se dă înapoi de la nimic, chiar dacă prin anarhia deslănțuită pune în primejdie siguranța Statului.**

" În ordinea economică, s-a pus în lumină **incapacitatea congenitală a PNL de a așeza pe temelii sănătoase,** pentru propășirea economiei naționale, **prin armonizarea liniilor de dezvoltare a agriculturii și industriei, și intensificarea schimburilor dintre sat și oraș,** datorită preocupărilor de **privilegiere a intereselor industriale, comerciale, și bancare .**

" Menținerea timp de patru ani a **decalajului formidabil dintre prețurile agricole și cele industriale,** ilustrează pe deplin această constatare .

Măsurile de ultimă oră , în favoarea agriculturii, înființarea unui **Institut de Credit Agricol,** procurarea unui număr de **tractoare,** sau experiențele de **electrificare rurală,** **nu sunt în stare să mascheze realitatea.**

" În ordinea financiară , **incapacitatea, chiar și în ultimii ani de prosperitate generală, de a echilibra bugetul,** cu toate că s-a recurs la **expediente , inflație și fiscalism excesiv,** pune în lumină, pe de o parte , **creșterea lentă a venitului național ,** care demonstrează **ineficacitatea politicii economice,** iar pe de altă parte, **caracterul plutocratic al sistemului financiar ,** precum și **incapacitatea și corupția administrației financiare .**

" În ordinea morală, **seria de îmbogățiri fără cauză, fraude, prevaricațiuni,** dintre care o parte au făcut obiectul **sanctiunilor penale,** vădește **înflorirea celor mai abjecte metode de corupție .**

"În sfârșit, **în ordinea externă, guvernarea actuală se încheie cu o slăbire a sistemului de securitate ,** creat prin alianțele și amicițiile noastre și **o diminuare a prestigiului țării în afară .**

Reluarea în ultimii doi ani , într-un ritm mai viu , **a acțiunii de înarmare,** întreruptă din calcule politicianiste , deși înseamnă o sporire a forței de apărare națională, **nu poate fi pusă la activul special al guvernării.**

" În lumina acestor constatări, **opinia publică să judece valoarea afirmațiunii recente a d-lui CICBrătianu , că partidul liberal este < singurul partid capabil să realizeze ceva temeinic pentru țară > "**

Virgil Madgearu / 4 oct.'37

▣ **Verdictul opiniei publice : încrederea în PNL**

▣ **Speranța în încrederea Regelui : chemarea la guvern**

" **Opinia publică românească** și-a dat un prim verdict în recente alegeri, **respingând cu 70% din voturi programul și metodele de guvernare liberală,** întemeiate pe cea din urmă experiență , săvârșită în vremuri de belșug general.

"**Opinia publică românească ,** prin acest verdict , a stabilit că **principiile și metodele liberale nu mai răspund nevoilor și aspirațiilor Națiunii.-**

" În același timp, **poporul , dând preferință Partidului Național Țărănesc,** cu tot focul concentric îndreptat împotriva sa, și cu toate mijloacele de demagogie și de corupție folosite de adversarii săi, **a dat aprobare programelor și metodelor noastre de guvernare .**

"**Avem toată îndreptățirea să fim mândri de această încredere crescândă a maselor populare,** și , în ceasul când **vom primi din nou încrederea înțeleptului nostru Rege,** din a Cărui dragoste de neam și muncă fără preget , închinată operei de înălțare a țării, să luăm pildă și îndemn, prin faptele și jertfa noastră ,

să aducem dovada , că am meritat creditul ce ni s-a acordat !

* * *

Congresul a ales prin aclamații pe secretarii de plasă , reînviind mandatul de secretar de Ilfov a lui **Stanciu Stoian** . Cu acesta , congresul tineretului a luat sfârșit .
Congresiștii au cântat **imnul gărzilor țărănești** [**LD nu-l știu !**]
au făcut o călduroasă **manifestație lui Virgil Madgearu** și s-au împrăștiat în perfectă ordine
Congresul PNȚ-tineret , Ilfov / 4 oct.'37

2.) Drumul d-lui Maniu în politica externă , 17 oct.'37

("Dimineața" , 19 oct.'37 ; cf. " **România Nouă**" , Cluj, 17 oct.'37)

"**România Nouă**" , oficiosul manist din Cluj, publică următorul articol de fond intitulat
Drumul d-lui Maniu în politica externă, pe care-l reproducem cu titlu de document :

[-----]

" **Liga Națiunilor** era în primul rând **creația Franței și Angliei** ,
și **securitatea colectivă** , **formula lor** .

România a aderat la această politică . Până aici lucrurile s-au desfășurat normal .

De aici însă , politica externă a României

n-a fost totdeauna congruentă cu vederile și sugestiile d-lui Maniu .

DI Maniu spunea :

1.) **România nu are nici un interes să se amestece direct sau indirect**
în conflictele dintre marile puteri ;

2.) **România** , împreună cu Mica Antantă trebuie să caute astfel de formule
care să ducă la **o completă pacificare în Europa Centrală și Europa de Est ;**

3) În acest scop , **România nu trebuie să provoace Germania** ,
nu trebuie să aibă o atitudine ostilă față de Italia și Rusia ,
și **trebuie să colaboreze și cu Polonia** .

4.) **Ca soluție practică** , trebuie deci creiată **o Confederație a statelor dunărene** ,
și pe urmă **o alianță de stat a popoarelor din Europa de Sud și de Est** .

Când s-a născut conflictul italo -etiopian , d.Maniu , la 1 august 1935 ,

s-a grăbit să-și manifeste părerea că **România să stea alături de Italia** ,
oricât ar condamna unele greșeli de procedură .

S-a făcut exact contrariul . România a avut o atitudine
mult mai intransigentă chiar și decât Anglia și Franța .

Firește , urmările neplăcute n-au întârziat să apară și se resimt și azi .

Formula Confederației Dunărene a fost neglijată și persiflată tot timpul ,
pentru ca , în cele din urmă , toți factorii , fără excepție , dincolo și dincoace de barieră ,
să proclame necesitatea realizării ei .

Dar timpul pierdut cu persiflări copilărești **nu se mai poate recâștiga** , decât cu prețuri mari .

[-----] **Oarele sparte le vom plăti noi, micile popoare** ,
asa cum s-a mai întâmplat adeseori în istorie . **Evenimentele l-au justificat pe dl Maniu** pe
întreaga linie , dar noi n-avem motive să ne bucurăm

cât timp nu vedem asigurată ieșirea din impasul în care am fost târșiți .

Elemente pe care **nu vrem de astă dată să le descriem** ,

și interese pe care **nu vrem să le precizăm** ,

l-au împiedicat pe dl Maniu să contribuie activ și direct

la îndrumarea unei politici , singura salvatoare pentru țară .

Nădăjduim că în viitor va fi altmintrelea , dacă nu va fi prea târziu "

Iul.Maniu / 17 oct.'37

3.) Rev. " **Parlamentul Românesc**" - (11-20) dedicat partidelor politice , 31 oct. '37

- a. **Tabloul partidelor politice "naționale" și "constituționale"** - discuțiuni
- b. Gh.Bezviconi , **Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace**

- c. Mihail Manoilescu , Doctrina vechi și noi
- d. N.Porsena , Vaida & compania
- e. dr.Petru Groza , Frontul Plugarilor
- f .IDSuchianu , Ideologia ca factor al politicii românești f.

Doc.integrale : fișier Sistem de partide XIII

a.) Tabloul partidelor politice "naționale " și " constituționale" - discuțiuni

71 de partide ! Partide "confidențiale" - discuțiuni -

Ar fi o scăpare din vedere regretabilă dacă ar fi lipsit din prezentarea personalului politic al țării , **acele partide confidențiale** , care trăesc în umbra marilor bătălii politice o viață obscură , cu tresăriri abia simțite. Ele sunt, în genere, **partide " mici"** .

Pe lângă **cele două mari partide, latifundiare ale votului universal - PNL și PNT** - au crescut , uneori chiar din trunchiul lor , **câteva partide de dimensiuni modeste** .

Ele își datorează viața , de cele mai multe ori, **datorită unui șef** . [-----]

Numai că **unele , deși mici, importanța lor nu este contestată de nimeni** .

Ex.PTR - Gr.Iunian, deși partid " mic" , nu este un partid " confidențial"

Dimpotrivă. La fel , Frontul Românesc - Al.Vaida Voevod .

Redacția /

▣ Particola " național" din titulatura partidelor

Ceea ce izbește , de la prima vedere pe acela care ar citi lista partidelor politice din România , este cantitatea considerabilă de naționalism. Toate partidele mai importante își zic **" naționale"** , firește, fiecare în parte , învinuind - pare-se - celelate că nu-s de esență pur națională :

Partidul **național-liberal** , al dlui **Dinu Brătianu**

Partidul **național -liberal**, al d-lui **Gh.Brătianu**

Partidul național -țărănist , al d-lui **Mihalache**

Partidul **național -creștin** , al d.lor **Cuza și Goga**

Partidul **național-democrat** , al d-lui **Iorga**

Liga **național-corporatistă** , a d-lui **Manoilescu** etc etc.

Redacția /

▣ PNL și PNT - partide naționale " istorice "

" Și totuși, **există două partide care trebuie scoase afară din această deplorabilă impresie** . Sunt : **partidul liberal** și cel **țărănist** , care își zic **naționale** nu din vreo intenție de a-și afirma monopolul naționalismului, ci din motive pur istorice.

" **Gruparea liberală s-a născut din frământările patruzecioptiste , ca reacție anti-străină, anti-turcă, anti-rusă .**

La origine, **epitetul " național" avea înțeles precis, propriu și meritat .**

Și a rămas ca o foarte **legitimă emblema heraldică pe ecusonul său .**

" **Ceva similar s-a întâmplat și cu partidul țărănist care provine din fuzionarea cu cel ardelean , acesta născut ca o afirmare anti-străină, anti-maghiară . "**

Așa dar **acea penibilă supralicitație de patriotism exclusiv,**

nu privește decât partidele " neistorice "

Redacția /

▣ Partide " constituționale " și " neconstituționale"

O a doua **particularitate bizară** pe care o prezintă viața politică a partidelor noastre este **identitatea de program** . Luați textul oficial al declarațiilor fiecărui șef :

toate partidele înscriu în programul lor **apărarea constituției** și a **drepturilor cetățenești** .

Logic , ar trebui ca între ele să existe o alianță firească de câte ori constituția este încălcată .

În realitatea , se întâmplă contrariul.

Face excepție PNT care , cu 4 ani în urmă , la începutul guvernării liberale,

au sărit în ajutorul liberlilor - deși adversari - fiindcă se urzea
o combinație de răsturnare în disprețul mecanismului constituțional legitim .

////////////////////////////////////

b.) Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace

Gh.Bezviconi / 31 oct.'37

▣ Generația a II -a

Din frânturile Partidului Moldovenesc , mai ales prin politica lui C.Stere și I.Inculeț, s-a înfiripat apoi și Blocul Moldovenesc al Partidului Țărănesc Basarabean.

Acest Bloc Moldovenesc al Sfatului Țării ,

a dat apoi eroii politici ai tuturor partidelor din România Mare .[-----]

Constantin Stere (PȚD / PRT) .

Al doilea partid basaraben, sau poate cel dintâi ca putere locală , a fost Partidul Țărănesc Basarabean , care s-a unit cu PNT , atingând apogeul în 1928-1930 .

Stere a fost conducătorul acestui partid, fără a fi adus însă nici un folos Basarabiei, chiar atunci când a determinat pe Inculeț și Ciugureanu să intre ca miniștri ai României , în guvernul Marghiloman - el însuși rămânând președinte al Sfatului Țării.

În 1929 , el a încercat să pună "principiul zemstvelor" în legea administrației PNT, tot el sprijinise guv.Văitoianu să desființeze zemstvele basarabene!

#* Pantelimon Halippa

- celălalt conducător național-țărănist , altădată revoluționar, dar nuanțat prin naționalism, a participat la editarea "Basarabiei" și a "Cuvântului Moldovenesc" , colaborator lui E.Gavriliță și N.Alecsandri , pe aripile poporanismului și ale filozofiei lui Tolstoi , care i-a rămas în suflet .

DI Halipa este sincer la București, - același ca și la țară, în Basarabia.

Cunoaște realitățile Basarabiei mai bine decât ceilalți și are o adevărată dragoste pentru provincia sa. Pan Halipa, orice s-ar zice, rămâne o icoană apostolică a naționalismului din Basrabia. El studiază mereu și mai este și singurul din miniștri ,

care se interesează de cultura țării noastre în Basarabia .[-----]

[#* Arestat la București, 5 mai 1950. Dus la penitenciarul din Sighet , apoi ,în 1952, transferat , din ordinul Anei Pauker, la Chișinău , unde justiția sovietică l-a condamnat la 25 ani muncă silnică.A trecut prin 11 lagăre de exterminare sovietică. A fost repatriat în România , în 1955 și dus la închisoarea din Gherla. Eliberat în 1957 . A murit în 1979, la București .LD : I-am cunoscut în 1968, am stat mult de vorbă cu el, dar nu s-a putut scrie nimic despre Basarabia]

Dintre colaboratorii d-lui Pan Halippa trebuie să relevăm pe d-nii D.Bogos, Ștefan Holban* (jud.Lăpușna) , I.Nica (Chișinău) , Grigore Cazacliu (Soroca) , A Crihan** și I.Pascu (Bălți) , Ghelmegeanu (Ismail) , Iacobescu (Cetatea Albă)

[#* Ștefan Holban .A pregătit și a fost secretarul Congresul soldaților și ofițerilor în Chișinău (oct. 1917) , reprezentând cei 300.000 soldați basarabeni mobilizați .

Deputat de Lăpușna. În Sfatul Țării. După război, și-a completat studiile și a devenit prof.univ. A fost președ. PNT de Lăpușna, deputat și prefect PNT .

După 1944, a fost arestat (?) , Condamnat (?) .

A murit în penitenciarul din Botoșani (1961) , aruncat la groapa comună.

Decesul a fost înregistrat și comunicat familiei , după doi ani (1963)]

[#** Anton Crihan, absolvent al Facultății de drept din Paris . Arestat la 6 ian.1918 , pentru că a protestat împotriva masacrării de către bolșevici a transilvănenilor voluntari ,apărând Chișinăului . A evadat din închisoarea de la Odesa, și a participat la Unirea cu România , din 27 mart.1918. A fost deputat în Parlamentul românesc și a avut funcții ministeriale. După 1944 a fost arestat (?) , condamnat (?) , apoi eliberat (?) A reușit apoi să fugă în SUA)

Ștefan Ciobanu ,

fruntaș național-țărănist , profesor universitar și academician , este icoana adevărată a culturii naționale în Basarabia.

Este un produs al științei , cu opere valoroase în domeniul istoriei,

încă de pe când era student la Kiev și pornea la 1908 societatea națională "Deșteptarea" .

Impulsiv și spiritual , rămâne un purtător al tradițiilor lui Stamatî, Vârnav, Stroescu, Sârbu , Hașdeu și Gore, în scrisul basarabean.

Radical -Țărăniștii , victimele d-lui **C.Stere** , sunt în continuă mișcare

între extrema stânga și dorul revenirii la țărăniști .

////////////////////////////////////
c. Mihail Manoilescu , Doctrin vechi și noi

Manoilescu / 31 oct.'37

▫ Inexistența "doctrinelor vechi " în România.

▫ Liberalism, conservaorism, țărănism ?!

"Valorosul director al "Parlamentului Românesc " , d.**Russu Ardeleanu**, îmi prescrie subiectul : Doctrin vechi și noi.

Ca un student care nu este destul de bine orientat asupra ceea ce a vrut să spună profesorul când i-a formulat un titlu de teză , așa **stau și eu în cumpănă** , întrebându-mă dacă d.Russu Ardeleanu socotește într-adevăr că **la noi** , în viața noastră politică concretă , **au existat " doctrine vechi"**

" **Eu** - ca un modest teoretician al problemelor politice și sociale - vă mărturisesc că **nu pot porni la prezentarea antitezei** dintre doctrinele "vechi " și cele " noi" , fiind că **nu recunosc** existența celui dintâi termen : a **doctrinelor vechi** .

[-----]

Manoilescu / 31 oct.'37

▫ **Doctrina PNȚ ? = o formulă lipsită de conținut**

" ... adevărații **apărători ai votului universal** au fost **la început** țărăniștii , care erau **adversarii principali ai liberalilor**. [-----]

" Cât despre **țărănism** < **era pe când nu s-a văzut** > , adică **în opoziție**, iar când s-a înfățișat **sub forma concretă a răspunderii guvernamentale** , **el s-a evaporat repede** din sufletul celor care

I-au agitat ca pe o formulă , dar nu l-au purtat în inimă , ca pe o dragoste . "

////////////////////////////////////

d.) **N.Porsena , Vaida & compania**

N.Porsena /

▫ **Frontului Românesc** : principiul naționalist

▫ **Al.Vaida -Voevod**

" **Toți, sau aproape toți, sunt oameni politici, luptători cunoscuți, cari au militat în Partidul Național -Țărănesc , înainte de ruptura d.lui Vaida -Voevod** , pe tema **programului**

internațional .

" Faptul că **acești prieteni și-au urmat șeful** într-o **întreprindere de hazard , de risc, și incertitudine, și poate de ruină politică,** numai **de dragul unui principiu naționalist, unei înflăcărări sufletești** pentru **marea cauză a neamului întreg ,** **denotă fără îndoială la dânsii o stare de conștiință mai înaltă ,** foarte **îndepărtată de vulgarul oportunism.**
De aceea, **sunt relativ puțini** aceia care **au avut curajul să se smulgă** de lângă **steagul și ideologia clubului ,** care, **dacă nu mai reprezintă un ideal,era în orice caz o afacere** [LD : **astfel despre PNT !**] [-----]
N.Porsena /

▣ DRIoanițescu în Fr.Rom.

[-----]
Profesor la academia de înalte studii comerciale, dânsul **are o revistă** și **un program de reforme sociale înaintate ,** pe care **le-a și aplicat** în parte în **trecutele sale** guvernări . **Experiența a demonstrat greșelile - foarte reparabile - ale acestor legiuri ,** care , în ansamblul lor rămân **model de chibzuință și largă înțelegere a nevoilor mulțimii .**
[-----]
" **Mânate de apetituri egoiste,** ambele partide de guvernământ din ultimul deceniu (liberali și țărăniști) , **au coborât electoralul în noroiul tuturor compromisurilor ,** **cu toate minoritățile ,** cărora , în schimbul voturilor , **le-au dat drepturi cu kilogramul** și **avantajii neprevăzute în tratate ,** și toate **în paguba elementului românesc.**
////////////////////////////////////

e.) dr.Petru Groza , Frontul Plugarilor

Mândrii săteni români, din vestitele ținuturi ale **Hunedoarei și Zărandului,** au inovat în politica votului universal întemeind cu adâncă pricepere și dârză credință , **o organizație politică proprie ,** botezată "**Frontul Plugarilor**"
Este adevărat că **mișcarea plugarilor** din acele părți de țară , care a provocat **imitațiuni izbutite și în alte regiuni,** s-a bucurat și de **concursul unui fruntaș politic ardelean, fostul ministru Petre Groza.**
_Dar nu mai este mai puțin adevărat că rolul d-sale ar fi fost nul , fără marea însuflețire a noilor și cutezătorilor **întemeietori de partid țărănesc.**
[-----]
Acești oameni , să nu uităm, sunt țărani politici de elită , cu trecut glorios, cu minte ageră și hotărâre comună . Când, în **1928, au fost chemați la Alba Iulia , ei au format grosul adunării .** Erau **30.000 din același ținut ,** prezenți, în cea mai impresionantă atitudine
////////////////////////////////////

f) .IDSuchianu , Ideologia ca factor al politicii românești f.

Suchianu /

▣ Idee - ideologie - doctrină

România este o țară cu **multă vocație** pentru **grupări politice pe bază doctrinară Românilor** le place "**să adere**" **sufletește** la **cutare idee.**
Ar fi preferabil **să se cerceteze lozincile și formulele .**
[----- "**omul și pogonul** " legionar -----]
Suchianu /

▣ Poporanismul liberal ; poporanismul țărănist

▣ Antagonism PNL -PNT : primatul economic

[LD : nu împărtășesc întru totul opiniile lui Suchianu, mai ales în ce privește " părăsirea"

preocupărilor " țărăniste" în ideologia, doctrina și înfăptuirile PNL .

Nu împărtășesc nici opiniile sale privind **continuitatea benefică a programului " sterist"** în ideologia PT , în faza "copilăriei " acestui curent, în primul deceniu după Unire.

Dimpotrivă. Dar semnalările lui , pentru timpul respectiv, sunt interesante.]

După război, **poporanismul a încetat a mai fi o avangardă a Partidului Liberal**, pentru că **PNL se depărtase de ideile țărănești** , subliniind pe cele privind **dezideratul industrializării** .

De aceea **poporanismul tinde să devină autonom** .

Ceea a și făcut **Partidul Țărănist (Mihalache, Madgearu)** , care **a continuat programul poporanist sterist** .

Când el se va înfăptui [**LD : prin cele două mari reforme făcute de liberali !**]

, **lozinca " votul universal"** va fi înlocuită cu **lozinca " alegeri libere"**

iar **lozinca " reformei agrare "** cu **lozinca " primatul agriculturii"** .

Ambele partide fiind de acord cu necesitatea industrializării, deosebirea consistă din **aplicare și metodă**. Din această diferență , se va accentua un **prim antagonism** între cele două ideologii .

Suchianu /

▫ **Stil de viață : orășenesc - rural**

▫ **Antagonism țăranism - toate celelalte curente**

O altă chestiune vizează **condiția țaranului**, problema **stilului de viață orășenesc și rural**

De aici rezidă **antagonismul doctrinar fundamental** dintre cele două partide.

Țărănismul - fidel poporanismului - cere o urbanizare a satului , civilizarea satului ;

cere un țăran fără veleități de falsă boierie, dar un țăran cu lumină electrică,

scoală bună, apă curentă, bibliotecă ; țăran cu ghete și cămașă curată

care citește gazeta și cumpără cărți ; care mănâncă cu furculița și merge la

cinema .Un țăran ca în Anglia, Danemarca , SUA..

Problema este grea, deoarece **nivelul de viață al țaranului român** , comparat cu cei citați, dă un raport de 1/ 18 la scara nivelului de civilizație.

Această enunțare aritmetică dă ideea despre

stadiul real în care se află țaranul român pe scara civilizației .

Această problemă naște un **dezacord ireductibil între țăranism și liberalism**.

pe acest teren , **filo -țărăniștii sunt combătuți de toate celelate partide** ,

chiar dacă nu mărturisesc acest lucru. Se știe foarte bine că **echilibrul economic al României**

- bugetar , comercial - **se datorește sub-consumăției de la sate** .

[-----]

Dacă toți cei 18 milioane de români ar cheltui așa cum cheltuiesc bucureștenii ,

avuția națională ar fi de 20 de ori mai mică !

(**Media orășeanului care trăește cu cca 100.000 lei / lună**

și milioane de țărani (Moldova, Maramureș) care trăiesc cu 100 lei / lună)

O prăpastie enormă îi desparte . Dar această prăpastie face posibil echilibrul !

Cine nu se atinge de această sărăcie , asigură menținerea echilibrului social românesc.

Cine cere ridicarea nivelului vieții sătești, determină, implicit , o mare perturbare socială

Deci nu numai PNL este adversarul PT , ci toate celelate partide .

Este specific României că , de 4 ani, **opoziția face bloc contra PNT**

(care este și el în opoziție !)

Suchianu /

▫ **Descifrări ideologice**

▫ **Diversiuni : comunismul , antisemitismul**

De aceea se caută **discreditarea doctrinei țărăniste** , făcând din ea **un sinonim al**

comunismului , evreismului , etc etc care se bucură astăzi de **o antipatie publică, dar cu**

care țărănismul , de fapt , n-are nici o afinitate .

Suchianu /

▣ Ideologii românești

Este deci limpede că azi, în societatea românească, **există 2 ideologii :**

1. **Una , a PNL , susținută de alte mici partide, care vor păstrarea stau-quo-ului , menținerea echilibrului bazat pe deosebirea prăpăstioasă dintre oraș și sat .**

Mai bine zis dintre **București - cetate a luxului - și restul țării , vast domeniu al subconsumăției și obscurantismului.**

2. **Alta , bazată pe ștergerea deosebirilor de nivel dintre oraș și sat, colaborarea celor două grupări de populație, edificarea unei prospere economii industriale , cu excedentul izvorât din prosperitatea agrară .**

IDSucheanu / ideologiile / 31 oct.'37

////////////////////////////////////

Partide, doctrine, ideologii / 31 oct.'37

4.) **Gh.Tătăărăscu , Expozeu , șed.CC al PNL ,/ 4 ani de guvernare / 2 nov.'37**

("Dimineața" , an 33, nr. 11.089, 3 nov.'37 + foto Gh.Tătăărăscu -sosirea de la Ankara)

Subtitluri , sublinieri , semne, îmi aparțin .] **Doc.integral : fișier Guvern PNL XIV Tătăărăscu / 2 nov.'37 / retro 15 nov.'33**

▣ Moștenirea preluată la guvernare

[LD , 6 dec. 2003. Scriu cuvânt cu cuvânt.

Mă gândesc , pe de o parte , cum , după ieșirea din criza economică , **acel mult citat punct culminant de dezvoltare atins de România în 1938** , li de datorește liberalilor ;

pe de altă parte , **de ce nu i-a dus mintea pe guvernării CDR** , dintre 1996 -200 0, să publice așa, pe o foaie de ziar, **bilanțul financiar și economic moștenit de la PSD**, pentru că tot vorbesc de "**găurile** " ce au trebuit astupate !

Adică vreau să evidențiez **rigoarea și credibilitatea pe care o dau cifrele .**

Roșu reprezintă " moștenirea" , **albastru** reprezintă realizările.]

" În câteva zile se vor împlini **4 ani** de când **Partidul Național Liberal** a fost chemat la **locul de răspundere** . De aceea am socotit necesar ca să înfățișăm în cadrul unei **manifestări solemne , rezultatele și înfăptuirile** acestor patru ani de guvernare .

Pentru a se putea judeca în deplină obiectivitate valoarea acestor înfăptuiri , **este necesar să ne întoarcem cu patru ani înapoi .**

" Care era situația țării în **15 noiembrie 1933**, când **partidul național-liberal a luat în mână frâiele puterii ?**

Situația financiară. / retro 15 nov.'33

[**Virgil Madgearu , M.Ghelmegeanu**]

" **Bugetul dezzechilibrat și deficitar .Cuponul datoriei publice suspendat și controlul străin instalat la căpătâiul finanțelor Statului.**

Funcționarii și pensionarii în suferință cu încasarea salariilor, a soldelor și a pensiilor.

Furnizorii Statului neplătiți de ani și vânzându-și pe prețuri derizorii ordonanțele de plată fără acoperire .

O datorie internă de aproape 20 miliarde de lei , fără nici o perspectivă de lichidare .

Creditul Statului zdruncinat și prăbușit înăuntru .

Creditul particular desființat prin hemoragia generală a depuneilor din bănci și un moratoriu de fapt care începea să primejduiască până și ideea respectivă a contractelor.

Trei legi de conversiune a datoriilor , inoperante și agravante ale situației

Instituțiile cooperatiste la pământ.

Evaziunea capitalului și tezaurizarea cu toate consecințele ei .

Moneta țării amenințată . Și dacă adăugați la această enumerare

prăbușirea finanțelor locale,

aveți **tabloul complet al situației financiare din noiembrie 1933.**

Situația economică / retro 15 nov.'33

" **Un marasm general** , paralizând toate ramurile producției naționale.

Agricultura [**Voicu Nițescu, M.Ghelmegeanu**] cu un randament deficitar .

Politică de sprijinire a prețurilor produselor agricole, neoperantă .

O politică de raționalizare și ameliorare a culturilor , nici măcar luată în considerare.

Camerele de agricultură lipsite de mijloacele necesare pentru îndeplinirea misiunii lor.

Industria [**I.Lugoșianu , Al.Vaida**] cu resorturile sfărâmate , stânjenită de o legiuire și de un tratament împiedicând orice inițiativă și orice ameliorare , cu consecință inevitabilă : șomajul.

Comerțul în stare letargică : comerțul exterior cu o balanță nesatisfăcătoare și comerțul interior anemiata de marasmul financiar și absența tranzacțiilor .

O politică nechibzuită , transformând mai toate veniturile Statului în lefuri și diurne , și făcând imposibile investițiile materiale și ameliorarea utilajului național.

Rețeaua de drumuri [**Ed.Mirto**] lăsată în părăsire.

Disprețuirea muncii de interes obștesc și dificultățile financiare înfrățindu-se ,pentru a așeza țara noastră pe tărâmul realizărilor gospodărești , **în urma tuturor statelor civilizate** .

Spitale și școli închise [**Dimitrie Gusti, Petre Andrei**] Avântul pentru lupta împotriva analfabetismului , doborât . Zece mii de normalişti cerșind în stradă dreptul la viață.

Corpul învățătoresc demoralizat pentru neplata gradațiilor .

Administrația generală [**GGMironescu , Armd.Călinescu** ,] haotizată prin **două legi complicate și neaplicabile** , după chiar declarațiile autorilor lor, cu toate resursele locale epuizate , de un personal împovăraător.

Rutina și birocrăția stăpâne pe resorturile vieții administrative .

Începutul de înzestrare militară [**G-ral Samsonovici**] oprit prin dificultățile create de nepriceperea tehnică sau de neîmplinirea obligațiilor financiare .

O țară cu finanțele sleite , cu **economia paralizată** , cu **resursele secate** , cu resorturile materiale sfărâmate , iată **tabloul țării la sfârșitul anului 1933** .

Atmosfera social-politică / retro 15 nov.'33

[**Al.Vaida, GGMironescu, ș.a.**]

" Sub povara acestor dificultăți, **sufletul maselor** se zbătea între **îngrijorare și desorientare** și un **simțământ de neîncredere** în posibilitățile de refacere începuse să încolțească în toate clasele , creând **atmosfera prielnică tuturor desnădejdiilor** ca și **tuturor aventurilor** , în timp ce **conflictul dintre debitori și creditori** , împărțit în două tabere vrăjmașe , **amenința să ia proporțiile unei adevărate desordini naționale**.

Iată moștenirea ce am primit în ceasul în care **ne-am așezat în locul de răspundere** .

[-----]

LD : vezi la toate capitolele cifrele care indică ce au moștenit și ce au realizat

după

▣ **Însănătoșirea finanțelor publice**

Raționalizări și lichidări . **Conversiunea datoriilor**   **Stabilitatea monetară**
Înlesnirea creditului   **Bugete excedentare** .

▣ **Refacerea economică** .

Comerțul exterior   **Prosperarea industriilor**
Clasa muncitorească.   **Protejarea muncii naționale.**

▣ **Agricultura** .

Valorificarea produselor agricole   **Suținerea cooperăției**
Cooperative de credit   **Cooperative de consum**   **Cooperative de producție**

▣ **Refacerea căilor de comunicație**

CFR   **Linii ferate în construcție**   **Modernizarea drumurilor**
Comunicațiile pe apă   **P.T. T.**   **Electrificare rurală**

▣ **Școala și cultura națională**

▣ **Biserica Națională**

▣ **Sănătatea publică**

▣ **Organizarea muncii și ocrotirii sociale.**

▣ **Opera de înzestrarea armatei**

Gh.Tătărașcu / 2 nov.'37

Guvern de alegeri Tătărescu . 13 nov. - 1937

---

5) Succesiunea : audiențele și condiționările MSR , 12- 13 nov.'37

I.Mihalache : refuzul formării guvernului condiționat

Gh.Tătărescu demisia și reacceptarea formării guvernului

("Dimineața " an 33, nr. 11.102, 13 nov.'37 + medalion foto Mihalache ,Tătărescu)

Doc.integral : **fișier Guvern XIV**

[LD : **O situație plină de echivocuri , zvonuri** ,ca totdeauna la rotativă . Cu titluri pe măsură.

Toate firele în mâna lui Carol și a camarilei . **Inovații protocolare ingenioase** .

Aparențele "**consultărilor**" salvate : audiențe, conclavuri, vizite, mister, dileme, sfori ...

Două zile în care **Carol al II-lea a jucat după un scenariu** pe care l-aș numi , fără exagerare ,

machiavelic ,în care acest episod , a fost o repetiție ,urmată de altele și altele,

până la spectacolul final : **lovitura de stat din 10 febr.1938** .

De fapt, lui **Mihalache** i s-a făcut o **ofertă condiționată** - colaborarea cu **Vaida !** -

scontându-se pe refuzuri cu greutate în păstrarea coeziunii PNȚ (Maniu !) ,

dar **și pe declanșarea unor nemulțumiri** ale unui grup masiv din PNȚ (Călinescu !)

De fapt ,**Tătărescu nu a demisionat** , i s-a făcut și lui o **ofertă condiționată**

- colaborarea cu **Gh.Brătianu , lunian și Vaida !** - **scontându-se pe refuzul** unuia din ei,

dar și pe **adâncirea disensiunilor în PNL** .

Deocamdată reconstitui "**clipa istorică**" și semnificațiile date de contemporani]

Redacția /

▣ Consultările MSR cu șefii de partide. / 12 nov.

Pentru prima oară s-a vorbit în mod oficial de constituirea unui alt guvern,

deși cabinetul Tătărescu nu demisionează.

În tehnica mecanismului succesiunii, **a intervenit o inovație.**

(până acum mai întâi demisiona guvernul și apoi începeau consultările)

De data aceasta , **audiențele în care MSR a examinat situația politică**

împreună cu șefii de partide , înaintea de demisia guvernului .

Mihalache a primit chiar **însărcinarea să alcătuiască o nouă formațiune ministerială.**

D-sa a explicat că această procedură a fost folosită

spre a nu se produce un gol de autoritate în aceste zile de surescitare .

[-----]

▣ Mihalache la rege / 12 nov./ ora 16

La ora 17 , **Mihalache a ieșit de la Palat . A declarat ziariștilor :**

< Am fost însărcinat să formez guvernul , cu condiția să realizez o colaborare cu dl Vaida

... Guvernul n-a demisionat , ca să nu se producă un gol de autoritate

și pentru ca transmiterea de putere să se facă fără carența autorității . >

Mihalache a convocat imediat Biroul partidului

Acesta s-a întrunit **la locuința sa, la ora 17, 30 .**

[-----]

▣ I.Mihalache la rege / 13 nov./ ora 15, 30

Dimineața, au continuat discuțiile în Biroul PNȚ. În deplin acord - membrii Biroului au găsit că nu

se pot începe negocieri cu Frontul Românesc de sub conducerea d-lui Vaida . și deci

d.Mihalache trebuie să decline onoarea de a face un cabinet , în aceste condiții.

La ora **3 jumătate după amiaza** , , Ion Mihalache a fost primit în audiență la rege .

La ora 4 d-sa a ieșit de la Palatul Regal. A făcut următoarea declarație :

< În audiența de astăzi , am mulțumit respectuos MSRegelui

pentru **onoarece mi-a făcut-o** de a mă fi însărcinat să **formez guvernul pe temeiul programului de imediată guvernare** ce-l prezentasem cu o zi înainte , **dar cu condiția sine qua non** de a realiza **o înțelegere cu d.Vaida.**

În urma examinării situației și în **deplin acord cu colaboratorii** mei din conducerea centrală a partidului, **am adus la Înalta cunoștință a MS** , că **având toată dorința de a-i face cerința condițiile însărcinării** m-au pus în **imposibilitate de a-mi îndeplini mandatul.**

Ca urmare, **m-am văzut nevoit a depune mandatul** cu care fusesem însărcinat .
Am arătat că **partidul unitar și solidar stă la dispoziția MSR,**
în scop de **a servi Țara și Tronul >**

[-----]

▣ **Frământări, contradicții , la PNL / 13 nov.'37 / ultima oră**

▣ **Poziția lui Dinu Brătianu**

[-----]

Chiar d.Dinu Brătianu , **șeful partidului**, a fost de părere că **trecerea în opoziție este de preferat** și că **refacerea PNL se poate realiza mai bine** dacă partidul nu ar fi la guvern.

De asemenea, d. Dinu Brătianu a socotit că **și echilibrul politic general ar fi menținut**

în alte condiții , **dacă Partidul NaționalȚărănesc**

- care vreme de 4 ani a format opoziția Majestății Sale -

ar fi pus în situațiunea **de a-și arăta capacitatea de guvernare .**

Așa însă, **PNȚ se socoate nedreptățit** ,El va porni **o luptă acerbă ,**

fie sub șefia d-lui **Mihalache**, fie sub o nouă șefie a d-luilui **Maniu .**

Această luptă va crea **o stare de frământare** , care ,

în grelele împrejurări externe și interne de azi, nu este de dorit .

Țara are nevoie de liniște . Este îndreptățită temerea că d. **Tătărașcu va avea mari greutate-l .**

Criza de guvern / Succesiunea / 12-13 nov.'37

---

6) I.Mihalache , Programul de imediată guvernare al PNȚ , 12 nov.'37

("Dimineața", an 33, **20 nov.'37**, preluat din "**Dreptatea**", 19 nov.'37)

[**LD** : la o săptămână după consumarea audienței lui Mihalache,

la o săptămână de când Tătărașcu fusese reinvestit cu formarea guvernului...

Ori " Dimineața" l-a măcelărit , ori ... este o improvizație , din care au fost eliminate câteva "**țărănisme**" deranjante sau susceptibile ca atere ...

Singurul lucru notabil pare a fi , **renunțarea la revizuirea Constituției**,

și nespecificarea obsesivului "**țărănist**" privind statul, economia, cultura, etc etc.

▣ **Problema constituțională**

▣ **Întărirea statului prin solidarizarea tuturor claselor**

▣ **Ordine, legalitate**

▣ **Administrație rațională, reală .**

▣ **Justiția**

▣ **Învățământ și Cultura**

▣ **Biserica**

▣ **Sănătatea**

▣ **Armata**

▣ **Trei " primaturi " : național (general) economic (agricultura) ; social (munca)**

▣ **Politica externă**

[-----]

▣ **Problema constituțională**

"**Dreptatea**" publică un document interesant : **Programul de imediată guvernare** , prezentat MSR , înainte ca să i se fi propus formarea guvernului .

Într-o notă introductivă, "**Dreptatea**" explică că , față de **Programul din 1935**

(unde PNT preconiza revizuirii constituționale) acum (nov.'37)
consideră că "problema constituțională", neconținând "sine qua non"
soluționarea unor probleme de o însemnătate actuală deosebit de mare,
PNT, cu simțul practic , și-a extras programul de guvernare
din regimul constituțional existent ."

Întărirea statului prin solidarizarea tuturor claselor

" Întreaga acțiune de guvernare va fi călăuzită prin **solidarizarea tuturor claselor sociale și a tuturor categoriilor profesionale, muncitoare și producătoare** ,
în aceeași sforțare viguroasă de creațiune și producțiune,
de propășire generală și de apărare a țării.

" Spre acest scop. vom urmări cu energie și persistență :

Ordine, legalitate

" realizarea grabnică a unei **ordine desăvârșite** , întemeiată pe **respectul legilor** și pe **sanționarea exemplară** a oricăror abateri , atât din partea cetățenilor,
cât și a celor însărcinați cu paza legilor ;

Administrație rațională, reală .

"crearea unei **administrații gospodărești reale**, capabilă de înfăptuire în domeniul :
edilitar, sanitar, cultural, rutier, etc. potrivit intereselor locale ale diferitelor regiuni ale țării ;

Justiția

" **organizarea rațională** a unei justiții , care mai presus de orice , să asigure tuturor
împărțirea dreptății , înlăturând orice abuz și **sanționând repede orice vină** ;

Învățământ și Cultura

" încurajarea tuturor **posibilităților naționale de creație culturală și științifică** și,
mai ales, **răspândirea culturii** în marele **mase rurale ale populațiunii**,
pentru **stărpirea analafabetismului** și trezirea conștiinței de necesitate a culturii ,
crearea **școlii practice** , adaptate structurii noastre sociale ;

Biserica

" întărirea **credinței strămoșești** și a **bisericii noastre naționale** , păstrătoare de tradiții și
care trebuie să participe efectiv la **opera de ridicare a satelor** ;

Sănătatea

" **reorganizarea sanitară** în vederea diminuării mortalității și a sporirii vigoarei fizice a populației
țării , prin **combaterea boalelor sociale** , prin intense măsuri de igienă și
prin dezvoltarea specială a asistenței medicale ;

Armata

" **înzestrarea armatei până la limita maximă a resurselor financiare ale țării**
PNT / 12 nov.'37

▫ **Trei " primaturi " : național (general) economic (agricultura) ; social (munca)**

" Tinzând către **realizarea unui echilibru național** cât mai stabil , **se va urmări asigurarea**
primatului românesc , în genere,
a primatului agriculturii în ordinea economică și
a primatului muncii în ordinea socială .

În această ordine se va realiza :

crearea unui utilaj economic , tehnic și financiar , care să poată garanta
desfășurarea normală a puterii de muncă naționale
și **valorificarea optimă a producției naționale** ;

asigurarea unui preț remuneratoriu al muncii , prin stabilirea unui **just echilibru**
între **prețurile agricole și cele industriale** ,
între **venitul muncii** și al capitalului și sarcinile fiscale ;

înființarea unei întinse **rețele cooperative** ,
care să **organizeze și să fructifice munca agricolă și industrializarea produselor** ,
să **sigure credit** în condiții utile și rentabile **agriculturilor și**
să organizeze **vânzarea cât mai direct la consumatori** , **înlăturând pe intermediari** .

Statul , fără a stânjeni inițiativele individuale , **va interveni activ în viața economică** ,
în măsura necesităților și posibilităților sale,

devenind **protectorul și organizatorul muncii și al economiei naționale** .
PNȚ / 12 nov.'37

▣ **Politica externă**

" În raporturile cu celelalte țări se va urmări , în primul rând, **consolidarea hotarelor țării**, prin **strângerea legăturilor cu aliații** , prin urmărirea **acelorași țeluri de pace**, întemeiată pe **respectarea tratatelor** , în cadrul **Societății Națiunilor** și a **securității colective** , prin menținerea de **raporturi de bună și sinceră vecinătate** cu statele înconjurătoare, și prin **strângerea relațiilor cu toate celelalte state** , de care ne leagă interesele noastre economice , **fără a ne amesteca în disputele ideologice dintre ele.** "

Program minimal de guvernare / 12 nov.'37

7.) Cezar Spineanu, Comit.jud.Dâmbovița PNȚ-Târgoviște/**Guvern Mihalache** /12 nov.'37

I.Mihalache , Convocarea Comit.Executiv / **măsuri și calm** / 12- 13 nov.'37

("Dimineața" 13 nov.'37)

[**LD : Cezar Spineanu** era deputat, **șeful organizației PNȚ județ - Dâmbovița**]
Spineanu / 12 nov.'37

▣ **Descomunerea PNL**

▣ **Legitimitatea "guvernamentală" a PNȚ**

Partidul liberal a intrat în **descompunere**. S-au produs **grave disensiuni între d-nii Tătărescu și Dinu Brătianu** și între **diferiții fruntași** din organizațiilor județene.

Pretendenții au ajuns să se ia la bătaie (Tulcea) . Aceste frământări au determinat pe **d.Dinu Brătianu să ceară trecerea partidului în opoziție.**

La ultimele alegeri , s-a văzut că **70% din electorat a votat contra PNL** .

PNȚ a învins pe liberali în alegerile județene .Tot așa se va întâmpla și în cele parlamentare .

Membrii PNȚ își exprimă solidaritatea și încrederea în președ. Mihahache ,.

Credința lor este că **MSR va încredința guvernul PNȚ-ului** .

b.VVHaneș / 12 noav.'37

▣ **Moțiunea Comit.jud. Dâmbovița**

" **Comitetul PNȚ din jud.Dâmbovița**, cu cel mai **profund respect** , își îndreaptă gândul către **MSR Carol II**, încredințându-l de **devotamentul și iubirea neclintită** a întregii populații de la sate și orașe **față de Tron și Dinastie.**

" Asigură pe președintelui partidului, **d.I.Mihalache** , că-l urmează pe **drumul croit** cu demnitate și hotărîre , pentru **ridicarea și întărirea păturilor muncitoare și producătoare** ale poporului românesc. [-----] **Pentru Neam și Tron** , vom lupta cu toate puterile noastre **sub conducerea lui Ion Mihalache** "

////////////////////////////////////

/ 12 nov.'37

▣ **Atmosfera la PNȚ**

La conducerea centrală a PNȚ **domnește calmul desăvârșit** .

Declarația dată de Mihalache ziariștilor , după ieșirea de la Palat ,

a produs o mare impresie.

În consfătuirea de la locuința lui **I.Mihalache** , **s-a decis abținerea** de la eventualele ședințe ale Parlamentului într-o a V-a sesiune - la 15 nov.-

și **s-a hotărît convocarea Comit.Central Executiv**, pentru 18 nov.

/ 13 nov.'37

O nouă consfătuire acasă la Mihalache . Se hotărăște **convocarea foștilor parlamentari**,

foștilor miniștri, a șefilor org.județene ș.a.

Mihai Popovici va informa telefonic pe Iuliu Maniu, invitându-l să vie la București, la ședință la care I. Mihalache va face un expozeu privind evenimentele.

" Delatfel, d.Mihalache a și făcut cunoscut amicilor d-sale politici,

că este hotărît să demisioneze,

urmând ca președinte al partidului să fie proclamat d.Iuliu Maniu

Se zvonește că P.Conservator -Gr.Filipescu va fuziona cu PNT

PNT / 12-13 nov.'37

8.) N.Costăchescu, Comitetul județean Iași, Cuvântare, 22 nov.'37

("Dimineața", 24 nov.'37 + foto medalion Costăchescu)

/ PNT nu a acceptat **guvernarea condiționată** de colaborarea cu Vaida

/ Reîncredințarea guvernului Tătărescu -// Lupta electorală cf.Programului PNT//

Ședință plenară a organizației PNT- Iași

/Rămânerea la cîrmă a lui Tătărescu, a stîrmit uimire și nemulțumire.[!!!!]

Cum a putut Tătărescu să-și asume această **greă răspundere,**

înfruntînd voința țării?Știe bine că a obținut cu greu majoritatea de **40%,**

în Parlament,și nu poate spera că **aportul lui Iorga** ar fi suficient.

/ MSR a dat mandat **președ.I.Mihalache** să formeze guvernul,

pe baza **Programului minimal** [19 nov.'37],

cu **condiția absolută a unei înțelegeri cu Vaida și Frontul Românesc.**

Imposibilitatea colaborării cu Vaida :

PNT este un partid cu un program,cu o credință,cu un scop, cu unitate de conducere, unitate de aspirație. Dacă făcea colaborarea,rezulta un guvern "cu elemente care credeau **unele într-un fel,altele în alt fel**", un guvern "fără omogenitatea necesară":

În politica externă,pe cînd PNT are o politică clară,consecventă, a alianței cu țările din Apus,democratice,cu parlament,fără dictatură, cu respectul tratatelor,

cu Anglia și Franța,deci;

Alex.Vaida vorbește "cu nemții" la Galați, "cu franțujii" la Sibiu, cu telegramă lui Mussolini,și acum lui De La Roque!

Ar fi însemnat **să guvernăm cu două garnituri de miniștri !**

În politica internă, PNT,ca partid al muncii,respectuos față de Constituție, contra apucăturilor dictatoriale...

Alex.Vaida se numără printre partidele de dreapta și nu ar fi ieșit un guvern omogen,de conlucrare armonică,ci cu măsuri care s-ar fi bătut cap în cap.

"A fost mai bine că **am refuzat o atare guvernare,**

decît să ne fi asumat o răspundere care să atragă oprobriul public"

c) Criza morală.Provocată de guvernarea Tătărescu:

Palate inutile de ministere în București, și lipsa unei lingurițe de doctorii;

Liota de profitori ,oameni cu lipsă de cuvînt și fără obraz....

Prietenii lui Vaida au scos ziare în care au insultat PNT de "comunism",

"vînduți" ...și astăzi să apară la braț ?! Asta e morală? !

Chestiuni de onoare personală. Colaborarea cu **Frontul Românesc**

implică **scindarea partidului,îndepărtarea unor fruntași .[Vizat Maniu !]**

"Noi n-am putut conveni cu inimă ușoară **să sacrificăm prieteni** cu care am luptat ani de zile,pentru a ne instala în fotolii ministeriale.N-am putut să facem aceasta.

Onoarea celor ce au decis să nu sacrifice prietenii,

pentru o vanitate trecătoare[...] partidul a dat proba cea mare și a ieșit cu

demnitate din încercarea la care a fost pus.

Nu știu dacă țara ne urmează,dar știu că toată **țara ne aprobă și ne respectă.**

Nu știu dacă țara ne iubește,dar știu că **ne admiră.**

Am cîștigat **prestigiu și respect** prin atitudinea demnă ce am avut-o."

Costăchescu/

▣ O nouă luptă.

Pornim o nouă luptă electorală. Ne situăm pe apărarea libertăților constituționale. Toată viața politică a acestei țări este falsificată.

Guvernarea Tătărescu este o dictatură deghizată, lipsită de curaj.

Mai bine să ni se spună pe față, **să se desființeze Parlamentul.**

"Iar voi muncitori și țărani ascultați cuvântul: **în acest moment** ,

un partid al muncitorilor și țăranilor nu poate governa în această țară.

Noi conducătorii, acolo **sus, ne-am făcut datoria. [...]** **Dați răspunsul la vot"**

Costăchescu / 22 nov. '37

9.) **I. Mihalache** , Expozeu , Comitetul Executiv PNȚ , / **demisia din președinție** / 24 nov. '37

Iuliu Maniu - Cuvântare / **reales președinte** /

(" Dimineața " , 25 nov. '37)

+ 2 foto de la ședința C.Ex. , oratorii la prezidiu , vorbind :

Mihalache între Lupu și Madgearu ; **Maniu** , Lupu , Mihalache....

(Emil Hațieganu , g-ral Rujinski , Sauciuc -Săveanu ...)

[LD : 14 dec. 2003 : Pe toate posturile TV și radio , se anunță că **ieri, 13 dec. , Sadam Husein** a fost arestat , la Tikrit , în Irak. Multe comentarii , descriind comportamentul lui , și bucuria irakienilor , fac comparații cu arestarea lui **Ceașescu** și bucuria românilor , în **decembrie 1989**. Privesc-ascult și eu , și meditez asupra destinul oamenilor , al popoarelor , al țărilor ...]

Și personajele decare mă ocup eu acum - **Tătărescu , Mihalache , Maniu , Vaida ...**

, care , în acel sfârșit de an '37 , se confruntau -înfruntau -luptau pentru destinul României , peste un deceniu , au avut parte de închisoare și sfârșituri tragice.

Sfârșitul lor - "**sfârșit fără glorie**" , cum spunea Fătu - mă obligă să scriu despre ei cu cea mai mare obiectivitate , pentru a le recunoaște merite și neîmpliniri , clarvizioni și erori , adevăr și minciună , dreptate și injustiție]

[LD : Mihalache devenise **președintele PNȚ** , la **22 nov. 1933** , după acea criză din partid , soldată cu plecarea lui Vaida și ezitățile lui Maniu. - Revezi fișier PNȚ - VIII .

Se împlineau patru ani. **Condusese și refăcuse PNȚ** , în cei 4 ani de opoziție , cu speranța și convingerea revenirii la putere.

În ultimii 7 ani de când demisionase (iunie 1931) , **Maniu** , retras în tăcerile-i din Bădăcin , deseori absent din țară , rareori prin Parlament , mai provoca câte o **tensiune cu țintă** , cel mai adesea , "**constituțională**" . Este motivul pentru care este **rechemat la șefia PNȚ** . PNȚ părea să aibă două " linii " , doi șefi , două capitale , două strategii .

Cu toate acestea , PNȚ nu s-a scindat . **Mihalache fusese paratrăsnetul** .

Pildele și supranumele cu circulație în epocă

- **Hercule și Cincinat** pentru Mihalache ; **Sfinxului de la Bădăcin** , pentru Maniu -

pot fi considerate nu numai **borne de început și sfârșit** a unei perioade de președinție

alternativă la PNȚ , ci caracterizează **o relație specială** a celor doi , **atât de diferiți** , dar **atât de nedespărțit** , pe parcursul întregii lor vieți politice în România.]

Redacția / 24 nov. '37

▣ Atmosferă, protocol, noi înscriși...

Ion Mihalache / 24 nov. '37

▣ Elogiu g-ralului Sichitiu, elogiul armatei *

▣ Sucesiunea (12 -13 nov.)

▣ Bruscarea regimului constituțional

Audiență la Rege / retro ' nov. 1935

Mitul lui Hercules : între Minciună și Adevăr

PNȚ la răspântie / nov. '37

Refuzul solidar

Examenul de conștiință al vadiștilor

▣ Zdruncinarea regimului constituțional

▣ Consecințele refuzului

- Struna monarhic-constituțională
Struna național-socială
- ▣ Culise , sforării vizând compromiterea lui Maniu ...
Gabriel Marinescu în guvern !
" Succesiunea" condiționată : sugestia lui Inculeț (iunie)
Alegerile comunale și județene : succes PNȚ
  - ▣ Guvernul Tătărescu - guvern fără legitimitate
Succesiune cu " baza lărgită " ?!
Programul PNȚ înfățișat MSR
" Succesiunea" condiționată (nov.)
  - ▣ Conștiința datoriei împlinite :
Președinția PNȚ (1933-1937)
Proba de rezistență
  - ▣ Conducere lui Iuliu Maniu : Steagul constituționalismului
  - ▣ Retragerea din președinția PNȚ
Pilda lui Cincinat : Cincinat pleacă la plug !
  - Iuliu Maniu / 24 nov.'37
  - ▣ Implorare : Mihalache să rămână la președinție
Elogiu lui Mihalache
  - ▣ Semnificații : Demisia lui Maniu de la președinția PNȚ (22 iun.31)
  - ▣ Acceptarea revenirii la președinția PNȚ (24 nov.'37)
  - ▣ Programul politic : Programul din 1926
  - ▣ România : contradicții și paradoxuri
Nemuncă versus grandomanie
Te-Deumuri versus viață necreștinească
Constituție versus stare de asediu , cenzură și decrete-legi
Guverne legale răsturnate versus Guverne inventate , menținute
Ce este de făcut în politica internă ?
  - ▣ Politica externă
  - ▣ Ideea națională : Încurajarea elementului românesc
  - ▣ Dorință adresată Suveranului
  - ▣ Rugare către Mihalache
  - ▣ Rugămintele către poporul românesc
-

Redacția / 24 nov.'37

▣ **Atmosferă, protocol , noi înscriși...**

La ședință, participă , pe lângă toți membrii Comit.Executiv : **g-ral I.Sichitiu** (fost șef al Marelui Stat Major) , **Nona Otescu** (fost subsecretar de Stat, guv.lorga-Argetoianu) , **Emil Hațieganu** (fost intim al lui Al.Vaida _Voevod) , **proaspăt înscriși în PNȚ** .

Domnește o atmosferă de **mare însuflețire și hotărîre de luptă bărbătească** .

Ion Mihalache a apărut la braț cu **Iuliu Maniu** , primul cu un **buchet de garoafe albe**, al doilea un **buchet de garoafe roșii**.

Adunarea, în picioare, **ovaționează pe cei doi șefi ai partidului**.

Mihalache l-a invitat pe Maniu să ia loc pe estradă .

Maniu îi spune : < **Domnule Mihalache, d-ta trebuie să treci mai întâi, pentru că ești președintele inimilor noastre** >

Virgil Madgearu (secretarul general al partidului) deschide ședința și citește **lista noilor înscriși** în partid . Pe listă figurează **ofițeri superiori în rezervă, fruntași politici** din alte formațiuni... În numele lor , vorbește **g-ral Sichitiu și Nona Otescu** .

Apoi, în **ovațiile și uralele adunării**, vorbește **Ion Mihalache**.

////////////////////////////////////

Ion Mihalache * / 24 nov.'37

[LD : trebuie de remarcat faptul că, treptat -treptat , aproape fiecare partid și-a avut generalii și ofițerii săi , atunci când treceau în rezervă. Și, dacă **în primul deceniu**, aceștia, în majoritate, se aflau în sfera de interese a fostului Partid Conservator și PNL, în **al doilea deceniu**, și celelalte partide, mai ales acelea care au ajuns la guvernare , **și-au avut "garniturile" lor militare** . Firesc , spre PNT , au venit acei care îi împărțeau doctrina și programul. Și , **dacă în Programul** cu care Mihalache a fost în audiența de consultare la rege (12 nov.) **atenuase accentul " țărănist"** , acum, după ce-și reluase locul în opoziție și declanșa bătălia electorală, el revine la un **ton și mai "radical țărănesc"** .
Din toate unghiurile, în toate direcțiile, pe toate chestiunile de guvernare]

* Notă LD : Vezi procesul PNT (30 oct '47) , unde Mihalache a explicat -----

" **Eu sunt autorul principal**, și cu regetatul Madgearu , al **Statutului** care funcționează din 1935 .

În acest Statut , **s-a prevăzut dispoziția** ca, **pe lângă organizația structurală , de bază**, organul de luptă politică, **partidul propriu-zis**, organizația comunală, județeană, regională și pe țară, **să ființeze și niște organe auxiliare** , între care , **cercurile profesionale**.
În țară, pe județe, și limitate exclusiv la județe, n-au ierarhie piramidală , în sus ; iar în municipii , cum ar fi Capitala, secțiuni încadrate nu la județ, ci făcând parte din organizația comunală, fără nici o deosebire : **militari, medici, preoți, profesori, ingineri, comercianți etc.**

Scopul organizațiilor de luptă , este **să ducă lupta politică , să câștige puterea**.

Dar **scopul organizațiilor profesionale** este , **exclusiv, un contact spiritual**, **ca oamenii** , în loc să joace table și cărți la club, cum s-a obișnuit la cluburile politice în trecut, **să se întâlnească pe profesioni** , adică pe **contact spiritual**, cei care duc aceeași viață, au aceeași educație, aceleași preocupări, **prin prisma programatică să discute** sub formă de conferințe , comunicări între ei. [-----] **Pe lângă Președinție**, funcționa, pentru fiecare profesiune , câte un **Comitet** numit de Președinte ca auxiliar al lui, ca acelea, împreună cu șeful de județ, să pună în acel județ în funcțiune cercurile profesionale. [-----]

Astfel de cercuri au funcționat și la militari , numite **cercuri profesionale militare** , pe județe, puse în funcțiune de un Comitet Central profesional.

Aceste cercuri au funcționat încă în 1936-1937 , sub conducerea mea ."

(Vezi fișier **Lichidarea PNT și a Armatei** de către comuniști)

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ **Elogiu g-ralului Sichitiu , elogiul armatei**

" Țin să fixez din capul locului atențiunea dvs asupra **însemnătății cu adevărat istorice pentru țară** a ședinței noastre de astăzi . De altfel, vedeți cum se însărcinează însuși mersul evenimentelor ca, peste cuvântul nostru , să scoată la lumină această însemnătate , nu pentru Partidul Național Țărănesc , numai, ci, repet, pentru țară .

" Ați auzit cuvântul și ați putut prețui **gestul generalului Sichitiu** , acest fiu al satelor gorjene care, **fără să fi avut contact politic direct cu noi până astăzi**, s-a văzut în acest moment într-o **unitate de simțire și de credință** .
Și pe drumul pe care mergem noi , **s-a simțit dator față de neamul lui** , ca , din înaltul post pe care l-a avut până astăzi, **să treacă simplu ostaș în rândurile Partidului Național Țărănesc**. (**aplauze prelungite**)

" Domnule general Sichitiu, **eu nu știu judecata pe care v-ați făcut-o dvs** , dar ca copil al pământului țării, eu știu că , **mai presus de judecăți și de calcule strategice**, **glasul pământului v-a chemat aici între noi**. (**aplauze prelungite**)

Și același glas al pământului **va chema aici pe toți acei care pierzându-se și încurcându-se în examenul sforilor complicate ale politicii bizantine de la București**, vor simți în cele din urmă **că se asfixiază în atmosfera lipsită de lumina adevărului** - și de **oxigenul clar al demnității ofensate** , și vor merge unde îi **îndeamnă instinctul de conservare al unei națiuni demnă de o altă viață** .

" Și poate că **pilda dvs va trezi în sufletul multora conștiința că datorează ceva națiunii acesteia** , care pe copiii săraci i-a crescut cu burse, cu banii Statului scos din **contribuția săracului** , care tot el este și **birnic și soldat**, și **muncitor al ogoarelor** ce hrănesc pe toți. Și vor găsi, poate, că **au datoriat să-i întoarcă**

îndărăt , cu dobândă, vechiului creditor sărac , **țaranului român** ; și astfel **energia de care mai dispun, nu o vor pune la contribuție în serviciul complotului de asasinare a voinței și demnității naționale , ci o vor pune în serviciul cauzei drepte a acestor săraci , ce formează națiunea cea adevărată .**

" **Se vor pomeni** astfel și ei că intră **în luptă pentru adevăr, demnitate, corectitudine** cu hotărârea **să spulbere** cu un ceas mai devreme , **minciuna , echivocul, promiscuitatea și afacerismul fără sancțiuni** (**aplauze prelungite**)

" Domnule general Sichițiu, până azi n-ați știut de la mine că , **același glas al pământului** m-a făcut pe mine , fără să vă fi spus ceva, fără să vă fi consultat și fără să fi bănuțit ceva dvs, că în ceasul când eram întrebat cum cred eu că se pot redresa în bine treburile încurcate ale Statului - **când a fost vorba de Apărarea Națională , am spus Factorului Suprem :** Buni vor fi toți Majestate, dar **valori militare și morale ca generalul Sichițiu** trebuie mai departe **utilizate pentru ridicarea oștirea**. (**aplauze prelungite**)

Și am pomenit și de altcineva , iarăși fără să știe.

Nu v-am întrebat , poate că nu v-ași fi spus , domnule general, dar vă închipuiți cât am tresărit de bucurie alaltăeri , când **Armand Călinescu** mi-a adus vestea :

generalul Sichițiu se înscrie în Partidul Național -Țărănesc !

Atunci mi-am zis - nu cum zice poporul : gând la gând cu bucurie - ci m spus : suflet la suflet , într-un gând și într-o simțire , **cu Dumnezeu , la biruință !** (**aplauze prelungite**)

" În aplauzele dvs , citesc **consimțământul unanim** pe care-l dați **scrisorii mele de răspuns** către dl general Sichițiu , și anume, acela **de a-l proclama ca membru de onoare al PNȚ și al Comitetului Executiv**. (**aplauze prelungite**)

Să trăiți dle general, **Partidul vă dispensează de vechime în rândurile sale**.

Acolo, la postul pe care l-ați ilustrat , ați luptat pe căile militare , cum noi luptăm la postul nostru , pe căile noastre , către unul și singurul scop : **ridicarea țării prin dreptate , prin adevăr și prin forța și prestigiul oastei țării**, bine hrănită, bine echipată, bine armată, bine condusă - demnă de încrederea pe care neamul ș-o pune într'înșă " (**aplauze prelungite**)

.**Ion Mihalache** / 24 nov.'37

▣ **Sucesiunea (12 -13 nov.)**

▣ **Bruscarea regimului constituțional**

" **Regimul constituțional** al țării este astăzi la **o răspântie istorică** .

Astăzi, lucrurile sunt clare : ne găsim nu numai în fața unei **bruscări de situațiuni**, dar și a unei **legitimări îmbrăcate în forme principiale , doctrinare**, ca să zic așa.

" **Toată lumea, înșiși adversarii noștri**, erau convinși că **nu este o altă deslegare normală a crizei , decât aceea a venirii Partidului Național Țărănesc la putere** ;și totuși, după **o manevră** de câteva săptămâni, care în fond descoperea **aranjamentul făcut, prelungirea regimului actual** chiar **prin bruscare de situațiune** ,s-a ajuns la ceea ce se urmărea limpede de la început .

"Dar nu ne găsim numai în fața unei bruscări de situații , care , câteodată, poate fi interpretată ca un gest impus de forță majoră, de calcul de împrejurări ale căror date și termen ne scapă nouă celor care trăim în afară de problemă ;și ne găsim de această dată în fața unei **formulări de doctrină** care **caută să justifice procedura**.

" Întrebarea este : **ce facem ?**

Acceptăm să mergem pe drumul bătătorit de domnul Tătărescu ?

Luăm în serios regimul nostru constituțional ?

lata răspântia la care se află ajuns Partidul Național Țărănesc.

[----- largi paranteze ---- explicații ---- retro -----**apoi revine la Sucesiune.**]

Mihalache /

Audiență la Rege / retro ' nov.1935

Mitul lui Hercules : între Minciună și Adevăr

[LD : un Mihalache, patetic, înduioșător, înțelept, ca un dascăl de țară ; vorbind în parabole cu tânărul rege , ca în poveștile de altădată !]

"Acum doi ani , într-una din cele mai importante **audiențe** cu care am fost **onorat de Suveran**

- era înainte de **14 noiembrie 1935** - cu sentimentul de răpundere ce simțeam că port , mi-am permis , **văzând zbucliumul sufletesc al Suveranului** , să-i amintesc povestea din mitologie a lui "**Hercules la răspântie**"

" **Se sfârșea un drum cunoscut, se începeau două drumuri noi și necunoscute** . Hercules stătea la gânduri pe care din ele să apuce. Și pe când chibzuia , i-au ieșit în cale , de pe un drum din cele noi, **zeița Minciunii** , și de pe celălalt drum , **zeița Adevărului** .

Și i-a zis cea dintâi, **zeița Minciunii : < vino pe drumul meu Hercule ; nu știi unde duce și nu vreau să știu ; știu atâta , că este așternut de plăceri ; toate voile ți se vor face și timpul se va scurge fără nici un obstacol în cale . >**

Cea de-a doua, **zeița Adevărului**, i-a zis : **< Vino pe drumul meu Hercule . Drumul meu e mai greu .Dar sufletul meu curat și trupul meu nepătat , îți vor fi de ajutor să birui toate piedicile ; și la capăt , te așteaptă victoria de care vor vorbi timpurile și neamurile . Nu lega, Hercule, numele Minciunii de numele tău - ci împreună-l cu Adevărul și Virtutea . >**

Și a fost cea mai mare din victoriile a lui Hercule , căci a fost o victorie morală , nu una din cele fizice prea obișnuite forței sale : **s-a biruit pe el însuși, apucând calea Adevărului . "**

Mihalache /

PNT la răspântie / nov.'37

Refuzul solidar

" Acum , de curând, **Partidul Național Țărănesc** a fost și el însuși în situația lui Hercules **la răspântie**. Comparația nu este exagerată. După **20 de ani de prigoană și ostracizare** , înfrângând toate obstacolele , **Partidul Național -Țărănesc se prezintă astăzi nu numai ca cel mai puternic partid din România - ci cutez a zice : din toată Europa Centrală și de Est . "**

" **S-au deschis și în calea PNT cele două drumuri** , cu cele două zeițe : **a plăcerilor personale , onoruri și demnități** putând duce însă la **pierzarea nădejilor unui neam întreg - și a virtuții capabile de jerfe , pe drumul spinos al adevărului , corectitudinii și realelor răspunderi .**

" **PNT nu a ezitat o clipă** .Prin mine , a dat **răspunsul** pe cât de **respectuos** , pe atât de **hotărît** .Domnilor, n-am vrut - și nu exagerez nici un cuvânt -

n-am avut bucurie mai mare în viața mea , de când fac politică , decât aprobarea unanimă, elementară, organică, a gestului pe care l-am făcut , din partea tuturor frunzașilor cu care m-am consultat .

" **Parlamentarii, membrii ai Delegației Permanente , membrii ai Biroului, nu au ezitat o clipă măcar că acesta și nu altul era răspunsul care trebuia dat .**

Singura preocupare era protocolul. Și pentru cei de la oraș , și pentru cei de la sate : grija ca **răspunsul** pe care îl voi da să **țină seama de protocol**, să nu iasă din această lipsă , un pretext .

" **Sunt recunoscător d-lui Vaida că a înlesnit d-sa formula protocolară , prin ploaia de ofense care a curs împotriva Partidului Național -Țărănesc , chiar și la momentul în care fusesem însărcinat cu formarea guvernului , evident , cu condiția sine qua non de a realiza înțelegerea cu cei cari ne ofensau chiar în această clipă !**

" **N-am avut mulțumire mai mare decât aceea când am văzut că Partidul Național-Țărănesc este în aceste momente , când trece proba de foc, atât de puternic solidar în refuz .** Dacă în împrejurări mai mărunte sunt păreri și simțăminte personale demne de respect , **în momentele grele , când se decide de soarta Partidului, însă, și de întorsături noi în politica țării - atunci conștiința programatică și conștiința morală , s-au învederat a fi așa de puternice , încât nu există deosebiri de opinii și ezitare în hotăriri , între toți membrii partidului.**

" **Eu am fost sigur totdeauna de sufletul Partidului . Am satisfacția că această convingere a mea, nu numai că nu a fost desmințită în ceasul istoric, dar pot spune că tocmai acei care au fost puși cândva în gura lumii , au fost purtătorii de cuvânt în atitudinea de demnitate pe care a avut-o partidul (aplauze)** Dați-mi voie , în lipsa lui de aici , să **omagiez și claritatea de vederi și dârzenia de voință** și de caracter a **profesorului Nicolae Costăchescu (aplauze)**

[LD : vezi cuvântarea lui Costăchescu , lași. Vezi mai sus]

Mihalache /

Examenul de conștiință al vaidiștilor

" Domnilor, mulțumirea mea este cu mult mai mare astăzi , când **răspunsul** pe care l-am dat eu , în numele PNT , cu consensul unanim al membrilor din conducere , **se completează cu răspunsul** pe care-l dau colaboratorii din cea mai intimă apropiere a d-lui Alexandru Vaida - Voevod . (aplauze) .
Dacă gestul nostru a fost logic, **gestul lor a fost mai greu** , căci a trebuit să fie și psihologic.
Acești oameni **și-au tăiat cu sabia legături personale scumpe lor**, și **și-au eliberat conștiința** . Ei au luptat pentru **încrederea într-un om**.
Când au văzut **pe ce căi greșite îi poartă omul**, și când au văzut că **soarta fiecăruia dintre ei este de a ajunge berbec în mâna dușmanilor** de lovit în capul propriilor lor colegi de luptă de odinioară, **pentru adevăr , pentru program și pentru altă viață morală a țării**, au spus :
Orice jertfă personală, orice legătură de familie , orice legături de sânge, sunt mai prejos decât obligațiunea de conștiință față de neamul meu .
(adresându-se către d.Hațieganu)
Domnilor, **lupta dvs a fost mai grea și meritul dvs este mai mare**, fiindcă a comportat **sacrificii mai dureroase**. Aduceți **aportul dvs moral la patrimoniul moral** cu care se înfățișează astăzi în fața țării , **prin noi lupte, nu prin beneficii** . (aplauze)
Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Zdruncinarea regimului constituțional

▣ Consecințele refuzului

[LD : Mihalache nu se sfiește să "**traducă**" în limbaj popular, mai accesibil, noțiunile teoretice. Are chiar un farmec aparte această manieră , care **diferă mult de cea a teoreticienilor țărăniști**, manieră în care eu văd **simplitatea și, poate, sinceritatea credinței lui**.

Este adevărat , însă, că raportat la **ștacheta și statutul unui șef de partid, a unui fost ministru, a unui pretendent la șefia guvernului**, struna - vorba lui ! - poate fi schimbată și se poate face bășcălie de ea. Asta ca formă.

Ca fond, intrigă faptul că PNT -ul a devenit apărătorul Constituției , hulite , fără întrerupere , din 1923 .Într-adevăr o schimbare " de strună " !]

" Și acum . d-lor, prima preocupare a aceste ședințe este : **dacă dvs sunteți sau nu** , cu tot sufletul , alături de acei care **au angajat partidul pe un nou drum**.

(**Comitetul , în picioare, ovaționează pe d.președ. Ion Mihalache**)

Eu mulțumesc cu recunoștință că sufletul dvs vibrează în toate coardele lui , așa cum a vibrat sufletul nostru în toate coardele lui.

Din această poziție, însă, urmează să tragem toate consecințele .

" Înainte de a expune , rând pe rând, aceste consecințe, să-mi dați voie să fac o **amănunțită expunere a faptelor și considerațiilor** , pentru ca **nimeni să nu pășească cu ezitare și îndoială**.

D-lor, mai întâi, despre ce este vorba ?

Mihalache /

Struna monarhic-constituțională

Struna național-socială

[LD : Durei mai vechi , dureri mai noi : Mihalache nu poate uita **umiliința la care a fost supus** (ca ministru de Interne) de către Carol , când a dat câștig de cauză lui **Gabriel Marinescu !**

Mihalache **atacă voalat dar sincer, camarila** și **tendențele autoritariste** ale lui Carol
De altfel, **fiecare cuvânt** din acest capitol are și **un sens ascuns**, deloc greu de descifrat pentru cunoscători . Iar **diatriba finală** este o **adevărată declarație la război** :
regimul minciunii, regimul echivocului, regimul afacerismului și al imoralității]

Ca să fac o comparație populară : **nu este vorba să renunțăm**

la struna programatică social-națională , care formează **rațiunea de a fi**

a Partidului Național-Țărănesc **pe câmpul politicii românești** ;

această strună nu a cântat nici o dată singură ;

lângă ea a sunat totdeauna și **struna metodei monarhic-constituționale**

în care avem să luptăm **pentru înfăptuirea programului nostru** .

"Când am văzut acum conspirația generală de a se rupe struna constituțională ,

pentru a nu se mai auzi glasul ei, ne-am zis : **Aceasta , nu ! ;**
acum **trebuie să cântăm mai mult pe struna constituțională** decât am cântat până acum ,
să ținem țara atentă și trează .

Prin urmare , **nu este vorba de a părăsi planul social și programatic național al PNT .**

Nu este vorba de a angaja vreun fel de luptă personală cu Suveranul țării.

Nu este vorba nici de a ne atinge de prerogativele regale.

Problema este : **hotărâți să rămânem în regimul sincer constituțional.**

Adică : națiunea ca izvor de putere, dreptul de control al națiunii (deci dreptul de a trage la răspundere) ,

colaborarea cu Coroana prin oameni de comună încredere ,
lăsându-le în mână posturile de comandă , pentru ca să aibă responsabilitățile și

pentru că , numai așa, se pot aplica **sanctiuni de sus până jos,**

unul singur fiind ferit de responsabilitate în interesul superior al țării: **Suveranul ;**

dar , în același timp, fiind ferit de răspundere , prin guverne responsabile. "

"Cu nici un chip nu putem continua **regimul minciunii, regimul echivocului, regimul afacerismului și al imoralității , care duce la paralizie generală și în viața materială și în viața morală "** (aplauze) lată domnilor, **ce înțeleg să cânte ,** cu glas tare , **struna constituțională ,** în noua fază ce parcurgem ."

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▫ **Culise , sforării vizând compromiterea lui Maniu ...**

[LD : 11 dec.2003 . Fiind vorba de rege, vorbește aluziv, încifrat, încât este greu de înțeles...

Relev doar existența unui lanț de **minciuni, capcane, amăgiri, memorii, proteste...**

Poate nu le-aș semnala, dacă în capul înșuririi lor , nu ar figura **motivația** evocării lor :

demascarea manevrelor de compromitere a lui Maniu și , ca răspuns de solidaritate ,

necesitatea ca Maniu să revie la conducerea PNT .]

"Dar înainte de a vă întreba **dacă pe acest teren suntem de acord și dacă ,** fiind de acord,

trebuie să aducem la comandă pe cel mai chemat să comande lupta pe noul câmp

de bătălie al PNT [**câmpul constituțional**] , mă simt dator, cu riscul de a vă plictisi ,

să vă fac o **expunere de fapte** , pentru ca să vedeți că **concluziile** ce se impun

nu sunt rezultatul unor fantezii , ci sunt consecință a unor **serii de fapte și evenimente . "**

Ion Mihalache / 24 nov.'37 / retro '

▫ **"Evenimentul" din primăvară**

...care a format obiectul de atență examinare a ședinței C.Executiv din luna aprilie .

Statul român s-a văzut , la un moment dat , cu prilejul unor evenimente, într-o sincopă de

autoritate și pământ umilitor peste obraz de dinafară , încât **însuși primul ministru**

a **pecetluit gestul străin** , cu cuvinte extrem de severe , cum a spus d.Armand Călinescu

" a ridicat tonul și aplecat fruntea " [-----] Am examinat faptul printr-un memoriu

și am cerut o **audiență specială** . Am terminat acea audiență cu o concluzie :

sau adoptați regimul dictaturii fățișe și responsabile,

sau adoptați un regim de autoritate consimțit de națiune , prin aplicarea sinceră a normelor

constituționale , pe baza unui program de reforme materiale și morale. [-----]

Nu cunosc ecoul cuvintelor mele . **Ceea ce știu este că a doua zi s-a înregistrat**

intrarea în guvern a unui personaj politic [Gabriel Marinescu ?]

meritos desigur, în atribuțiile sale, dar prin care **se deplasa** , în fapt,

răspunderile de la guvern , după Constituție singur responsabil,

asupra altcuiva [**MSR**] , care după Constituție nu poate fi responsabil " [-----]

Ion Mihalache / 24 nov.'37 / retro iun.'37

▫ **" Succesiunea" condiționată**

▫ **Inculeț -Mihalache**

...**Ion Inculeț** , trimis de Tătăărăscu , " care pretindea că redă exact gândurile Suveranului "

a venit la el acasă și i - a spus : < **Eu vin de la dl primministru Tătărăscu și ce-ți spun în numele lui .Partidul nostru va pleca cel mai târziu la 15 august , dacă nu la 15 iulie , căci mai avem unele chestiuni de aranjat . Nu încape nici o îndoială că veți veni dvs , dar numai în înțelegere cu Vaida .Dacă vă înțelegeți, puteți veni chiar în câteva zile.** Părerea noastră este că **trebuie să vă înțelegeți** , căci , pe de o parte, **împiedicați o coaliție de dreapta** , și aici avem și noi interesul , și dvs. Și pe de altă parte , **în opera de guvernare aveți unul din fruntașul Ardealului [Vaida] , strâns solidar cu dvs , dat fiind că d.luliu Maniu vă stă în coastă . >**

După ce l-am ascultat l-am întrebat : < **D-le Inculeț să mă iertați că în casă la mine îți vorbesc atât de deschis. Vreau să știu când ați fost sinceri și serioși , d.Tătărăscu și cu d-ta, atunci când , acum cândva timp, mi-ați spus că este ... nu pot să spun cum ați zis ; și că el este responsabil de anarhia din țară ? Sau sunteți sinceri și serioși acum, când pe " bătrânul dom Vaida" . " Părintele" anarhiei din țară, mi-l propuneți tovarăș de guvernare ? >**

- I : Pardon, nu ți-l propunem noi !

- M : Dar cine ? **Majestatea Sa te-a autorizat pe d-ta să faci o asemenea propunere ?**

- I : **A,nu !**

- M : **Dar părerea dvs - a d-lui Tătărăscu și a d-tale - care este ?**

- I : Părerea noastră este că **o soluție serioasă , normală , e venirea dvs singuri.**

- M : < **Eu înțeleg interesul partidului liberal** ;

nu este acela de a scăpa de o coaliție de dreapta ,

căci dvs știți mai bine ce sunt forțele de dreapta , umflate cu bani din visteria Statului .

Prin intrarea în normal, se va dezumfla de la sine ce-i artificial , prin simple alegeri libere .

Dar dvs nu vă este teamă de aceasta. Dvs vreți să aveți alceva, dvs vreți să aveți

un guvern slab , incapabil, compromis din capul locului, fără putință de guvernare,

cu echivocul din politica internă și cea externă, zdruncinarea echilibrului politic

și cu un potențial slăbit care să compromită eficiența de guvernare.

Apoi eu, n-am două morale : una în politică și alta în viața particulară .

Eu nu mă pot duce în Ardeal să spun : fraților de drațul guvernării ,

în lături cu Iuliu Maniu și haideti să luăm în brațe pe Vaida Voevod " > (aplauze)

" Rețineți această conversație și întipăriți-v-o în minte ! Veți înțelege și logic, și psihologic, ceea ce s-a petrecut în urmă .

Întâlnirea mi s-a părut foarte importantă și semnificativă . "

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Alegerile comunale și județene

" Domnilor, nimeni cu simțul politic normal **nu-și poate explica : cum se face că, pe de o parte , liberalii pleacă la 15 iunie -cel mai târziu la 15 august - precum a spus d Inculeț , și , pe de altă parte , se fac alegeri județene și complementare și totale ?**

Va să zică, **patru ani n-au avut timp să le facă ? Cu ce scop le fac acum când pleacă ?**

Ca să tragă o ipotecă asupra guvernării viitoare ? Și să o pună în imposibilitate de funcționare printr-un Senat care depind , în mare măsură, de aceste colegii comunale și județene ? **Ca să asigure " continuitatea" ?**

Am făcut un Memoriu descoperind că **se pregătesc anumite manevre ,**

cari să dea posibilitatea guvernului de a prezenta **un tablou de rezultate** ce pot permite

orice fel de combinații. Guvernul a crezut că nu e greu să fabrice astfel de rezultate ,

seriind județele și comunele, mergând pe rând cu aparatul de Stat ,

cu mijloace de corupție și intimidare .

Am prins " mișcarea" , și am concentrat forțele partidului ; și într-o disciplină desăvârșită , am sfârșit combinațiile artificiale , nerămânând decât două posibilități :

soluția normală a PNT sau forțată și mistificată a prelungirii guvernării liberale.

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Guvernul Tătărăscu - guvern fără program

▣ Succesiune cu " baza lărgită " ?!

[LD : la primă vedere , **Mihalache pare a avea dreptate** : liberalii n-au program ; nu sunt pregătiți de guvernare ; au făcut cartel improvizat , fără bază programatică ș.a.

Numai că , în acest caz , toată demonstrația lui de până acum , privind "**aranjamentul**" construit pentru a-și readjuceca guvernarea ... cade ! Pare mai verosimil că , efectiv , **erau pregătiți de plecare** , și că ... s-a produs "**ceva**" care a încurcat lucrurile ...

Pe de altă parte , în ziua când Mihalache își prezenta analiza , în presă apărea manifestul electoral al PNL - program în toată regula....]

" **Câtă gimnastică** a trebuit guvernului pentru ca , totuși , **să-și atârne ceva în coadă** :

<**bază lărgită**> Bază lărgită ? Pe ce ? **Pe program ? nu , fiindcă primul ministru spune că fiecare își păstrează programul.** Le este rușine unuia de programul celuilalt .

Ar fi putut spune <.pe bază de program > , pentru că nici unul nu are program. Le este rușine unuia de programul celuilalt .Și nu era să fie conflict între ei pe bază de program.

Știa însă că nu se putea : **se încurcau în echivocuri !** Mai ales în politica externă .

Îl au pe d.Vaida cu echivocurile sale , iar d. Iorga nu a avut nici o dată program .

Primul ministru , în timpul conversațiilor din timpul crizei , **a recunoscut că nu are program.**

A trebuit să scoată un **discurs al MSR de acum doi ani** ca să arate că , totuși , **are program !**

Unde au ținut până acum programul Majestății Sale de acum doi ani ?

Unde l-au ținut până acuma ? [LD : vezi comentariile "**Dimineții**" privind invocarea aceluia discurs al lui Carol , care este plin de tâlc.]

Cetiți declarația programatică a d-lui Tătărescu : aceeași frazeologie

brodată pe câte un punct luat din programul Partidului Național Țărănesc "

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Programul PNȚ înfățișat MSR

▣ " Succesiunea" condiționată

[LD :atenție! vezi **Programul de guvernare** publicat de "Dreptatea" și preluat de " Dimineața" . După ce a făcut largi paranteze , explicații , retro ....revine la episodul succesiunii]

" Am prins momentul și am demonstrat imposibilitatea morală a unei astfel de colaborări , în chip **așa de categoric** ca **să nu mai existe posibilitatea unui echivoc.**

Câtă dreptate am avut , a fost că d-l Vaida s-a simțit tot atât de bine dispus a conlucra și cu dl Tătărescu , **al cărui instrument de fapt s-a comportat tot timpul ."**

" După ce la Sinaia arătasem **baza morală și baza constituțională** pe care șade PNȚ - rezultatul alegerilor de pe vară fiind o verificare și o confirmare - la București , **în prima audiență , [12 nov.] am înfățișat Suveranului baza programatică .**

Am arătat Suveranului care este **programul nostru , în ansamblul lui.**

Cu simțul de măsură și de proporție ce ni s-a recunoscut ,

am socotit normal să seriem programul în etape ,

ținând seama de **posibilitățile de realizare momentană.**

Am avut onoarea ca Majestatea Sa să-și dea asentimentul

pentru programul de imediată guvernare , pe care l-am înfățișat .

" În a doua audiență , la București , la 13 noiembrie ,

am avut onoarea să fiu însărcinat cu formarea guvernului

precizându-mi-se în mod categoric **să realizez o înțelegere de guvernare**

cu d. Alexandru Vaida - Voevod , ca o condiție sine qua non.

" Domnilor , am voit să răspund prompt și precis : < **non possumus** > ,

dar cuvintele acestea mi s-au luat din gură (**aplauze prelungite**)

A doua zi , am răspuns țărănește , adică : respectuos , leal , cuviincios

și cu toată deferența , că nu e cu putință .

Am spus deci : că **mulțumesc respectuos** Majestății Sale pentru **onoarea** ce mi-a făcut ,

mie și Partidului meu , **de a mă fi însărcinat să formez guvernul ,**

pe temeiul **programului minimal de imediată guvernare** ce-l prezentasem cu o zi înainte .

Am adăugat că , în urma examinării situației , am găsit , **în deplin acord cu colaboratorii mei**

din conducerea centrală, că având toată dorința de a satisface Înalta cerință , **condițiile însărcinării m-au pus însă în imposibilitate de a-mi îndeplini mandatul** și că astfel fiind, **mă văd nevoit a-l depune.**

Am încredințat pe Majestatea Sa că Partidul Național Țărănesc , unitar și solidar, **stă la dispoziția Majestății Sale** , în scop de a servi Țara și Tronul. "

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Conștiința datoriei împlinite

[LD : este o autentică **profesiune de credință** a lui Ion Mihalache. În propoziții de o simplitate impresionantă, Mihalache are în acest moment **clipa lui de grație** , ca om, ca politician, ca bărbat de stat . Dar , mai presus de toate , vedește o **responsabilitate morală deosebită** , lucru mai rar întâlnit la politicieni.]

" D-lor, **nu știu cum puteam să-mi fac datoria mai bine, mai logic, mai consecvent, mai demn** . Atitudinea mea, în acord cu a conducerii centrale, a pornit din **sentimentul datoriei față de Țară și Tron.**

Eu cred că în jurul Tronului, ca și în fruntea țării, **trebuie și oameni întregi și caractere** . Altfel, **vântul demoralizării prea ar pustii sălbatec** în sufletul nevinovat al țării.

" **Mai cred** că trebuie păstrat obraz și în politică . **Prestigiul țării** nu se poate despărți de **prestigiul guvernelor** care se perindează la cârma statului. (aplauze)

Un guvern, ca să fie eficient în opera lui de guvernare, are nevoie de **concepție clară** , de **unitate în execuție**, și de **prestigiul moral al persoanelor**, adăugat la la prestigiul investiturii oficiale a legii, care singură nu valorează prea mult .

" **Mai cred** că o guvernare fără o **responsabilitate reală** , nu poate duce la **sanționarea marilor vinovați și a marilor păcătoși**, iar cu **sanționarea mărunță** a păcătoșilor **nici nu se îndreaptă o țară** . **Atmosfera morală** continuă a se vicia

până a ajunge la **starea de paralizie generală** :

nici un simț de reacțiune , **nimic nu ne mai impresionează**, **nimic nu ne mai revoltă** .

Asta e moarte lentă .

" **Cred** , dlor, că aceste considerații depășesc cadrul mărunț de partid ;

ele sunt puternice imperative naționale.

" Ținând seama mai mult de rostul nostru în Stat , decât de măruntele avantajii , de onorurile și demnitățile personale , **nu mi-a fost greu să aleg** , **între sentimentul de răspundere** pe care-l avem față de toți cei care așteaptă de la noi , demnitate, adevăr, dreptate, realizări mari - și între **perspectiva de a cădea compromiși** după câțva timp , prin însăși compunerea guvernului , și astfel, **de a ajunge instrument de batjocură în mâna adversarilor noștri** , **spre marea decepție** a celor care și-au pus nădejdea în noi, cari au luptat, cari s-au jertfit .

"**N-am ezitat să aleg** calea mea și a partidului. **Așa am înțeles să-mi fac datoria.** (aplauze)

Eu nici nu puteam face altfel. "

Ion Mihalache / 24 nov.'37 / retro

▣ Președinția PNT

▣ Proba de rezistență

[LD : revezi dezbaterile la criza din PNT , o dată cu demisia lui Vaida, cu refuzul lui Maniu , și cu preluarea președinției de către Mihalache **Fișier PNT VIII**]

" **Când am venit președinte al partidului** , [23 nov.'33] **v-am spus :** **mă luați președinte al partidului cu însușirile** , dar și **cu defectele mele.**

Nu știu dacă comportându-mă așa, am adus **un activ partidului.**

Știu că mi-am făcut datoria și am conștiința senină .

Funcția mea specială mi-am îndeplinit-o .

" La stăruințele de a primi președinția , am cedat zicându-mi :

poate că partidul are nevoie de **prezența mea simbolică** în această fază a vieții sale ; era după cele două **guvernări** în cumplitii ani de criză mondială .

Partidul are nevoie de contact proaspăt **cu pământul și cu țara** , **cu țaranul** mai ales.

Nevoile lui, aspirațiile lui, nevoile și aspirațiile celor legați în soartă cu el, au trebuință de **o nouă pipăire, nou studiu** , și de oameni cu simț practic *gospodăresc* , și de oameni de înaltă pregătire tehnică și politică .**Brazda sufletului țărănesc** trebuie adâncită .

Dacă toți cer prezența unui țaran în fruntea partidului,

poate că e necesar . Am acceptat .Nu cu ușurință .

Știam că nu-mi este ușor să prezidez un partid care are atâtea somități :

numai profesori universitari 120 , atâția generali, atâtea ilustre personalități politice .

Cât m-am trudit să nu scobor prin actele mele , prin cuvintele mele,

demnitatea atât de înaltă pe care mi-ați conferit-o !

Dacă m-am achitat conștiincios și demn , nu știu ,

dar ceea ce știu este că m-am silit și mi-am făcut datoria.

Socot că **am dat partidului puțința** , prin contactul cu pământul, prin **contactul cu realitățile**,

prin **studii**, prin **reorganizare**, prin **acțiunea și disciplina** permanentă încununată de succese

în lupte - **să definitivăm o ideologie și un program pe baze național-sociale,**

în cadrul sistemului monarhic constituțional.

" Cât de puternică a ajuns **conștiința morală și conștiința programatică a PNȚ**,

, la care voi fi putut și eu contribui cu ceva , **s-a văzut în ceasurile probei de rezistență.**

Exemplul dat este fără precedent în istoria politică a țării românești.

Totdeauna , partidele istorice , compuse din state majore de ilustre și bogate personalități ,

în fața ispitei puterii, s-au dislocat .

Pentru prima dată , un singur partid rămâne bloc , unitar , în fața ispitelor :

Partidul Național Țărănesc . (aplauze)

Dimpotrivă, **se sparg înjghebările artificiale**, bucată cu bucată.

Am credința că sub loviturile atitudinii ferme și demne a PNȚ, **tot ce-i artificial va sări în**

aer ; și națiunea desmeticită se va încadra

sub **steagul celor care poartă demnitatea și prerogativele ei . "**

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ **Conducere lui Iuliu Maniu !**

▣ **Steagul constituționalismului**

" **Se accentuează** de acum înainte **lupta pe teren constituțional**, fără a părăsi bazele sociale.

Pentru a purta această luptă , cu coeficienți maximi, cu un potențial politic și moral sporit ,

se impune , ca o condițiune *sine qua non*, ca **la conducerea partidului să vină**

acel pentru care , pentru națiunea întreagă, este **simbolul luptelor constituționale**

și o autoritate de necontestat, d.Iuliu Maniu (ovațiuni)

"Dacă prezența modestei mele persoane în fruntea partidului va fi fost o necesitate în perioada

sa de refacere programatică și gospodărească,

astăzi constituționalismul este cuvântul de ordine în politica statului român .

Și **potențialul maxim îl oferă** , în fruntea noilor lupte, **Iuliu Maniu .**

" **Partidul va sta întreg și solidar în jurul lui** . Avem mândria să constatăm că

între fruntașii partidului , cu care am examinat situația, **nu există nici o deosebire de vederi**

și că **întreg partidul este astăzi - fruntași, cadre , ostași -**

în jurul d-lui Iuliu Maniu .(aplauze) " Numele lui, în această împrejurare ,

în afară de personalitatea lui , **este însuși acest simbol.**

Este un sunet de alarmă care **poate străbate mult mai departe ,**

decât modestul meu nume și glas. Lupta aceasta pe care trebuie să o ducem,

depășește cadrul de partid. Ea poate merge **paralel și în acord și cu alte forte,**

care sincer și hotărât se încadrează **sub steagul constituționalismului.** (aplauze)

Prezența lui Iuliu Maniu poate înlesni astfel de acorduri . "

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Retragerea din președinția PNT

▣ Pilda lui Cincinat

[LD : este , în această nouă mărturisire a lui **Mihalache , multă modestie și măreție.**

Poate și **naivitate**. Cu o **mentalitate țărănească** ,cu tot cu **prejudecățile ei** :

orașul = locul pierzaniilor ; Bucureștiul = Bizanțul decăderilor .

Poate și cu o **strângere de inimă** , izvorând din respectul "**monarhist**" .

Cu o **romantică asumare identitară romană** (repugnându-i bizantinismul) ,
rod al **iluminării prin cultură și experiență** . **Prea personală** ca să nu fie autentică.

Și cea mai **valoroasă mărturie** : **Ion Mihalache** despre **Mihalache Ion**.

În ce măsură **predarea ștafetei "constituționaliste"** lui **Iuliu Maniu**

a fost un act benefic sau nu ..... este un lucru asupra căruia **eu încă nu mă pot pronunța**.

Cred că va rămâne un subiect deschis...]

" **Iată cum**, domnilor, în mod **logic**, urmându-ne consecvent drumul nostru,

am ajuns la o răscruce unde conducerea lui Iuliu Maniu

pe noul drum al constituționalismului, se impune ca **un comandament național**.

Acordul este unanim , Partid și Factorii constituționali .

" Domnilor, **am crezut totdeauna că sunt dator să spun Suveranului adevărul întreg** ,
cu **lealitate, respect și iubire**. Așa am făcut până în clipa din urmă .

Procedura pe care o socotea partidul că trebuie să o îndeplinesc,

am îndeplinit-o până la sfârșit .

" **Pe drumul cel nou, ai d-ta căderea și autoritatea să conduci mai bine partidul,
d-ta dle Maniu .Treci și ia comanda"** (**aplauze prelungite**)

" Și acum, domnilor, permiteți-mi , deși ședința a fost lungă , să **închei tot cu o confesiune** ,
așa cum am început , **când mi-ați dat președinția** , se împlinesc **patru ani**. [**22 nov.'33**]

" **Am fost ținta atâtor atacuri, atâtor ofense**. Știu că acestea au putut face sânge rău
și prietenilor mei - **ofensa președintelui se resimte și în partid**.

Am ținut să mă răzbun, **nerăspunzând la ofense** ; și să vă răzbun și pe dvs ,

ținând sus fruntea și oferind atacurilor o conștiință senină și un obraz curat . (**aplauze**)

" **Nimeni nu e sigur de sângele său** ;

și **nimeni nu are merit sau vină de sângele adus de alții prin vinele lui** .

Dar fiecare este stăpân pe sufletul și apucăturile sale - și **se poate cinsti cu ele**

când sunt bune , și **răspunde de ele** , când se manifestă în chip neplăcut și dăunător.

Altfel n-ar mai exista nici codul penal nici codul moral.

" **Nu știu ce fel de sânge îmi vor fi lăsat mie strămoșii**.

În micile mele călătorii , **n-am simțit nici o reacție** a celulelor mele organice,

în mijlocul operelor bizantine , desigur foarte frumoase ; **dar am simțit < cutremurul celular**

> al tuturor fibrelor mele și **toată aprinderea înclinărilor mele** , **când am văzut la Roma**

apeductele, drumurile, canalizările, fântânile, drumurile, templele, teatrele, Forul...

Emoția mă poseda **ca și cum ași fi fost eu însămi arhitectul și inginerul** ...

" **Țăranul din Topoloveni, n-a venit cu pedigriuri** în politica țării ; **nici cu nume** ,

nici cu avere, nici cu situații sociale ; n-a fost **măcinat de ambiții** ,

n-a alergat după **glorii și măririi** .

Dar el n-a știut minți , nici pe cei de jos, nici pe cei de sus.

" **N-am vorbit ce n-am știut** ; **n-am întreprins ce am crezut că nu pot** ;

n-am ambiționat la măririi și la averi ; **mi-am potrivit fapta , cu vorba și cu portul**.

Dacă acestea constituesc un capital, îl las Partidului și , prin el, țărănimei române.

Duc și sufletul și cămașa tot așa de curate precum le-am adus de acasă, de la izvor.

Mai curate decât < uniforme voluntarilor > de pe Calea Victoriei , expuse în galantare și apoi

aruncate după primele bubuituri de tun la Turtucaia -**mai curate decât conștiința plină de**

compromisurile zig-zagurilor unei politici de jidov rătăcitor, a **celor ce țin** cu orice chip ,

să mi se înfățișeze mie ca dascăli de politică .

" **Țăranul din Topoloveni a trăit douzeci de ani în mijlocul Bizanțului bucureștean** ;

dar de el **apucături de Bizanț nu s-au prins, și de la profesori bizantini n-a putut învăța**

nimic. Îmi declin deci apucăturile atavice de Bizanț.

Și această îndoială îmi este perfect îndreptățită , când îmi dau seama de **munca uriașă , de contribuție a d-tale personală** pe care ai dezvoltat-o **pentru organizarea acestui partid** , pentru a-l pune pe baze solide , pentru a-i preciza programatic ideologia lui, pentru a-l încheaga într-un suflet de forță .

Partidul nostru care are **baze solide în toate provinciile țării.**

Ai depus o muncă uriașă , pe care am urmărit-o cu atenție și cu mare admirație pentru d-ta .

Nu știu cine ar mai fi putut-o face .Trebuia un om care să aibă **sistem de profesor** , un om care să aibă **inimă și devotament pentru cauza publică** , cum ai d-ta .

Chiar acum , în timpul din urmă , când ai dat examenul cel mare al vieții d-tale,

te-ai prezentat într-o **postură atât de admirabilă** , încât este imposibil

să nu rămână **toată lumea** , care te privea **înduioșată, adânc mișcată, adânc recunoscătoare**

, că **un fiu al neamului românesc** , expus la cele mai mari tentațiuni ,

a știut să afirme suflet, gând, caracter , în forma în care ai făcut-o d-ta (**aplauze**)

Eu te rog să primești din partea mea și din partea întregii obști a Partidului nostru, **cele mai adânci și sincere mulțumiri ."**

Iuliu Maniu / 24 nov.'37 / retro' iun.'31

▣ **Semnificații :**

▣ **Demisia lui de la președinția PNT (22 iun.31)**

[LD : iată de ce îmi este greu să apreciez atitudinile complicatului Iuliu Maniu.

Am recitat împrejurările în care **a demisionat în iun.'31.**

[LD : revezi **demisia lui** de la președinția PNT , din Parlament, din șefia PNT-Ardeal,

cu retragerea din viața publică, Bădăcin etc., după căderea gov.GGMironescu ,

instalarea gov Iorga , alegeri parlamentare .Considerată ca o gravă greșală ,

apreciată de unii ca marcând încheierea carierei politice a lui Maniu ...

la **Fișier PNT- IV - / legislatura Iorga -Argetoianu .]**

" **Ai binevoit a spune că-mi dai o comandă.**

Trebuie să spun că **n-am crezut în viața mea că mi se va da o astfel de comandă**

și **n-am crezut că țara românească va ajunge în așa grea situație**

încât eu va trebui să primesc să satisfac o comandă

atât de departe de gândul meu , de stăruințele mele.

" **După 12 ani de președinție** a acestui partid [**1919**] , la un moment dat , [**22 iunie 1931**]

nu obosit, nu dezgustat , **nu** din indiferență față de marile țeluri pe care le urmărește partidul,

nu din nesimțire față de soarta acestei țări, **nu** că nu mă simțeam capabil de muncă ,

ci fiindcă credeam că altul poate face mai mult , că **poate face mai bine decât mine** ,

și că poate să aplice **metode pe care eu nu le știu** , pe care eu **nu le pot aplica**,

mi-am dat demisia din președinția de partid.

"Și atunci, rugămintele dvs au fost zădarnice ca să nu duc la îndeplinire această hotărâre.

Am dus-o. Am spus prietenilor mei [**1931**] :

< ...**am fost în lupta politică din tinerețe. Am făcut tot ce omenește este posibil** , după modestele mele puteri, **să satisfac îndatoririle impuse.**

Va judeca lumea și istoria , dacă va avea vreme să se ocupe de faptele mele,

dacă am îndeplinit cu cinste misiunile încredințate ,

sunt hotărît să nu mai iau parte , în viața politică și în viața publică a statului român ,

în nici un fel de calitate. Vreau ca liniștit, din depărtare , să mă delectez

de felul cum **înflorește țara românească , națiunea română , constituită într-un stat unitar,**

puternic și frumos, cu atâtea jerfe și muncă uriașe ! >

Și am mai spus :

< Ferească Dumnezeu să vină ceasul în care eu voi crede

că țara este în atât de mare pericol ,

încât eu trebuie să-mi pun din nou munca mea de om politic

în serviciul partidului meu și al țării mele . >

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

▣ **Acceptarea revenirii la președinția PNT (24 nov.'37)**

▣ **Programul politic ? Programul din 1926**

[LD : Citesc și recitesc împrejurările în care **a revenit la șefia PNT**, în nov.'37

Chiar dacă pentru țară, pentru partid, momentul este greu,

Maniu parcă reîntinereste, parcă **are de făcut ordine** în altă Vienă (ca în 1918) ,

parcă **are de organizat** o altă bătălie la Alba Iulia - ca în 1918 , ca în 1928 -

devine **dârz, patetic, ofensiv** , gata să-și asume sarcini și răspunderi .

De data aceasta , **bătălia lui cu Carol al II-lea, cu camarila, cu PNL, cu Bucureștiul !**

Cei 7 ani , s-a " delectat " (cum a promis în '31) sau a " boicotat " ?

Nu pot da un răspuns tranșant la această întrebare .

A fost luat prin surprindere ... nu a avut un text pregătit ... improvizează.]

" **Dacă comanda d-tale**, Domnule Mihalache, **astăzi o urmez**,

aceasta o fac din **respect pentru d-ta** , din **dragoste față de partid**,

din **devotament pentru țară** și pentru că, într-adevăr, găsesc că a sosit

un moment de suprem pericol pentru națiune și țara română (**aplauze puternice**)

a sosit momentul tragic când se pun în joc toate rezultatele obținute de generații,

de secole, pentru înfăptuirea unui mare ideal.

" Așa fiind, **fiecare trebuie să stea la locul unde este comandat** , unde este comandat de corporația de care este legat cu sufletul, și cu aceleași idealuri .

Dvs îmi comandați să stau unde ați stat dvs.

Având în vedere tragicul momentului , **mă duc la locul pe care-l comanzi**

și voi năzui să fiu vrednic urmaș al d-tale , pentru ca , pe urmă,

să fii d-ta iarăși urmaș , când îți va veni vremea din nou. (**aplauze prelungite**)

"Domnilor, **urmez o comandă , o poruncă** , care cred că se dă

fiind că **cei care o dau** - și dl.președinte și dvs - **mă cunosc**.

Eu nu vă voi arăta dvs.programul meu politic, nici metodele mele de luptă .

" **Am fost 12 ani președintele dvs.** [1919-1931] Mă cunoașteți.

Cunoașteți programul meu ; cunoașteți metoda mea . Trăesc și mor cu ele. (**aplauze**)

Nimic nu părăsesc când trec la locul d-tale.

" **Eu stau pe baza Preambulului** atât de frumos făcut ,al **Programului nostru**

[10 oct .1926],care s-a făcut și cu **colaborarea d-tale** ,d-le Mihalache .[LD : **Fișier PNT - I**]

Ideologia depusă în acel preambul, este credința mea politică , perfect consunătoare

cu declarațiunile mele anterioare din Cluj și Bădăcin . Le voi servi cu credință.

Cunoașteți metoda mea de luptă. Nu trebuie să vă explic. De atâtea ori vi le-am expus în sedințele noastre. Le cunoaște și opinia publică.

" **Cu acest program vin și vă rog pe dvs** , ca drept consecință la cele spuse

de dl președinte Mihalache , **să mergem împreună** - nu zic să mă urmați ! -

să mergem împreună solidari pe acest program și pe această metodă,

fiind că , cum am spus, **nu sunt ale mele , ci sunt ale partidului nostru , ale tuturor. "**

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

[LD : evident, Maniu nu are pregătit textul. Improvizează. De aceea , este cam greu de sistematizat . **Subtitlurile date de mine** , fără a trăda sensul dat de Maniu, ...tălmăcesc totuși nemulțumirile lui]

▣ **România : contraziceri și paradoxuri**

" Țara noastră este **scena unor contraziceri și paradoxuri revoltătoare** , insuportabile.

Dați-mi voie să vă spun **câteva pilde** cares-ar părea mici , dar sunt toate **ferestruici**

prin care se poate vedea foarte bine **ce se petrece în țara noastră .**

Nemuncă versus grandomanie

" Sunt săptămâni când **trei zile într-o săptămână nu lucrează oamenii și nici serviciile de stat nu lucrează**. Parcă n-ar avea de lucru oamenii. **Și restanțele se îngrămădesc** cu vagonul , **nerezolvate în ministere** , și **beții cetățeni** cari au plătit prin timbru rezoluția, **pot în zadar aștepta răspunsul** pe care nu-l mai capătă.

Edificii insalubre pentru funcționari ; **școli și spitale care se dărâmă**. În schimb se fac **edificii de lux** .**Se dărâmă case admirabil de frumoase** , nu vechi, **ca să se facă edificii noi** , cu cheltueli de sute de milioane. O mică pildă : **ministerul de externe** .

Te-Deumuri versus viață necreștinească

" **Se fac Te-Deumuri** , procesiuni mișcătoare , și **ne împărtășim de sfintele Taine**, dar **călcăm de sus până jos poruncile bisericii** și nesocotim cu îndrăzneală , sfidând opinia publică, **regulele moralei creștine** .

Constituție versus stare de asediu , cenzură și decrete-legi

" Se spune că avem o **Constituție din cele mai frumoase** pe care le are un stat civilizată.

În Constituție avem drepturi , dar , în realitate, **domnește un sprit de cazarmă** , în răul înțeleas al cuvântului **Stăm sub stare de asediu, sub cenzură**.

Suntem conduși cu decrete-legi . Decretele-legi **impun sarcini noi** și nu se întreabă națiunea. Prin decrete -legi **se încheie contracte, se înstrăinează averea națională**, bunurile Statului ; decretele-legi **înființează servicii** noi cu rang de ministere, care n-au nici o **răspundere** față de națiune ; **se dezorganizează servicii**, jignind spiritele înalte ; **oameni vrednici sunt trimiși prea timpuriu la odihnă**, când este mare lipsă de experiență și cunoștințe .

Este pe față declarată dictatura , fără nici o rezervă . Este pusă în aplicare.

Guverne legale răsturnate versus Guverne inventate , menținute

" Eu pornesc de la fapte. Eu găsesc că ne amenință în modul cel mai serios , ca **cele mai sfinte drepturi ale națiunii noastre să fie răpitate**.

Voi arăta o mică pildă din care se vede intențiunea celor care sunt în fruntea acestei țări.[-----]

Se dă curs liber unei serii întregi de guverne personale. Vă trebuie pilde ?

În 3 ani s-au perindat 9 guverne în România ,

între care al nostru, a avut majorități respectabile , mari , impunătoare .

S-au făcut pe vremea lor alegeri județene ,

în care **partidul nostru a avut majorități zdrobitoare** și în care **PNL a intrat cu 17-18 %** .

Ce s-a întâmplat ? Guvernele noastre au fost expediate ,

iar acum se ține un guvern , **guvern personal [a lui Carol II]** ,

în fruntea căruia stă un om inventat [**Tătărașcu**] , la care nimeni nu s-a gândit ,

și nu numai că **stă de 4 ani** , ci fiind zdrobit în alegeri , **este menținut mai departe**

și i se **anticipează încrederea nejustificată** prin nici o manifestare sau fapt concludent ."

Ce este de făcut ?

" **Eu** , domnule președinte, **nu pot suporta această atmosferă** în țară , fără a pune tot ce pot în serviciul scopului ca această stare de lucruri să fie schimbată .

Sunt hotărât să lupt din toate puterile mele, înfrățit cu dvs, și **în deplină solidaritate** .

Vă rog și pe dvs ca să refuzați această atmosferă umiltoare ,

ca să faceți tot posibilul **ca acest neam, această nobilă națiune, să iasă din aceste cătușe** , care nu numai sufletește sunt umiltoare , dar istovesc și fizicul și-o împiedică să meargă pe calea ei de dezvoltare veșnic ascendentă . [-----]

Trebuie ca , în materie internă, să căutăm înlăturarea acestor paradoxe , a acestor **echivocuri și punerea în ființă a unui sistem de guvernare sinceră, serioasă, categorică** și devotată intereselor superioare ale națiunii și țării românești "

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

Politica externă

[**LD : Este și la acest capitol pe " linie opozantă " cu orice preț . Din păcate nu spune lucruri deosebite , memorabile... Blamează echivocurile dar plutește în ele...]**

" În materie externă trebuie **să înlăturăm echivocul** acesta insuportabil care plutește asupra țării și asupra nației noastre și **acea neîncercare cu care este privită România** în toate taberele, indiferent în ce cercuri de interese internaționale se găsesc.

Trebuie ca **manifestările noastre** și cu vorba, dar și cu fapta , și în suflet , dar și în toate semnele exterioare, **să fie sincere , adevărate, deschise, clare și fără echivocuri.** (aplauze)

" **Alianțele** pe care le avem , **să fie păstrate cu sfințenie .**

Obligamentele pe care le-am luat asupra noastră , **să fie respectate.**

Să ținem pe față , franc și fără posibilitate de răstălmăcire , sistemele internaționale care se întemeiază pe marele noastre prietene , **Franța și Anglia**, care ne-au ajutat să realizăm idealul nostru național și ne-au ajutat până acum ca să-l păstrăm. (aplauze)

" **Să ținem , fără nici un fel de reticențe** la alianțele noastre bazate pe sistemul **Micii Înțelegeri, Înțelegerii Balcanice, și la alianța cu Polonia.**

" **Să împrăștiem atmosfera care plutește deasupra capului nostru** că **națiunea noastră ar putea să lucreze dosnic, infidelă și cu surprinderi** (aplauze)
[-----]

" În special , **prin nici un gest să nu provocăm pe nimeni** , să nu provocăm sensibilitatea și susceptibilitatea nimănu. **Să ținem la aliații noștri deschis și franc** , la sistemele noastre internaționale , **fără posibilitate de răstălmăcire**, arătând totdeauna că nu avem spirit dușmănos față de nimeni [-----] indiferent ce atitudine au avut ei în trecut "

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

▣ **Ideea națională .**

▣ **Încurajarea elementului românesc**

[**LD : da, este terenul pe care Maniu este o forță. Judecată dreaptă, gând limpede exprimat, dreptate pentru neamul românesc, fără nedreptățirea altora.**]

" Ca să putem face însă aceste lucruri [**din politica externă**] , trebuie înainte de toate , ca **însăși elementul românesc , constituintul acestui stat , să fie în situația morală politică , socială, culturală și economică,** ca **să poată conduce cu autoritate** , în această direcțiune , statul său creat cu jertfele sale. Ce urmează de aici ? Urmează că **statul român** , și noi înainte de toate, **să susținem ideea națională ;** dar ideea națională nu numai în ceea ce privește forma exterioară , că avem statul nostru național, ci **să-i dăm și conținutul într-adevăr național,** și prin acest conținut **să ridicăm poporul românesc** care a suferit asuprire și a rămas în urma altor popoare .

" **Partidul nostru, la înfăptuirea sa din 1848, a avut ca bază ideea națională , nu numai în sensul politic de libertate și de independență națională , ci și în sensul social și economic,** ca poporul să fie ridicat din punct de vedere cultural și național.

" Domnilor, **sunt obișnuit să vorbesc clar.** Vă declar dvs , în mijlocul vâltorilor demagogiei care se aruncă în multe părți ale țării, că **eu nu sunt entuziast și nu sunt nici un fel de anti .** **Eu sunt pro- pentru neamul românesc** (aplauze)

Eu nu sunt dușmănos față de nimeni ; nu persecut pe nimeni .Nu fac nedreptate nimănu. Dar sunt pentru ridicarea elementului românesc , pentru întărirea lui, și sunt pentru ideea că statul român național , cu toate forțele sale , trebuie să ajute elementul românesc (aplauze)

" **Nu vreau nedreptate .Nu vreau nici lipsirea nimănu de drepturile sale născute** în momentul când a venit pe lume . **Eu sunt pentru dreptate** nu din mărimie , ci dintr-o **pornire sufletească** , care este o **predispoziție individuală** a firii mele și pentru că știu că **dreptatea este caritatea rațiunii.** (aplauze)

Dreptatea este caritatea inteligenței, adică , creierul îți arată , sprijinit pe suflet, să nu faci ceea ce este nedrept, fiindcă se răzbuună.

Ce a fost monarhia austro-ungară , decât o perpetuare a nedreptății ?

Care i-a fost soarta ? S-a distrus.

" **De aceea, domnilor, eu aş crede că statul român ar trebui să inaugureze o politică de stat prin care , în mod organic și sistematic, să protejeze elementul românesc, ca să refacă ce a pierdut prin împilări de secole.**

" **Sub regimul nostru** nenorocirea care este ? Eu care trăesc într-o provincie ,
acum unită cu țara mamă, **cu durere trebuie să constat că în 20 de ani ,**
de când este România Mare, pe lângă toate declamările naționaliste,
pe lângă toate exagerările pasiunilor necontrolate,
elementul românesc în materie culturală, în materie economică și socială,
a progresat minimal de puțin. Trebuie făcut astăzi ceva.

Eu vă asigur că **dacă am fi avut PNȚ o guvernare de 4 ani și nu ar fi fost înlăturat**
când era mai bine aranjat pentru o lucrare sistematică,
elementul românesc n-ar fi astăzi în starea în care se află.

" **În sensul acesta concepem ideea națională,** nu ne va putea nimeni învinui de nedreptate.
Nici nu va putea nimeni spune că nu suntem vrednici să guvernăm țara în care suntem.
Aceasta se poate face, și trebuie făcut, fără însă a persecuta pe alții , care **nu vor putea lua**
în nume de rău că nu vor putea avea protecțiunea nedreaptă pe care au avut-o secole
dearându-l ,care n-au știut-o folosi nici pentru ei, nici pentru a câștiga respectul lumii.

" Păstrez pe masa mea **la Bădăcin, un cadou** dat de prietenii mei **acum 30 de ani [1907]** ,
după terminarea unei lupte crâncene .Sunt semnați pe acest cadou **Goldiș** - fie iertat ! -
Ștefan Pop, Suciul, Alexandru Vaida, fratele Marșeu și prietenii noștri lăncu și Velici din
Arad .Ei au scris pe acest cadou al meu **lozinca de totdeauna :**

< Strașnic în luptă, mărinimos în pace ! > (aplauze)

Vai de acea națiune, vai de acel partid, vai de acel comandant , vai de acel general,
și vai de acea trupă , **care va fi mărinimoasă în luptă și strașnică la pace !**
Va pierde războiul și la masa verde va fi compromisă . "

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

✦ **Dorință adresată Suveranului**

" **Și când pornim la această luptă , și când ocup locul pe care , spre durerea noastră ,il**
părăsește iubitul nostru președinte Mihalache, îmi iau voie să exprim câteva dorințe.
Prima mea dorință este adresată Majestății Sale Regelui,
rugându-l să nu creadă că noi , care **suntem sinceri monarhici constituționali,**
prin afirmarea demnității noastre naționale și afirmarea drepturilor națiunii noastre,
atingem câtuși de puțin **devotamentul pe care-l avem față de Tron ,**
față de Dinastie și față de persoana Majestății Sale . (Aplauze)

" **Noi știm ce înseamnă pentru țara noastră regalitatea.**

Noi știm ce servicii imense a adus Dinastia noastră strălucită țării noastre .
Știm ce menire mare are în viitor.

Mai mult : **noi cunoaștem calitățile personale eminente**
ale Regelui nostru Carol al II-lea . "

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

✦ **Rugare către Mihalache**

" **Am o rugare către d.Mihalache :** d-le Mihalache, când d-ta **părăsești locul pe care l-ai**
onorat , d-ta să-ți păstrezi același devotament pentru marile idealuri
care sunt depuse în **programul făcut și cu colaborarea d-tale sânguincioasă .**

Să fii apostolul acestui program și să fii nu numai ajutorul , ci sfătuitorul nostru,
în lupta aceasta pe care o ducem, sfătuitor neprețuit ,
fiind că ai **și sufletul și inima și mintea trebuitoare și experiența de atâția ani.**

" **Să fii și în viitor cum ai fost în trecut ,** și în armată și în politică :
neînfricat și neînduplecat în luptă. Cu gândul păcii nu ne batem capul.
Va da Dumnezeu să vină și aceasta când se va împlini vremea.

Iuliu Maniu / 24 nov.'37

Rugăminte către poporul românesc

" Am o rugămintă către întreg poporul românesc : **să-și dea seama** că astăzi **nu este vorba de programe politice , de o ideologie politică** ,astăzi **nu sunt în discuție mijloace** de o mai largă sau mai strămtă apreciere, **după temperamentul sau convingerea fiecăruia** , a unor **probleme de stat** .

[**LD : din păcate lipsă text final..... dar lămuririle vor urma...**]

Iul.Maniu / 24 nov.'37

10.a) I.Maniu, C.Codreanu, Gh.Brătianu , Pactul de neagresiune, / declarații / 26 nov.'37

/ Declarațiile lui Iuliu Maniu / Tratatative pentru carteluri electorale :

P.Conservator , PSD, Fr.Plugarilor,P.Maghiar , P.Evreesc ș.a //

("Dimineața",27 nov.'37)

[**LD 15 dec.2003.** analogie : situația din **alegerile 2000**, când nu a mai fost un Maniu care să dejoace tactica PDSR-Iliescu și focul principal s-a îndreptat contra lui Vadim Tudor !
Iar acum , totul pare a se repeta .Dar asta este altă poveste ...]

[**LD:** atenție ! trebuie obligatoriu să tai nodul gordian al interpretării **Pactului Maniu-Codreanu** .Trebuie evidențiat că, după 1933 mai ales, **opoziția democratică** s-a consumat , a fost acaparată , de lupta cu **opoziția naționalistă** (mai bine zis PNTJ contra PNC)
Carol-Tătărescu au speculat cu abilitate această încrâncenare , în folosul **propriilor țeluri** .
Intenția lui Maniu a fost de a construi un "**Front constituțional**" sub steagul apărării **Constituției și constituționalismului** .

În acest context , "**armistițiul**" dintre cele două **opoziții**, își arată **reală semnificație** :
concentrarea atacului principal contra Guv.Tătărescu și Carol II ,
percepuți ca exponenți ai tendințelor **autoritariste , dictatoriale** .

Atât în epocă, dar mai ales în istoriografia comunistă, semnificația acestui "pact"

a fost răstălmăcită în toate felurile.**Nici nu a fost greu !**

Singura idee comună a acestor partide cu care Maniu dorea "**front constituțional**"

era ... **ura lor comună față de Tătărescu și Carol !**

Că această ură avea **temeiuri și ținte diferite** , **pentru Maniu nu a contat !**

Că fiecare din ele - în eventualitatea victoriei a acestui " front" - năzuia (spera, urmărea)

să-și promoveze **propriile programe și scopuri** - a fost **ignorat în schema lui Maniu !**

Maniu spera (intenționa , credea) , **ca PNTJ** - cea mai mare forță electorală pe eșcher -

să fie principal beneficiar !

Aceasta a fost **tactica lui Maniu** - proaspăt revenit la președinția PNTJ .

Că a fost **nerealistă, utopică și hazardată - se poate admite .**

Că a apărut ca **o operație " contra naturii" - este evident .**

Că a reușit **înlăturarea răului imediat** - guvernarea Tătărescu - **este de netăgăduit .**

Că și-a atenuat **atacul contra "dreptei naționaliste** " - PNC, Garda de Fier - a fost un fapt .

Că voia (poate nu știa !) să facă alianțe cu **Frontul Plugarilor și Madosz** (organiz.PCR !)

Că și-a atras **critici, inamicii, adversari** - în propriul partid , la alte partide democratice ,

determinând **dizidențe și aripi " pro-carliste " sau " anti-fasciste " - se va vedea imediat .**

Că, prin asta , a contribuit , indirect , la **instaurarea dictaturii** contra căreia se ridicase ,

este discutabil și obligatoriu de raportat la conjunctura internă și internațională.

Consecințe ? Concluzie ? Învățămintă ?

Tot atâtea , în funcție de **premiza** de la care se pleacă și de **unghiul urmărit** .

Cea mai mare **întrebare și ipoteză** rămâne aceasta : **cum de nu s-au putut coaliza**

partidele autentic - democratice - chiar așa ! - împotriva curentelor de dictatură ,

de autoritarism ? **De ce** abia după **lovitura de stat dată de Carol** , se va întâlni,

pe aceeași platformă , **Maniu și Brătianu ?**] Doc.integral : **fișier PNTJ XV**

▣ **Pactul de neagresiune - Codreanu -Maniu -Brătianu**

Iuliu Maniu / 26 nov'37

▣ **Declarația de presă .**

Libertatea presei

Protest contra cenzurii
Înlăturarea regimului dictatorial și imoral
Înlăturarea stării de asediu și cenzurii
Pactul de neagresiune cu C. Codreanu și Gh.Brătianu
Înțelegeri cu alte partide
De ce a reintrat în arena politică
Redacția / comentarii /
▣ Tratative pentru cartelurile electorale
Cartel electoral cu P.Conservator
Tratative cu PSD, Fr.Plugarilor , Madosz , P.Evreesc
Muncitorii cer denunțarea Pactului
Declarațiile lui Maniu

Documentul / 26 nov.'37

▣ Pactul de neagresiune - Codreanu -Maniu -Brătianu

" Se încheie , între partidele subsemnate, o înțelegere cu scopul de a apăra libertatea și a asigura corectitudinea alegerilor .

Aceste partide încheie, pentru timpul alegerilor actuale, în vederea scopului propus, un pact de neagresiune.

"Pactul de neagresiune înseamnă înconjurarea actelor și limbajului de violență și de denigrare , dar nu împiedică afirmarea ideologiei proprii și discuția de bună credință.

" Se va aduce un cuvânt de chemare și celorlalte partide să se alătore acestei înțelegeri . O comisiune comună va stabili modul de procedare și demersurile cari vor trebui puse în aplicare în cazul infracțiunilor ce ar fi să se producă .

Semnat C .Codreanu, I.Maniu, Gh.Brătianu "

////////////////////////////////////

luliu Maniu / 26 nov.'37

▣ **Declarația de presă**

Maniu a început prin a mulțumi presei pentru amabilitatea cu care l-a întâmpinat din primul moment când și-a început activitatea politică în România Mare .

Libertate presei !

[**LD** : la Maniu, o concepție impecabil liberal, democratică , progresistă, occidentală, privind **relația om politic - presă - cititor**]

" **Indiferent** de faptul că **ne pot despărți** , la un moment dat, **deosebiri de păreri** , prin **atenția ce ați dăruit activității mele** totdeauna, **ați ajutat propagarea ideilor ce mă încălzesc** și, prin urmare, m-ați ajutat **ca ele să ajungă** , din timp în timp , la izbândă.

" **Politică sănătoasă**, binefăcătoare pentru țară, **nu se poate face fără publicitate**, deci **fără ziare**, iar **ziarele nu pot servi publicul cititor** , **dacă nu au contact cu oamenii politici .**

De aceea **am ținut totdeauna la libertatea presei** , ca ea să oglindească fidel **rezultatul acestui contact**, și mulțumesc presei românești din Capitală **că a arătat față de mine** , fără nici un interes personal, **considerația sa**, pe care am apreciat-o mult, **chiar când eram combătut.**

" Acum , când **reiau președinția** Partidului Național _țărănesc, și când **sunt chemat să conduc o luptă politică atât de importantă**, în zile, după mine, atât de **hotăritoare** , aproape **fatale pentru țară**, nu am altă dorință către dvs **decât să-mi arătați și în viitor aceeași considerație**, să mă aprobați **dacă vă convine ceea ce spun și fac**, să mă **combateți** , cu argumente de-ale rațiunii , **când veți crede că vorbesc sau acționez greșit .**

Protest contra cenzurii

" Dvs cunoașteți părerile mele, programul meu și metoda mea de luptă , pe care le-am expus și alătaeri [24 nov.] , în **discursul** ținut la ședința comitetului executiv al partidului. Cred, prin urmare, că în privința aceasta , **nu mai aveți nevoie** nici dvs , nici opinia publică, **de vreo nouă lămurire** . [LD : la ședință a spus textual :

< **Eu nu vă voi arăta dvs. programul meu politic, nici metodele mele de luptă .**

Am fost 12 ani președintele dvs. Mă cunoașteți. Cunoașteți programul meu ; cunoașteți metoda mea . Trăesc și mor cu ele. Nimic nu părăsesc când trec la locul d-tale. Eu stau pe baza Preambulului atât de frumos făcut ,

al Programului nostru...> [10 oct .1926]

" **Regret** nespus că **cenzura, contra căreia protestăm cu toții,** dvs tot atât de mult ca și mine,

n-a lăsat să apară discursul meu în întregime și a șters unele din **cele mai importante declarații ale mele** de supremă actualitate politică și cari **caracterizează** în mod bine cunoscut **schimbarea făcută prin venirea mea la președinția partidului.**

Am însă **o mângâiere și un noroc** că suntem la începutul unei campanii electorale , care **îmi va da ocazia** , mai bine decât ședința comitetului executiv,

să aduc la cunoștința opiniei publice , cele șterse de cenzură, chiar **asociate de unele comentarii** cari, cred, că nu vor fi tocmai lipsite de interes.

Înlăturarea regimului dictatorial și imoral

" Știți că **o țintă mai apropiată** a activității mele este evidențierea cât mai accentuată a necesității pentru statul nostru ca **să fie înlăturat regimul dictatorial** practicat de guvernul actual și **înlăturarea imoralității** care a cuprins **viața noastră politică, socială și familială,** care amenință distrugerea chiar a rădăcinilor existenței noastre naționale.

Înlăturarea stării de asediu și cenzurii

" O năzuință extrem de importantă a mea este pusă chiar în **serviciul profesiei dvs : de a înlătura, fără amânare, starea de asediu și cenzura** , și mă folosesc de această ocazie pentru **a soma guvernul țării să nu aducă rușinea pe care nu o merită** asupra țării noastre , ca să ne prezinte **în fața lumii civilizate** de așa fel **că nu se pot ține alegeri la noi în țară** , fără stare de asediu și cenzură . **Este o nemerită ofensă** care **viciază de la început legalitatea alegerilor** care se pregădesc. "

Pactul de neagresiune cu C. Codreanu și Gh.Brătianu

" O țintă imediată a activității mele , în calitate de preșident, a fost **realizarea unei înțelegeri cu alte partide** pentru **asigurarea libertății și corectitudinii alegerilor.** **N-AM NĂZUIT LA UN CARTEL ELECTORAL** , care **ar stânjeni** , în oarecare măsură, **propagarea ideologiei** fiecărui partid din înțelegerea încheiată .

"Năzuința mea și dorința sinceră a partidului nostru , în direcțiunea aceasta, **au fost încununate de un succes** care mă **mulțumește** și care îmi dă **convinegerea** că **vom putea asigura libertatea alegerilor și ordinea** în decursul **desfășurării propagandei electorale** , **chiar în caz** că s-ar practica **practica atât de dureroasă și de rușinoasă** , ieșită la iveală cu ocazia **atâtor alegeri conduse de adversarii noștri.**

" Am realizat și semnat chiar astăzi o înțelegere electorală cu **Partidul Liberal** de sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu și cu **partidul " Totul pentru Țară"** de sub conducerea d-lui **Corneliu Codreanu , hotărându- ne tustrei să adresăm și celorlalte partide o chemare ca să se alătore acestei înțelegeri.**

" Am toată nădejdea și chiar indicii că vor urma și **adeziuni pe care le vom primi cu mult respect și sinceră prietenie .**

" **Urgența publicării acordului** , pentru a orienta pe alegători și opinia publică ,este **justificarea** pentru faptul că **nu am putut inaugura sau termina convesațiuni simultane cu alte partide.**

" **Înțelegerea încheiată se vede din textul pe care vi-l predau** [**predă textul acordului**]

și pe care îl va vedea opinia publică .Din el reiesă că, **fiecare partid își păstrează nealterat ideologia sa proprie**, pe care va fi în drept s-o propage și **perfecta sa independență .**

"**Singurul și limitatul scop** al înțelegerii este

de **a lăsa libera manifestare a voinței naționale și libera exprimare** pentru fiecare cetățean - oricărui partid ar aparține - **a credinței sale politice .**

" La baza acestei înțelegeri nu stă decât **gândul de a salvarda demnitatea națională** ,
dând posibilitatea **liberei și legalei afirmări a glasului ei**
și **zădărnicierea** eventualelor **tentative de a falsifica voința națională** .

" Oricine a citit splendidul discurs al d-lui **Ion Mihalache și declarațiile mele** [24 nov.]
s-a putut convinge că - **la baza gândului nostru,**
ca și la acel al partidelor cu care ne-am întovărășit [LD : oare ?!] pentru scopul acesta
nobil - este o **fierbinte iubire de neam** , un devotament nesfârșit pentru **prosperitatea țării**
noastre și pentru **păstrarea ordinii constituționale și legale** [**LD oare ?!**]

" Cred că sunt în nota opiniei publice generale românești , când adresez
un frătesc apel tuturor partidelor și tuturor cetățenilor să se alătore acțiunii noastre "
Motivarea revenirii în arena politică

" **Dacă eu m -am hotărît să intru din nou în arena vieții politice** ,
la locul la care am fost comandat , **am făcut-o** pentru că **sunt adânc convins** că,
dăinuind **stările umilitoare , ilegale și imorale** de azi, **națiunea noastră** , fatal, trebuie
să se distrugă și în **sufletul său românesc** și în **forma mândră de stat** în care viețuește astăzi
, și pentru că **gândirea mea liberă dar legalistă** și **sufletul meu devotat** principiilor mari ale
civilizațiilor umane, **nu poate tolera** , fără cea mai energică reacțiune ,
atmosfera de închisoare pe care o menține în țara noastră **guvernarea de azi.**

" **Nu pot admite ca legi** - cari ating viața , averea și onoarea națiunii
și cari nu pot fi valabil aduse decât cu colaborarea întregii națiuni ,
reprezentată prin aleșii săi liber desemnați - **să fie aduse** , fără posibilitatea de control ,
prin **decrete -legi** , cari nici măcar **criticate nu pot fi** .

" Și aici îmi permit a adresa guvernului țării o dorință perfect legitimă : **să nu continue**
a contracta, în sarcina națiunii , **obligațiuni** ,
nici să nu înstrăineze averi naționale și bunuri ale statului prin **decrete -legi** .

De asemenea, fac un **apel la particularii cei interesați** , să nu admită astfel de tranzacții
pentru că ele nu vor fi respectate și nu vor avea putere de constrângere față de națiune .

" Aderent al marelui principiu de continuitate de drept, **am respectat contractele încheiate**
de guvernele anterioare - chiar dacă n-am fost de acord cu conținutul lor -
dacă ele au fost stabilite în formă legală .

Față de decretete -legi absolut **neconstituționale** care ar urma,
trebuie să fie și va fi **alta atitudinea noastră , a partidului național-țărănesc,**

Maniu / 26 nov.'37

////////////////////////////////////

Redacția / 26 nov.'37

▣ **Tratativele lui Maniu**

[**LD : ce pot spune decât că , pur și simplu, voia să facă alianțe cu oricine,**
numai să ducă la înfrângerea PNL !]

/ Cu **PDSR** (C.Titel Petrescu,I.Fluerăș,Eft.Gherman),pentru un eventual **cartel electoral,**
prin care **soc.-dem.să candideze pe Listele PNȚ**

/ Cu **FR.Plugarilor** (**dr.Petru Groza**)

/ Cu reprezentanții grupării **democrat-maghiare** (**Madosz**)

/ Cu **Part.Evreesc**

Convorbirile continuă , și foarte curând se vor putea afla rezultatele

////////////////////////////////////

▣ **Cartel electoral cu P.Conservator**

Iuliu Maniu a trimis o scrisoare d-lui Gr. Filipescu , prin care propune Partidului Conservator un
cartel electoral. În scrisoare, Maniu arată că , deși PNȚ nu încheie în aceste alegeri cartele
electorale , găsește că trebuie să facă o excepție în ce privește Partidul Conservator .

DI.Filipescu a citit această scrisoare amicilor săi . Cartelul a fost aprobat în unanimitate .

DI Filipescu va desemna persoanele care vor candida pe listele PNȚ :

////////////////////////////////////

Redacția / 26 nov.'37

▣ Muncitorimea împotriva Pactului

La ora 8 seara, o delegație reprezentând mișcarea muncitorească [LD : cine ?!] care a activat în ultima vreme pentru lista unică a forțelor democratice , s-a prezentat la Iuliu Maniu , formulând un Protest împotriva Pactului de neagresiune prin care s-au încălcat tratativele duse până atunci de PNȚ, prin pact, aducându-se un real serviciu mișcării fasciste și reacționare din România . Delegația a cerut denunțarea acestui Pact, dăunător democrației , din toate punctele de vedere , și a anunțat continuarea luptei lor separate de PNȚ .

////////////////////////////////////

Redacția /

▣ Declarațiile d-lui Maniu

Ținta urmărită de d.Maniu - asigurarea libertății și legalității alegerilor - va fi sincer aprobată de întreaga lume democratică a țării. Acordul încheiat - așa cum am spus și ieri - ridică nedumeriri și critici bine întemeiate.

DI Mihalache a refuzat să colaboreze cu d.Vaida ,

fiind că președintele "Frontul Românesc " , are un program de dreapta .

Atitudinea sa , fără echivocuri - a făcut pretutindeni o puternică impresiune .

D.Tătăreanu a încheiat un acord electoral cu d.Vaida - și rău a făcut. Iată însă că dl Maniu

încheie un acord cu partidul " Totul pentru Țară " , care are un program și mai de dreapta .

DI Maniu reprezintă intransigența constituțională și democratică .

Corneliu Zelea Codreanu vrea abolirea așezămintelor constituționale, e antidemocrat , și cere , cinstit și sincer, dictatura .

Amestecul acesta va provoca confuzie în opinia publică .

Oriunde a fost practicat - el s-a soldat cu pagube imense pentru democrație.

Exemplul din Germania este prea evident .

Ar fi totuși un câștig , dacă partidul "Totul pentru Țară" , angajat într-o acțiune pentru respectarea strictă a libertății - ceea ce e în contradicție cu doctrina și practica sa -

ar părăsi metodele pe care le-a folosit până astăzi. Se va întâmpla acest lucru ? "

PNȚ / 26 nov.'37

10.b) Iuliu Maniu , plecarea la Cluj - Bădăcin , 28 nov.'37

("Dimineața" , 30 nov.'37)

[LD : 5 zile stătuse Maniu la București . Pleacă în Ardeal , la Bădăcin, de unde va conduce "bătălia" electorală , conduce partidul ... În drum i se face o primire triumfală la Cluj

Un reportaj banal . Îl folosesc pentru a releva câteva lucruri de care nu m-am ocupat ,

deoarece documentele nu vorbesc explicit :

/ Pentru Maniu , " acasă" era Clujul, Ardealul , Banatul, provincia "pălmuită " , "insultată " , iar Bucureștii .... precum , altădată, Budapesta !

/ Că în PNȚ (precum și în alte partide) existau și "membre-femei " ,

al cărui rol nici o dată nu este amintit decât în chestiuni de protocol . *

/ Că exista o " gardă Maniu " cu rostul necunoscut prea bine ;

/ . Că , pentru el, cel mai grav era faptul că guvernul Tătăreanu nu era nici guvernul țării, nici al PNL , dar nici nu spune al cui era !

/ Că are o lozincă super elogiaasă la adresa Coroanei

/ Că în discurs a spus lucruri și mai dure , care au fost cenzurate ,

cu spațiu gol lăsat de ziar.] Doc.integral : fișier PNȚ XV

Cluj, 28 . Cu acceleratul de dimineața a trecut prin gara Cluj , mergând spre Bădăcin ,

d.Iuliu Maniu , președintele PNȚ , însoțit de mai mulți prieteni politici,

în frunte cu dl Pavel Pavel . [LD ?]

În gara Cluj , d-Maniu a fost obiectul unei **impozante manifestații de simpatie** , organizată de către fruntașii național-țărăniști . În întâmpinarea d-lui Maniu se aflau pe peronul gării **aproape o mie de persoane**, în fruntea cărora am remarcat pe d-nii **dr.Octavian Prie** , **dr.Emil Hațieganu** (ex-vaidist , proaspăt revenit în PNȚ) , **prof.dr.Valer Moldovan**, **dr.Simion Nemeș**, **Alex.Borza**, **prof. Vladimir Ghidionescu** , precum și **întreaga organizație a "gărzii Luliu Maniu"** , alcătuită din peste **200 persoane**. La coborârea din tren a d-lui Luliu Maniu , mulțimea a izbucnit în nesfârșite urale . **Numeroasele doamne , membre în organizația** național-țărănistă , au oferit jerbe de flori . **Octavian Prie** (președ. organizației Clujene) l-a asigurat că **întreaga organizație a Ardealului , îi așteaptă ordinele ; dra Liteanu** (președ. secției feminine) a exprimat **întregul devotament** al secțiunii, față de președ. partidului. Maniu va rămâne la Bădăcin până luni dimineața, când **se va întoarce la Cluj** , unde va avea o **convorbire preliminară** în vederea **adunării șefilor de organizații din Ardeal**, sub președinția lui **Mihai Popovici** .

////////////////////////////////////
Luliu Maniu / 28 nov.'37

" Mult stimată domnișoară , iubite amice, domnule președinte , vă mulțumesc tuturor pentru **amabila primire** ce mi-o faceți , aceasta cu atât mai mult cu cât **nu vin printre dvs cu ramura de măslin a păcii ci cu hotărîrea de a vă chema la luptă** , pentru că **iar s-au călcat în picioare dreptul și dreptatea** și **s-a lovit cu piciorul în demnitatea națională** .
" **Nu s-a chemat la putere partidul nostru și președintele lui , Ion Mihalache** , ci a fost lăsat la cârmă d.Tătărăscu . [.....**spațiu cenzurat** .....]
S-a pălmuit astfel Ardealul , căci în guvern nu e nici un reprezentant al provinciei noastre . [LD : Al.Lapedatu și Vaeriu Pop !] Aceasta este o intolerabilă insultă și un păgubitor fapt pentru interesele Ardealului și Banatului , precum și pentru afirmarea închegării provinciilor cu țara mamă ."
"Regret că trenul pleacă și nu pot să vă arăt sistematic **motivele acestei revolte** . Trebuie să mă mărginesc a vă arăa că însuși **președintele partidului liberal, d.Dinu Brătianu , a propus Majestății Sale să nu rămână la guvern partidul liberal, și să fie însărcinat cu formarea guvernului d-Ion Mihalache.**
Din aceasta rezultă că guvernul Tătărăscu nu numai că nu este guvernul țării , dar nu este nici măcar al partidului liberal.

" De aici urmează că **noi toți** aceia care suntem **devotați ideii naționale constructive, democrației și moralei creștine**, suntem datori să luptăm cu ultima energie și până la ultima suflare contra **guvernului care atentează împotriva celor mai sfinte comori ale națiunii române** .

" Să luptăm împotriva **desfrului și a exploatării maselor populare** , să ne unim într-o **frăție a dreptății și demnității naționale** și să strigăm cu toată energia , ca să ne audă până la ceruri rugăciunea , dorința și năzuința neînfricată : **Trăiască națiunea română , trăiască PNȚ , trăiască Coroana României , veșnic luminoasă , strălucitoare și de nimic pătată .**
(**urale prelungite... trenul s-a pus în mișcare**)
////////////////////////////////////

* Notă :

La București , Secția feminină a PNȚ , sector Negru , a ținut o ședință la " Casa sfat" , cu numeroase **muncitoare , funcționare , intelectuale**. Doamenele **Burnea** și **Chirițescu** au făcut scurte dări de seamă , **d-na Stanciu** , din partea **membrelor PNȚ din Pantelimon** , a pus în discuție **pactul recent încheiat cu mișcarea legionară** , susținând cu vehemență că el **este potrivit atât ideologiei democratice cât și convingerilor muncitorești** . În același sens **au mai vorbit două muncitoare și o funcționară** . D-na **GKConstantinescu** și **d-na Ella Negruzzi a u explicat pactul**, asigurând că **PNȚ va continua lupta sa democratică** .

lul.Manu / 28 nov.'37

11) **Armand Călinescu**, Însemnări zilnice , 25 oct.- 24 nov.'37

(P.355- 362)

[LD 16 dec.2003 . Pe posturile TV au început comemorările **revoluției din decembrie '89**. Fiecare cu " varianta" lui de revoluție : **Iliescu , Petre Roman, Lupoi , Caramitru, Brucan...** "Interpretatorii" țin isonul unuia sau altuia , bâiguesc despre "scenarii " , fac analogii cu sfârșitul lui Ceaușescu , **Sadam sau Antonescu ...**sau își potrivesc comentariile cu noile interese : **Dinescu, Cristoiu, Tucă , Tănase , Hurezeanu, Adrian Păunescu .**

De la Paris, primesc scrisoare și o mapă de documente , de la **Cici Ionițoiu** , care reconstituie **rezistența și sfârșitul generației sale**.

Mircea Horia -Simionescu (cu care am avut zilele trecute o lungă și fascinantă convorbire telefonică) despre Gheorghiu -Dej, Ceaușescu, " Scânteia" , Popescu -Dumnezeu, Ion Iliescu, scriitorii și vița sub dictatura comunistă....

Patru etaje de istorie românească , care cuprinde secolul XX .

Ce forfotă de oameni , de destine, de amintiri, sentimente și resentimente !

Eu ? Trec prin tot felul de registre afective - admirație,haz, scârbă, lehamite - și mă întorc la masa de lucru , să caut eu " adevărul"

despre **agonia sistemului democratic din România, în acel sfârșit de an 1937 ...** Ha -ha-ha !

[LD : dau versiunea lu Călinescu pentru a se vedea că **unitatea PNT** (despre care vorbea Mihalache) nici pe departe nu era atât de idilică . Cu toate rezervele privind informațiile lui **Călinescu** - prins deja **în năvodul lui Carol** - ele dau o idee balzaciană despre culisele politice , dar îmi îngreunează și mai mult aflarea nu a adevărului - lucru absolut imposibil - ci a găsirii măcar a "ceva" comun , privind un anume episod , o anume relație , un anume actor al scenei politice. **Mihalache, Maniu , Madgearu, Costăchescu , Lupu, Ralea, Călinescu , Gafencu, Ghelmegeanu , Popovici** , ș.a., ș.a. schimbători de la zi la zi, neîncrezători unul în altul, acționând fiecare în parte după propria variantă, în tandem sau troică .

Stânga - centru - dreapta ? Da ! Dar nu indicând vreo doctrină sau direcție ideologică, ci impresia unui mușuroi de furnici , răscolit de o cizmă ... care aleargă de colo -acolo, în căutarea unei " regine" care să refacă mușuroiul : unii către "**Rex**" (cum îl numește Călinescu pe Carol) , unii să-l readucă pe **lunian**, alții pe **Vaida**, alții pe **Maniu** ...]

Doc.integral . fișier PNT XV

Călinescu / 25 oct.'37

Văd pe **Mironescu** , care a fost la rege.l-a consiliat **o formulă Mihalache-Vaida** .

Rex: " *I-am spus lui Mihalache să se înțeleagă , dar nu vrea .E foarte dârz , de aceea trebuie să mă gândesc la altă formulă* " Tot Mironesu îmi spune că **Goga** a amenințat cu agitații violente dacă sunt admiși n-ț , și Rex a fost impresionat . Goga a cerut **guvern de alegeri** .

Văd pe **lunian** care îmi spune că a argumentat utilitatea unui **guvern de alegeri** .

Rex a replicat :"*Da, dar acum pot alege pe șeful de guvern care-mi place, după alegeri aceasta ar fi mai greu* "

Tilea îmi spune din partea lui **Vaida** că , dacă **eu** aş vedea cu ochi buni **o înțelegere a partidului pe baza ideologiei n.ț** .

Peste câteva ore **Tilea** -care a văzut între timp pe **Vaida** - spune că acesta ar fi încântat, **acceptă baza**, vrea să facă de pe acum declarații în acet sens și **să-i pregătesc un text** așa cum aş voi ! **Tilea** adaugă că **Vaida** va fi chemat la rege.

Călinescu / 1 nov.'37

Tătărașcu face la club un **lung expozeu** în care enumeră operele înfăptuite în patru ani de guvernare . **Mihalache se enervează** și dă presei declarațiuni violente în care vorbește de afacerism , minciuni etc. Liberalii, furioși , spun că în ce fel ne-ar mai putea recomanda pe noi . **Sigur, declarațiile lui Mihalache au fost inabile.**

Călinescu / 6 nov.'37

Dinu Brătianu îmi trimite vorbă că vrea să mă vadă. Mă duc la dânsul. Îmi vorbește despre situație. **Rex** a vrut în vară o **formulă Vaida** . Străinătatea l-a ... [lipsă text] Atunci se gândește la **o combinație Mihalache - Vaida** . Ne consiliază s-o realizăm , altfel el crede că nu vom fi aduși. **El, Brătianu, ar vrea să treacă partidul în opoziție** , dar dacă Rex va face apel la dânsii , vor rămâne. : "**Rex e complet în apele lui Tătărescu** " Îi răspund că **Mihalache** se opune la orice combinație. Brătianu crede că, în momentul acesta , **Rex are mai mare neîncredere în Mihalache , decât în Maniu chiar** . Brătianu se plânge de declarațiile recente ale lui Mihalache , pe care le socotește prea violente , și-mi spune că astăzi **toți liberalii sunt contra noastră** . **El personal va căuta să ne recomande, dar e singur de această părere** . Spun lui **Mihalache** convorbirea . E plictisit și el de ecoul declarațiilor , pe care le socotește "un act reflex" . **Ar vrea să retracteze** sau să atenueze într-o formă oarecare . Pregătise **o nouă declarație** , pe care am găsit-o mai proastă . După consiliul meu, **a renunțat la ea**.

Ralea și **Andrei** încearcă **readucerea lui Lunian** , ceea ce provoacă indispoziția lui **Madgearu** . **Mihalache se opune și el**, spune că după alegeri, când Lunian va fi umilit , ar sta de vorbă. Când **Ralea se duce la Lunian**, acesta **îl repede** , spunând că el nu poate sta cu oamenii pe care i-a atăcat odinioară.

Inculeț îmi povestește că **Maniu** a încercat în cursul verii **o apropiere de Palat** . **A scris o scrisoare către Kerciu , cu copul de a fi arătată**. În scrisoare făcea **profesiunea de credință dinastică**. **Rex** le-ar fi vorbit liberalilor , adăugând că **nu prea are bună impresie** când asemenea scrisoare e trimisă către un om de talia lui Kerciu. **Inculeț** îmi adaugă că ei **au interceptat o convorbire telefonică între Mihai Popovici și Maniu**, din care au înțeles **disprețul acestuia față de Mihalache** .

Călinescu / 10 noiembrie'37

La un bal al Legației franceze, **Tătărescu** se ntreține îndelung **cu mine**, și-mi spune că este **indignat de declarațiile lui Mihalache**. Îl arată ca incapabil și se întreabă de ce nu ne întregim cu Vaida. Spune că **Regele vrea să mă duc să-l văd. Să cer imediat audiență**. Declară că **nu va recomanda pe Mihalache** și că dacă s-ar constitui un asemenea guvern ar lua din prima zi atitudine contra lui. **E gata să se împace cu Gh.Brătianu**.

Călinescu / 11 noiembrie'37

La ora 7 dimineața **Inculeț** mă cheamă la telefon și-mi spune că **voi fi primit la rege**. [LD : nu rezultă dacă a fost sau nu] Seara e primit **Costăchescu** , care a fost chemat telegrafic de la Iași . **Rex** îl întreabă dacă e posibilă **o înțelegere cu Vaida** și **ce vom face noi, centristii** [grupul **Călinescu**] Costăchescu **recomandă un guvern Mihalache**, spunând că e prea târziu pentru o înțelegere. **Centristii nu pot lua o atitudine** decentă în ajunul crizei . Am avea **răspunderea lăsării partidului în opoziție**. Apoi Rex îi vorbește de **Lupu, Popovici și Madgearu** , pe care nu-i crede [text lipsă] în guvern . **Mihalache** mă cheamă și-mi arată **o scrisoare** pe care a trimis-o lui **Filipescu** , **spre a arăta-o lui Rex**, în care explică și oarecum **cere scuze pentru declarațiile făcute**. Așadar , **Mihalache vrea să aducă partidul la guvern cu concursul lui Filipescu și al lui Auschnitt** Acesta este adevărul !

Călinescu / 12 noiembrie'37

Mihalache merge în audiență . **Rex** : " Ei, M., am rămas în continuare de la Sinaia. **Ce-mi spui nou asupra ituației ?** " **Mih.** : "Am expus întreaga mea concepție .Dacă M.Voastră are să-mi pună o întrebare specială , sunt la dispoziție" **Rex** : " Să-mi spuneți : **ce vreți să faceți dacă veniți la putere ?** " **Mih.** : " Avem un program..." **Rex** : " **Nu acela , știi că am rezervele mele ! Spune-mi în scurt ce vreți să faceți acum** " **Mihalache** începe să schițeze programul.

Rex îl întrerupe odată , spunându-l că **așa vede lucrurile și Mironescu** .
Apoi, când Mihalache vorbește despre reorma administrativă ,
Rex întrerupe zicând că **aceasta este și concepția lui Vaida** .
Apoi : " *Ascultă , Mihalache, să nu spui de la început nu .**În politică nu merge cu nu ! S**
ătegându-te 24 de ore, și să-mi spui dacă poți realiza o coaliție cu Vaida .
Îi cere program scris.Audiența s-a terminat
Mihalache întrunește seara **Biroul**, care îi spune **să nu facă acord cu Vaia**.*

Călinescu / 13 noiembrie

Din nou audiența lui Mihalache .

**Rex : " Am citit programul trimis. Sunt de acord. Cred că ai înțeles ieri că
vreau să guvernez cu PNT și cu d-ta , pe care te prețuiesc.
Trebuie să știi, însă, că **mai toți sunt contra d-tale**. Eu trebuie să țin cont de aceasta.
De aceea te însărcinez să constituie **un guvern de colaborare cu Vaida**.
Guvernul a pus demisia la dispoziția mea; nu am primit-o până nu am formula gata ,
pentru a nu crea un gol de autoritate. Să știi că **condiția este sinequa non**.
În ce formă, nu mă interesează. Ai o zi două la dispoziție .**

Mihalache adună Delegația Permanentă și cere avizul. **Toți sunt de părere că nu se poate
face nimic. [lipsă text !] Gafencu, Căpităneanu** propun **să fie vizitat Vaida**.
Eu declar că am dorit și **doresc reîntregirea** , spre a avea un partid mare .

Călinescu / 14 noiembrie

Mihalache depune mandatul. [---] încearcă să orienteze partidul spre o luptă constituțională.
Tătărescu e însărcinat să constituie un **cabinet cu baza politică lărgită** .
Se adresează lui **Junian** , care-l **respinge**. Încearcă apoi cu **Gh.Brătianu** [-----]
Combația cade .Cere apoi cartel electoral cu Vaida . [-----]
Vaida ar vrea **combinație cu " centristii"** .

Călinescu / 18 noiembrie

Mihalache îmi spune că el a urmărit un program social, de aceea **va ceda locul lui Maniu**.
Mă întrebă ce opinie am.**Răspund** în fața dr.Lupu :
" Nu am nimic personal contra lui Maniu. Îl stimez .
Dacă Maniu va ridica problema constituțională, voi fi alături .
dacă, însă, mi-ar cere să lupt contra d-nei L [upescu] ,
nu socotesc de demnitatea unui bărbat s-o fac ;
dacă va lupta contra Rex personal, nu-l pot urma "
Mihalache îmi dă asigurări că aceasta nu se va întâmpla.

Călinescu / 22 nov.'37 [LD :greșit ! 24 nov.]

Ședința comit.n-ț. **Mihalache demisionează. E ales Maniu**.
Acesta încheie un **pact de neagresiune** , pe durata campaniei,
cu **Garda de fier,Gh.Brătianu și Argetoianu** .[LD : fără Argetoianu]
Începe **campania electorală cu vechile teme**
Partidul își păstrează unitatea. Aderenți noi : G-ral Sichițiu și Moruzi .
[LD : **Călinescu va face campania electorală și alegerile încă cu PNT** .
În guvernul Goga , ca **om al regelui** , întreține legături cu **Vaida** ,
cu speranța **că va reface PNT,cu excluderea lui Maniu !]**
Călinescu / oct. - 24 nov.'37

12.) Manifest electoral **PNT- Maniu**, 29 nov.'37

("Dimineața",29 nov.37) [Documentar ISISP,p.399- 402]
// Nelegitimitatea gov.Tătărescu-2 // dreptul PNT de a fi venit la guvernare //
// Refuzul PNT la guvernare condiționată, incompatibilă // Țelurile PNT //
// Regim constituțional actual // Colaborarea cu Coroana. /

▣ Dezlegarea crizei

prin **prelungirea fără temeii a guv. Tătărescu**, nu corespunde legitimei așteptări ale țării.
Voința clar exprimată de popor la alegerile județene și comunale,
indica fără șovăire **un guvern național -țărănesc**.

Respectarea normelor constituționale **impunea** aducerea **PNȚ la cîrma statului**.

PNȚ n-a primit guvernarea în condițiile care i s-au impus ,
pentru că în **catehismul său moral și politic** , guvernarea nu este scop, ci mijloc.
PNȚ nu dorește puterea pentru "plăcerea de a guverna", sau "de dragul măririi".

▣ Țelurile fundamentale ale PNȚ :

- " 1) **Solidarizarea tuturor claselor sociale** și categoriilor profesionale muncitoare și producătoare **în jurul țărânimii** , pentru propășirea temeinică a țării.
- 2) **Primatul agriculturii în ordinea economică**
- 3) **Primatul muncii** în ordinea socială.
- 4) Respectarea cerinței îndreptățite [...] de a se da **ideii naționale un conținut real**,
nu numai în concepția și organizarea de stat, **ci și în** organizarea econom. soc. și culturală.
- 5) **Polit. ext. credincios** aliaților săi, **contra** revizuirii granițelor."

▣ Colaborarea cu Coroana.

Consecvent cu atitudinea constantă, **PNȚ** este pentru **strînsa colaborare** a forțelor politice (voința națională) cu **Coroana** , în cadrul **regimului monarhic constituțional**.

Manifest electoral / 29 nov.'37

13.) Ședința Comitetului PNȚ din Ardeal și Banat , Cluj , 29 nov.'37

Iuliu Maniu , cuvîntare

(" Dimineața" , an 33, nr. 11.118 , 2 dec.'37) **Doc.integral : fișier PNȚ XV**

[**LD reține** : din 1931 , când Maniu se retrăsese din șefia PNȚ , organizația fusese condusă de **Mihai Popovici** , avînd ca vicepreșed. pe Aurel Socol (decedat)

Pe parcursul președinției lui Mihalache , **Popovici fusese " vocea " Ardealului** .

Între timp, Vaida și alții se rupseseră din PNȚ (1935)

Este prima întrunire de la revenirea lui Maniu la președinția PNȚ (24 nov.'37) .

Particula **dr.** la numele majorității conducătorilor , indică **numărul mare de avocați** din **structurile de conducere ale PNȚ** . Cu mici excepții, acești fruntași ardeleni vor înfunda , după 1948 , pușcăriile comuniste . Toate la timpul lor ! Suntem în 1937 .]

Iuliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37

▣ **Părăsirea și revenirea lui Emil Hațieganu în PNȚ**

▣ **Alegerile 1937 . Pactul de neagresiune**

▣ **Exemplul lui Mussolini și Hitler**

" **Dimineața** " / 2 dec.'37

▣ **O declarație ciudată a d-lui Maniu**

Cluj. 29 nov. În saloanele **clubului național-țărănesc** din **str. Regina Maria** ,
cu participarea șefilor din Ardeal și Banat .

Mihai Popovici (șeful Comitetului) lipsește din motive de sănătate .

Conduce ședința **Valer Moldovan** (secretar general) . La ședință participă **Iuliu Maniu** .

Participă : **prof. Valer Moldovan**, **dr. Simion Nemeș**, **dr. Marșeu** (Arad) , **dr. Roxin** (Bihor) ,

dr. Octavian Prie (Cluj) , **dr. Liviu Micșa** (Someș) , **dr. Victor Deleu** (Sălaj) ,

dr. Ionel Pop (Turda) , **Aurel Dobrescu** (Făgăraș) , **dr. Valer Moldovan** (Năsăud) ,

dr. Gusti Popa (Târnava Mică) , **Vasile Serdici** (ex-lupist , Târnava Mare) ,

Ieronim Stoichiția și Ilie Lazăr (Maramureș) , **Virgil Solomon** (medic , Odorhei) ,

dr. Stețu (Ciuc) , **Costache Lupu** (Lupist ? Trei Scaune) , **C. Damian** (Satu Mare) ,

Sever Bocu (Timiș - Torontal) , **dr. Radovan** (Caraș) **dr. Ionel Pop** (Alba Iulia) .

Participă și **dr. Emil Hațieganu** (ex -vaidist , revenit) și **dr. Ioan Lugojanu** (revenit din diplomație , proaspăt reînscris în PNȚ , va prelua conducerea Hunedoarei)

Sa ales un **Birou electoral** , sub conducerea lui **Valer Moldovan** , cu misiunea de a dirija propaganda, presa , alegerile.

Au luat cuvântul mai mulți , pe diverse probleme , și Luliu Maniu .

La ora 2 , cei prezenți au participat la o masă comună , la **restaurantul " America "**

După amiază , ședința a continuat cu diverse probleme organizatorice :

Emil Hațieganu a fost proclamat **vicepreședintele organizației** provinciale (în locul lui Aurel Socol, decedat) ; **s-au fixat listele de candidați** ; etc etc....

////////////////////////////////////

Luliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37

▣ **Părăsirea și revenirea lui Emil Hațieganu în PNȚ**

"**D-le Hațieganu** , trecutul d-tale de **luptător vajnic** este îndeobște cunoscut , așa că nu găsesc necesar să insist .

Încontestabil pentru noi toți cei de aici , a fost **o durere profundă** atunci când d-ta , împreună cu ceilalți prieteni politici , **ne-ai părăsit** [1935 ?] , **urmând pe d. Vaida -Voevod.**

Ne-a durut mult părăsirea , însă , în fața **sentimentelor față de d.Vaida Voevod**, dovedite atunci **mai puternice** decât sentimentele ce le aveai pentru cei rămași aici ,

Noi a trebuit să cedăm , rămânând cu mâhnirea în suflet .

" **Pronia cerească** ne-a hărăzit însă **ziua fericită** de astăzi când , îndemnat de glasul conștiinței , **divs ați revenit între noi .** **Te reprim cu tot dragul și te asigurăm de dragostea noastră**

neștirbită . D-ta ai constituit și constitui **o forță politică puternică** și pentru noi reprezintă

o valoare reală , mai ales în marea luptă de rederesare a conștiinței naționale ,

pe care o ducem în aceste zile de restriște .

Luliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37

▣ **Alegerile 1937 .Pactul de neagresiune**

" Luptăm cu ultimă energie pentru acest înalt scop pe care spre a-l ajunge , trebuie să asigurăm mai întâi **maselor electorale** , **posibilitatea de a-și exprima cinstită voința.**

Pentru acest motiv am înțeles să încheiem **pacte electorale cu orice partid sau cu orice forță politică** care a înțelesă se încadreze în lupta noastră cinstită .

Acest pact nu angajează însă cu nimic **programele partidelor încadrate** , care sunt **libere a-și efectua propaganda potrivit ideologiilor respective .**

Pactul nostru electoral are un scop bine determinat : asigurarea libertății alegerilor , pentru care motiv partidele semnatare s-au legat să ducă lupta trăind peste orice sacrificiu ."

Luliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37

▣ **Exemplul lui Mussolini și Hitler**

[LD : Declarațiile lui nu trebuie scoase din context și din timpul în care au fost făcute .

Extrapolând, era acea vreme în care **șefii statelor democratice occidentale duceau trative cu cei doi** ; era timpul "**politicii pre-muncheneze**" ; **cei doi încă nu fuseseră declarați " criminali "** , aceasta se va întâmpla abia **în și după război.**

Și pe urmă să fim clari : **Maniu era la o vârstă venerabilă** ,

trăise și luptase în **cultul idealurilor naționale**, credea cu sinceritate în acest **vehicul spiritual**, și admirația lui față de Hitler și Mussolini ... erau exclusiv de această natură .

Răstălmăcirile și procesele de intenție , făcute în epocă la adresa lui Maniu erau ,

la rândul lor , fie de **inspirație cominternistă** , fie ale **diverșilor adversari** .

Așa că ... eu nu le pot taxa decât ceea ce au fost : **arsenal propagandistic electoral** .

Că , la rândul-i, Maniu , orbit de ura lui antiliberală nu a întrevăzut " adevăratele " pericole, aceasta este o altă problemă , pe care , sper că am tratat-o ! El va reveni la aceste explicații, la o conferință de presă la București , pe 3 decembrie - Vezi mai jos.]

" Partidul nostru luptă și am stabilit că **singurul mijloc spre a asigura succesul** este **redresarea conștiinței cetățenești** , prin scris sau prin viu grai , și chiar prin forță , atunci când suntem provocați , vom continua lupta .

" Avem ca **exemplu pe Mussolini în Italia și pe Hitler în Germania** , cari , prin voințele lor neștrămutate , **au reușit să trezească conștiințele națiunilor respective** , ajungând astăzi la **realizări invidiate de întreaga omenire** .

" **D.Adolf Hitler** în Germania , prin felul cum a știut să-și impună **voința dâră** , nu numai că **și-a salavat țara de anumite curente** care de care mai periculoase [**LD : aluzie la comunism**] dar a reușit să concentreze asupra-și , atenția lumii întregi .

" E drept că atunci **când pe firmamentul politic internațional au apărut un Mussolini și apoi un Hitler** , noi **i-am privit cu oarecare neîncredere** .

Faptele lor , însă , le justifică azi cu prisosință existența și noi , ca spectatori obiectivi , trebuie să-i admirăm . "

////////////////////////////////////

" **Dimineața** " / 2 dec.'37

▣ **O declarație ciudată a d-lui Maniu**

[**LD : vezi mai jos explicațiile date de Maniu pe 3 dec, care dezmint categoric aceste declarații, deformate prin cenzură**]

Din Cluj ni s-a transmis textul unui **discurs rostit de dl Maniu**.

Mărturisim din capul locului : **nu credem că acest text este exact redat** .

DI Maniu ar fi spus că în acțiunea pe care o întreprinde <**are ca exemplu pe Mussolini în Italia și pe Hitler în Germania** .> Șeful partidului național-țărănesc ar fi făcut apoi elogiul celor doi dictatori. <**La început i-am privit cu neîncredere - ar fi spus d-sa. Faptele lor însă le justifică azi cu prisosință existența și noi , ca spectatori obiectivi trebuie să-i admirăm .**>

" **Nu credem că d. Maniu să fi rostit aceste cuvinte**. Ele ar fi în contradicție cu întreaga concepție externă și internă pe care se sprijină PNT.

" **D-nii Mussolini și Hitler au introdus prin forță dictatura . PNT detestă acest regim** .

D-nii Mussolini și Hitler au suprimat constituțiile democratice din Italia și Germania . D.Maniu se declară apărătorul vajnic al constituției democratice .

D-nii Hitler și Mussolini au suprimat libertățile cetățenești , au introdus teroarea și bunul plac , au îngenuncheat omul.

D.Maniu , și împreună cu d-sa , întreg PNT , apără libertățile amenințate .

Dnii Hitler și Mussolini au denunțat tratatele , s-au opus înțelegerii pașnice între popoare , au sabotat Liga Națiunilor , urmăresc hegemonia imperialistă , revizuirea , războiul .

PNT se declară , dimpotrivă , alături de democrațiile occidentale , care vor să asigure progresul și pacea , prin înțelegerea pașnică între popoare , pe temeiul tratatelor existente .

" **Cum s-ar putea , deci , inspira d.Maniu din acțiunea dusă - atât în țările lor , cât și în politica internațională - de către d-nii Mussolini și Hitler ?**

lata de ce - o spunem din nou - **textul care ni s-a trimis din Cluj nu poate să fie exact** .

D.Maniu are , în orice caz , obligația să explice opiniei publice - care l-a urmat pe temeiul ideilor democratice afirmate de d-sa - care este noua politică pe care înțelege să o facă " .

lul.Maniu, Cluj, 29 nov.'37

14.) Gr.Iunian, Expozeu :PRT și problemele politice , Cernăuți, 29 nov.'37

("Dimineața " ,an 33, 1 dec. 1937)

Gr. Iunian / 29 nov.'37

▣ **Regim cinstit democrat ,**

" **Am luptat** pe tărâmul politic la Cameră pentru așezarea unei **democrații cinstitute** , pentru **înlăturarea stării de asediu și cenzurii**. Dar aceasta nu era de ajuns. Am luptat pentru **dărâmarea primei electorale** , pentru un **guvern de alegeri** și pentru **înlăturarea politicianismului** din viața publică .

Am avut însă parte de împotrivirea tuturor partidelor politice. "

Gr.lunian / 29 nov.'37

▫ **PRT**: pentru guvern de alegeri

▫ **PNL și PNȚ = partide nedemocratice**

[LD : vezi mai jos , răspunsul dat de Virgil Madgearu, tot la Cernăuți , la 10 dec. '37)

" Acum o lună când s-a deschis criza , am fost **onorat de Suveranul țării să-mi spun cuvântul** .

Am arătat că **nu există altă măsură** pentru îndreptarea relelor din țară,

decât de un guvern cinstit care **să facă alegeri libere** , cu **o altă lege electorală** , **fără prima rușinoasă de acum** . **N-am avut noroc să fiu ascultat** .

" Atât **liberalii** cât și **naționali-țărăniștii** au fost **contra acestei formule** .

Liberalii voiau să continue stăpânirea , iar național-țărăniștii sperau s-o obțină.

Ambele partide s-au dovedit a nu fi democratice. "

[-----]

Gr.lunian / 29 nov.'37

▫ **Refuzul de intrare în guvern**

▫ **Refuzul de cartele electorale**

[-----]

PNȚ : Pactul cu Garda de fier.

" Am fost apoi **vizitat de d Maniu** , care mi-a propus un **pact de neagresiune**.

I-am spus că mă voi găsi foarte bucuros alături de toată lumea care este împotriva violențelor .

La întrebarea cu cine a făcut pactul mi-a răspuns :

cu **georgiștii și cu partidul " Totul pentru Țară "**

I-am spus hotărît d-lui Maniu că **nu pot subscrie un asemenea pact ."**

Legionarii și comuniștii

" **Partidul radical-țărănist** nu poate concepe un **pact politic** cu partidul

" **Totul pentru Țară** " ,tot așa cum nu poate concepe un acord politic cu **partidul comunist** .

Și partidul " **Totul pentru Țară** " , și **Partidul Comunist** ,

unul la **extrema dreaptă** , și altul la **extremă stângă**,

sunt **adversari hotărâți** ai regimului democratic și ai **libertăților constituționale** ,

pe care noi le apărăm.

"**Sănătatea poporului nostru, refuză astfel de acorduri**

și le va refuza și mai hotărît , mâine.

La riposta d-lui Maniu că **nu e vorba de un pact de conlucrare**, i-am răspuns că

Partidului Radical Țărănesc nu-i este îngăduit să facă un act politic

care să nu fie limpede. Cum aş putea să explic eu **o apropiere între mine**

și fosta Gardă de Fier, în fața opiniei publice, și **chiar o apropiere între mine și partidul dvs**,

când **se cunosc motivele de despărțire** care s-au accentuat și mai mult în ultima vreme .

Nici un fel de rațiune nu poate să justifice un asemenea act .

Semnarea lui ar însemna abdicarea de la linia morală în care ne-am așezat ,

abdicarea de la linia democrației și a libertăților. "

Gr.lunian / 29 nov.'37

---

15) Întrunire electorală : **PSDR și PSU** , 28 sau 29 nov.'37

C.Titel Petrescu (secretar ?) , **dr.L.Ghelerter** (PSU) , **George Grigorovici** (președinte)

(" Dimineața" , 30 nov '37 + foto-medalioane pentru cei trei)

C.Titel -Petrescu :

▫ **Concentrarea forțelor democratice .**

▣ " Pactul de neagresiune "

George Grigorovici :

▣ Înfrângerea PSD -german = greșala partidelor " burgheze" (analogie)

▣ Partidul țărănesc ? "Statul țărănesc " = o invenție!

[-----]

C.Titel -Petrescu / 29 nov.'37

▣ Concentrarea forțelor democratice .

" E acesta **primul pas spre reconstituirea mișcării muncitorești .**"

Examinând situația politică , d.Titel Petrescu amintește **voința maselor** populare de **concentrare a tuturor forțelor democratice din țară .**

" **Partidul Social-Democrat** a fost **primul** care a preconizat această idee ce corepunde **voinței și dorinței celor de jos**. Acum, în preajma alegerilor legislative , **PSD a reînnoit cererea de concentrare** , propunând un **cartel de electoral** atât **Partidului Național -Țărănesc** , cât și **Partidului Radical -Țărănist** , cartel ce trebuia **să unească forțele** muncitorești risipite ..

" Atât **național-țărăniștii** cât și **radical -țărăniștii** , **au refuzat acest cartel electoral.**

Trebuie să reamintim că nu a fost nici o dată o târguială de mandate , ci acest cartel **ne-a fost refuzat din principiu.** [-----]

D.Titel Petrescu explică de ce **PSD nu poate adera la " Pactul de neagresiune " , cu partidele reacționare și dictatoriale .**[-----]

George Grigorovici / 29 nov.'37

▣ **Experiența germană : greșala partidelor " burgheze"**

" Dl George Grigorovici , președintele Partidului Social-Democrat , începe prin a arăta că **socialismul** , în ciuda tuturor detractorilor săi , **nu va muri nici o dată .**

Dacă a fost posibilă prăbușirea mișcării social -democrate din Germania, aceasta **se datorează greșelilor făcute** de acei care astăzi subscriu cu inimă bună la **pactele de neagresiune** dintre **partidele burgheze " democratice" și grupările fasciste .** [vizat PNT] [-----]

George Grigorovici / 29 nov.'37

▣ **Partidele politice din România .**

▣ **Partidul țărănesc ?! "Statul țărănesc " ?!**

" Aici domnește , mai presus de toate, **o totală lipsă de moralitate .**

Aici partidele politice sunt pline de acele **specimene** pe care Nicolae Filipescu le numea **< porci cu explicație > .**

" **Avem** în această țară un **partid țărănist** , însă **nu avem un partid țărănesc.**

Tocmai din această cauză **nici nu s-a putut face** , de data aceasta, **o înțelegere de colaborare** în alegeri "

Grigorovici contestă Partidului Național-Țărănesc dreptul de a **pretinde** că **reprezintă aspirațiile milioanei de țărani harnici și necăjiți din această țară** , lucru ce l-a dovedit cu ocazia ultimelor evenimente politice și cu atitudinea față de ideea democrației în aceste alegeri generale.

" De altfel , **statul țărănesc** , este el însăși **o formulă lipsită de orice conținut real** , o formulă **inventată sau copiată** , pentru că **așa e acum moda.**

Țăranii noștri au nevoie de **bună stare** , de **inventar agricol** , de **prețuri bune** pentru mărfurile lor,și de **cooperative sincere și cinstitute** pentru producere și desfacere , **ceea ce nu înseamnă stat țărănesc, ci democrației economice "**

[-----]

Titel Petrescu , George Grigorovici / 30 nov.'37

16) **Corneliu Zelea Codreanu** , **Circulări și Manifeste** , Munchen, Ediția a 5-a, 1927-1938 ,

Declarație* , **Pactul de neagresiune** cu Maniu și Brătianu, 30 nov.'37

(* Declarații apărute în "**Buna Vestire** " , 30 nov. - care lipsesc din alte ediții - nota editorului)
CZCodreanu / 30 nov. 1937   Doc.integral : **fișier G de F - X - sau Scrieri**

▣ **Acordul electoral cu Iuliu Maniu și Gh.Brătianu (p. 220 - 223)**

" Domnilor ziarști,

Știți că **am încheiat un acord** cu dl **Iuliu Maniu și Gh.Brătianu !**

Acest acord **are ca scop : apărarea libertății și ducerea unei lupte electorale civilizate** , din care **să lipsească denigrarea,nealoiialitatea, și reaua credință.**

Acordul prevede că **fiecare** din părțile contractante **își va afirma ideologia sa proprie** în fața țării, într-o formă de **bună cuviință și eleganță.**

Deci **acordul** voinște **să realizeze două lucruri : libertatea de exprimare** și , în al doilea rând, înlăturarea a tot ce ar putea împiedica **o cât mai bună judecată a țării.**

Adică ducerea **bătăliei electorale în câmpul ideilor** , cu **înlăturarea** desfășurării de **patimi personale**, cu **înlăturarea relei credințe**, cu **înlăturarea violențelor** , care , toate , împiedică totdeauna o bună judecată.

M-a mirat profund scrisoarea unui președinte de partid , în care spune că partidul său nu poate încheia un "**Pact de neagresiune**" care **i se pare straniu și imoral** , cu un alt **partid cu idei diametral opuse.**

"**Pact de neagresiune**" nu în privința " ideilor" care, tocmai aceasta dorim, să se lupte liber , domnule președinte, ci **pact de neagresiune** în privința ghioagelor, în privința relei credințe , a atacului nesincer sau plătit .

Cum adică este **i m o r a l** ca cineva să invite , chiar pe cel mai mare adversar al său, la o l u p t ă d r e a p t ă , corectă , civilizată , și este **m o r a l** ca **să-l ponegrească pe nedrept , să-l insulte , să-l calomnieze ?** Este mai **m o r a l** , să-l aștepți de după gard și **să-l izbești cu o ghioagă în ceafă ?**

Domnilor ziarști,

Deci, în cadrul acestui **pact de neagresiune** , care are ca scop **nu părăsirea ideilor și credințelor** noastre , ci **tocmai afirmarea lor** cât mai libere în fața țării , **dl Iuliu Maniu a invitat pe ziarști și le-a făcut declarații în sensul ideilor sau credințelor sale.**

Mi-am permis , **în cadrul aceluiaș pact**, ca **să vă invit și eu pentru a-mi spune în fața țării ideile și credințele mele.**

CZC / 30 nov.'37

▣ **Politica externă.**

[LD : citat folosit adesea în istoriografia românească, rupt din context]

În 48 de ore după biruința Mișcării Legionare , România va avea o alianță cu Roma și Berlinul, intrând astfel în linia misiunii sale istorice în lume : apărătoarea Crucii , a culturii și a civilizației creștine.

"**DI Maniu** , afirmând punctul de vedere al partidului său în politica externă a spus în esență : < Suntem alături de **marile democrații ale Occidentului** , suntem alături de **Mica Înțelegere** și de **Înțelegerea Balcanică** > și-și arată marele său atașament față de **Societatea Națiunilor.**

" Cu profund respect pentru dl Maniu , îmi permit să afirm că **părerile mele SUNT EXACT CONTRARII.** Eu sunt **contra marilor democrații ale Occidentului** , eu sunt **contra Micei Înțelegeri** , eu **sunt contra Înțelegerii Balcanice** ,

și n-am nici un atașament pentru Societatea Națiunilor , în care nu cred.

Eu sunt pentru o politică externă a României alături de Roma și Berlin.

Alături de statele revoluțiilor naționale . În contra bolșevismului .

O spune un om care n-a călătorit și n-a cerșit nimic nici la Roma și nici la Berlin.

Aceasta nu înseamnă că urâm Franța și poporul francez , căci el va face tot ca noi, reintrând și el în aceeași misiune istorică în lume.

Ceea ce este astăzi , este o simplă divagație iudeo-masonică . de care poporul francez , în ceasul învierii lui, se va scutura cu o energie hotărâtoare .

" În privința revizionismului, a fișat și speculat de dl Titulescu,

Mișcarea legionară afirmă că nici o revizuire de frontieră nu se va face în defavoarea României .

CZC / 30 nov.'37

▣ Politica internă.

"DI Maniu este pentru democrație.

Eu sunt de părere exact contrară .

Sunt contra democrației. După cum sunt și în contra dictaturii .

Sub aurora dimineții , se naște un alt sistem , nou, neântâlnit până acum.

Pentru acela sunt eu.

DI Maniu spune că partidul său

va aduce justiție și toleranță pentru minorități.

Eu sunt pentru JUSTIȚIE , fără TOLERANȚĂ .

Pentru că am tolerat așa de multe încât suntem pe patul de moarte.

Mișcarea Legionară va aduce justiție pentru români.

Vorbesc despre aceiași justiție de secole înfrântă în defavoarea Neamului Românesc ,

vorbesc de acele drepturi milenare ale românilor , pe care ei trebuie să și le recucerească , și care , după cea mai severă aplicare a justiției , nu au a le împărți cu nimeni.

Și mai cu seamă nu există nici o justiție care să ne oblige a împărți drepturile noastre de stăpânire și de conducere a țării , cu jidanii .

DI Maniu , în partea finală, sustine , după toate manifestările de până acum, că țara este cu partidul său.

Părerea mea este alta : eu cred că țara este cu viitorul. E , adică, cu Mișcarea Legionară .

CZC / 30 nov.'37

▣ Alegeri libere

" Cu toate aceste diferețe mari de idei și de păreri, nu înseamnă că nu putem voi împreună alegeri libere, tocmai pentru a putea vedea care este și părerea țării , și , în orice caz, nu înseamnă că dacă suntem de păreri diferite , să vie un al treilea să ne fure voturile și mie, și lui, și țării.

Termin cu o declarație .Vorbesc despre d Titulescu :

Tinerimea română legionară , căreia i s-a răpit libertatea, care a fost schingiuită la 1933-1934 prin cea mai nemiloasă violență, pe orice listă ar fi ca să apară dl Titulescu ,

peste orice pact, îl va combate cu violența cea mai mare.

Întreaga tinerime se va prezenta în județele în care va candida

și se va opune din toate puterile la reintrarea acestui om în politica intrernă a țării.

Cu dl Titulescu nu putem încheia decât un pact de agresiune."

////////////////////////////////////

c) "Adevărul " / 1 dec.'37 (preluat de "Dimineața" , 2 dec.)

▣ Agresiune contra pactului de neagresiune

" **Dar dacă** din punctul de vedere al d-lui Codreanu aceste declarații clarifică o situație , ele creează o situație din cele mai dificile pentru celelate părți contractante ,

care au semnat **Pactul de neagresiune**.

În special **PNȚ**, în numele căruia a semnat d.Maniu , este pus la grea încercare .

" Într-adevăr , cum se poate concepe o înțelegere între

un partid care stă neclintit pe **principiul democrației , constituționalismului și libertății , și un organism politic** care continuă să declare **fățiș război tuturor acestor postulate democratice ?**

" Cum se poate ca **un partid** - care stă neclintit pe principiul **înțelegerii cu Alianții**

și este atașat concepțiilor de **securitate colectivă** , garntată prin **Societatea Națiunilor** -

să facă o **înțelegere** , fie și trecătoare , **cu un organism politic** care se pronunță categoric **pentru alipirea României la axa Berlin - Roma ?**

" În ce țară s-a mai văzut o astfel de **împerechere incalificabilă ?**

Ce vor înțelege democrațiile din Apus - care aveau până acum

o desăvârșită încredere în **PNȚ** și pentru credințele lui în politica externă -

văzând că în România sunt posibile **asemenea acorduri electorale ?**

" Până acum , în rândurile democrației , **gestul d-lui Maniu a provocat nedumerire și**

îngrijorare . În urma celor **declare de d.Corneliu Codreanu** , putem spune , fără exagerare , că în rândurile democrației , în genere , și ale **PNȚ** , în special ,

domnește o adevărată stupoare .

* * *

" Dar declarațiile mai pun în discuție **și un caz special** .

Printr-o curioasă coincidență , tot pe ziua de ieri , **s-a întors și d.Titulescu** , primit cu multă căldură și deosebit entuziasm de organizația național-țărănistă din Capitală . [-----]

Or , și împotriva omului și împotriva credinței lui în politica internă și externă ,

se ridică amenințător d.Corneliu Codreanu , care și-a pus semnătura

pe **Pactul de neagresiune** alături de d.Maniu , șeful partidului care se pregătește

să pue **candidatura d-lui Titulescu** "

C.Z Codreanu / 30 nov.'37

17.) **Apelul** tineretului democrat din București / **garda lui Titulescu** / 1 dec.'37

(" Dimineața " , 1 dec. 37)

Primum următoarele :

< Tineretul democrat din București , gardă în jurul d-lui Nicolae Titulescu ,

ca răspuns declarației de agresiune pe care extrema -dreapta i-a a făcut-o,

cheamă pe **toți tinerii democrați** la întrunirea din seara de miercuri , **1 decembrie** , ora 8 ,

în **Casa de Sfat a Partidului Național - Țărănesc** , din str.Cobălcescu nr 4 .

Titulescu , apărătorul hotarelor , apărătorul păcii ,

pe pământul țării noastre nu poate fi atăcat .

Pentru independența noastră , pentru viitorul tineretului nostru ,

să facem zid viu de apărare în jurul lui Nicolae Titulescu . >

Gardă pentru Titulescu / 1 dec.'37

18.) **Istrate Micescu** despre **procesul** intentat de către **CZCodreanu** , 2 dec.'37

(" Dimineața " , 2 , 3 , 4 , dec .'37)

[LD : îmi lipsește din documentare **o verigă din lanțul acestui conflict :**

scrisoarea adresată de Istrate Micescu lui Goga , prin care ar fi nemulțumit o serie de **avocați** ,

(legați fie de "**Frontul Românesc**" , fie de **Garda de Fier**) , care îl sprijiniseră

în alegerile de la Barou . Important este să semnalez , pe lângă deruta provocată de

Pactul de neagresiune în rândul forțelor democratice , **fenomenul simetric ,**

provocat în rândul forțelor naționaliste .

Scenariu ? - cine a fost păpușarul ? ; Diversiune ? - cine au fost agenții ?

Degringoladă ? - cine au fost uneltitorii ? Hazard ? Eroare ?]

[-----]

Doc.integral : **fișier PNC - VI -**

Istrate Micescu / 2 dec.'37

- ▣ **Frontul Național Unitar : Derută printre vaidiști și legionari**
- ▣ **"Lațul" Pactului de neagresiune pentru Codreanu**
- ▣ **Cazul Titulescu : Răspunderi și consecințe**
- ▣ **<Cine se aseamănă se adună ! > : Codreanu cu Maniu ; Miclescu cu ACCuza și Goga ;**

Istrate Miclescu / 2 dec.'37

▣ Frontul Național Unitar

▣ Derută printre vaidiști și legionari

"**Stăruind** , în ultimii ani de luptă, pentru **desmeticirea conștiinței naționale** , asupra necesității realizării unui **Front Național Unitar** , și izbutind , în fine , să-l fac , grație patriotismului d-lor **ACCuza și Goga**, m-am simțit dator să arăt **cauzele care au limitat** formarea acestui **front unic** , **numai la Partidul Național-Creștin** și la **asociațiunile profesionale și muncitorești** cu **program român -creștin**.

" Arătând cu acest prilej situațiunea politică creiată prin **defecțiunea Frontului Românesc** , **atras de Partidul Liberal**, și "**dezertarea la inamic**" a comandantului **Gărzii de Fier** , se pare că **am lămurit** , fără să-i supăr pe **partizanii d-lui Vaida** , și **am iritat** , fără să-l luminez , pe **căpitanul legionarilor** .[-----]

Istrate Miclescu / 2 dec.'37

▣ "Lațul" Pactului de neagresiune pentru Codreanu

" **Legionarii** - nelămuriți de ce s-a întâmplat - **cer explicații căpitanului**, care **de trei zile se zbate în lațul pactului de neagresiune**, neștiind cum **să-și recapete** , o dată cu **libertatea de acțiune** pierdută , **prestigiul legendei zdruncinate** .

" **În aceeași zi**, și în mai puțin de 24 de ore, în **două ediții consecutive** ale "**Bunei Vestiri**", **căpitanul se zbuțuie de mama focului** - care , din fericire, de data aceasta , nu e de revolver - **între obligamentele pactului de neagresiune (cum le-ar zice d. Maniu)**, și **nostalgia violenței prestigioase**.

" Căci ce altceva înseamnă **înterările sale agresive** la adresa **Frontului Popular** în care **l-a prins dl Maniu** , după ce **a semnat pact de neagresiune** cu acel front ?

[-----]

Istrate Miclescu / 2 dec.'37

▣ Cazul Titulescu

▣ Răspunderi și consecințe

[LD : extraordinar ce seamănă **tonul de instigare** ca cel folosit **contra lui IG Duca !**
Să l se fi pregătit lui Titulescu aceeași soartă ca a lui Duca , și Maniu , prin semnarea Pactului , s-o fi dejuțat ? Să fi fost la mijloc și jocul lui Lupu ?
Toate aceste ițe vor deveni din ce în ce mai încâlcite și vor pregăti , cu adevărat, lațul ce i se pregătea lui Codreanu ? Și dacă da, ce rol a jucat în toate astea Goga ? Călinescu ? Iorga ? Carol ?]

" **Acum** , până vom judeca procesul, **să ne întoarcem la opinia pulică** , căreia îi suntem datori să nu părăsim arena : și **să stabilim răspunderile** cu privire la **pactul de neagresiune** și la **consecințele lui** .

" Înainte de a încheia acest pact cu d.Maniu - care e în drept să-i spună **< pacta servanda sunt >** - d. Căpitan a asmuțit tineretul universitar contra d-lui Titulescu , pentru ca această tineret pe care îl amăgește de câțiva ani încoace , să opună **< un veto cât un munte > în fața oricărei pretenții a domnului Nicolae Titulescu de a se manifesta și reface în haosul politic actual**

În manifestul verde , pregătit la **<sediu >** , d. Căpitan asmute tineretul în contra acestui **< om funest >** pentru a i se face **< o bună și dreaptă primire >**

După ce **a lipit acest manifest** pe toate zidurile **cartierului universitar**

și pe toate felinarele din fața **Facultății de Drept,**

de ce a mai semnat dl Căpitan pactul cu dl Maniu ?

Asta nu e o **dezertare** de la **Frontul Naționalist** , în care a înrolat tineretul nostru ? Cum ? ...

" Nu i-a spus domnului Căpitan , d.Maniu că-l aduce pe d.Titulescu ?

Dacă dl Maniu l-a păcălit pe dl Căpitan - mai întâi **ce fel de Căpitan e ?**

Și apoi, **dacă a fost păcălit, de ce nu denunță și pactul și pe dl Maniu ? ...**

" Cea mai bună probă , însă, că dl Căpitan a știut de venirea d-lui Titulescu , e ,

pe de o parte, **că dl Titulescu n-a trecut granița până ce pactul n-a fost semnat ,**

iar pe de alta , **că d. Lupu n-a îndrăznit să-l expună pe dl Titulescu ,**

până ce pactul n-a fost în buzunarul d-lui Maniu .

" Nici evreii pământeni n-ar fi îndrăznit să facă cortegiul d-lui Titulescu ,

de la Gara de Nord la Biserica Albă , **unde acesta - cum spun ziarele - ar fi aprins lumânări**

și s-ar fi rugat lui Dumnezeu , mulțumindu-i că grație pactului și unui supliment

de < globule roșii > poate în fine să-și răcorească sufletul mistuit de < dorul patriei > ,

prin < prouese > atletice și democratice , promițându-ne **scene de atletism**

pe Maidanul Dulapului ." [-----]

Istrate Micescu / 2 dec.'37

▣ **Tribulațiile lui CZ Codreanu**

" Când s-a întâmplat minunea , dacă d Titulescu se ține de vorbă , nu e în drept , oare ,

tineretul legionar să întrebe pe dl Căpitan ce a rămas din acel veto cât un munte ?

Și ce o să răspundă Căpitanul ?

" Opinia publică și-a deschis ochii .

D.Codreanu e o fire șovăelnică și firile șovăelnice n-au dreptul să facă rățoieli de căpitan.

Cum ?

Nu e o șovăire , și contradicție , nu e tribulație , dibuială și nesiguranță în tine

și în ceea ce vrei , când treci de la pistol la călimară

și de la pactul de neagresiune la agresiunea verbală ,

tocmai de cei de care te leagă pactul ?

Nu e contradicție când anunți falnic și faci să te creadă lumea

că lupți : pentru Credință , pentru Neam , și pentru Rege ?

Pentru credință alături de evreii doctorului Lupu ?

Pentru Neam și pentru Rege , alături de domnul Maniu și de d.Titulescu ?

[-----]

Istrate Micescu / 2 dec.'37

▣ **<Cine se aseamănă se adună . >**

Din aceste **alianțe penduliforme** - balanțând între **violență și timiditate** , între **crimă și**

morală , o singură certitudine rămâne : **pactul de neagresiune cu ideile !**

Dar dl Căpitan nu e agresiv cu ideile : nu se dă la ele , nici ele la d-lui .

<Cine se aseamănă se adună ! >

De aceea , probabil , a făcut pact cu dl Maniu

Și tot în virtutea acestui proverb de adâncă cumițenie românească,

mă găsesc astăzi alături de domnii ACCuza și d.Octavian Goga "

Istrate Micescu / 2 dec.'37

19.) Iuliu Maniu , Declarații de presă , București , 3 dec.'37

("Dimineața" , 4 dec.'37)

[LD ; reîntors din Ardeal , la București , Maniu realizează din plin **atacurile , confuziile și deruta iscate de Pactul de neagresiune. Nimeni , dar absolut nimeni nu-l cruță :**

de la extrema stânga la extrema dreapta . Imperturbabil , Maniu își reafirmă convingerile .]

▣ **Ședința C..Ex. a PNȚ Ardeal și Banat (29 nov.)**

▣ **Dezinformări de presă , prin cenzură .**

- ▣ **Remediu : intensă acțiune de informare directă .**
- ▣ **Pactul de neagresiune**
- ▣ **Politica externă**

----- Doc.integral : [fișier PNT XV](#)

Iul.Maniu / 3 dec.'37

- ▣ **Ședința C..Ex. a PNT Ardeal și Banat (29 nov.)**

- ▣ **Starea de spirit din provincia de peste munți .**

" Zilele acestea a avut loc , la **Cluj**, ședința **comitetului executiv** al organizațiilor ardeleni și bănățene și am avut ocazia să cunosc **starea de spirit a cadrelor conducătoare din Ardeal și Banat** . Printre alte **întrebări** ce mi s-au pus, **sosind la București**, a fost și aceea de a spune **cu ce impresie vin de peste munți**.

Răspund : **cu cele mai îmbucurătoare** . Chiar pe mine, m-a surprins **curentul extraordinar** care a început și care se afirmă **pentru partidul național-tărănesc**.

Toată lumea este în clar cu marile probleme politice care sunt în discuțiune și cu **importanța extraordinară a alegerilor** apropiate .

" Am trecut prin **trei județe** și am fost adânc impresionat **de primirea călduroasă** pe care o are partidul nostru . **Toată lumea este însuflețită de lupta pentru democrație, pentru ideea națională constructivă și pentru menținerea regimului constituțional.** Toată lumea simte că este vorba de **afirmarea unei concepțiuni morale superioare și de apărare a demnității naționale adânc jignite**.

" **Cadrelor** conducătoare ale partidului nostru din Ardeal și Banat se prezintă într-un spirit de **soldaritate și disciplină** care m-a impresionat . O mică pildă : numai în 24 de ore, o dupăamiază și o dimineață , **s-a putut stabili întreaga listă a candidaților** , operație care , la alte partide, durează cu săptămânile. De asemenea este de remarcat , că în Ardeal și Banat , ne bucurăm de **adeziunea imensei majorități a intelectualilor ardeleni și bănățeni** ,

mult întrecătoare posibilităților de a fi așezată în numărul restrâns al candidaților ."

Iul.Maniu / 3 dec.'37

- ▣ **Dezinformări de presă, prin cenzură .**

- ▣ **Remediu : intensă acțiune de informare directă .**

[**LD : coroborează cu declarația " ciudată" a lui Maniu , publicată de "Dimineața" pe 2 dec]**

" Am mai fost întrebat privitor la unele **informații venite din Cluj** și cari și-au găsit loc în câteva **ziare** - de altfel cu totul de bună credință - în ceea ce privește **discursul meu** ținut la ședința comitetului executiv. Într-adevăr , trebuie să constat că **ziarele în chestiune s-au găsit în eroare** , de oarece **informațiile** pe care le-au primit **au fost complet greșite și necorespunzătoare adevărului** .

" Am fost și sunt pentru democrație și în contra dictaturii .

Fără să vreau prin aceasta să devin vinovat de imixtiune în afacerile interne ale altor state, nu am fost **nici o dată admiratorul sistemelor dictatoriale** ci, dimpotrivă , **aderentul monarhiei constituționale** , întemeiată pe **sistemul Parlamentar** , pe baza **reprezentanței naționale** , liber și sincer exprimată .

" Evident că **sunt în imposibilitate de a rectifica** totdeauna **informațiile și impresiile** pe cari le găsește opinia publică în ziare , din **dările de seamă cenzurate** .

Nici eu **nu mai recunosc declarațiile mele** când le privesc în ziare și **nici nu pot ca , după fiecare discurs**, apărut **cenzurat** , și după fiecare **informație greșită** , **să dau explicații ocazionale** .

" Trebuie atunci să **mă refugiez la metoda cea mai simplă** și cea mai firească :

voi lua parte la întrunirile cari se vor ține în **București**, în **orașele mai importante** din provincie și vă **invit pe toți ziaristii** și pe iubiții **cetățeni ai acestor orașe** la aceste adunări , unde voi avea fericita ocazie ca să **arăt pe larg opiniile mele** ce privesc viața publică și problemele ei de actualitate . Și vă asigur că **nimeni nu va rămâne neclarificat** și nedumerit , nici **nu mă voi găsi în echivoc**, fiind că principala mea năzuință este să **vorbesc clar** ,

categoric și hotărât și în perfectă **consecvență cu părerile mele** , în toate chestiunile ce interesează și cu toate declarațiile mele anteioare , pe cari le cunoașteți prea bine. [-----]
" Este foarte interesant și mă găsesc înaintea unui **fenomen care mă amuză** ,
că cu ocazia aceluiaș discurs, **unele ziare îmi atribuie** declarații care m-ar caracteriza
ca **om de dreapta** , iar altele , prin care sunt prezentat ca **unul care stau prea la stânga**.
" Rog pe toți **să fie perfect liniștiți** , fiind că **am rămas** situat politicește ,
unde am fost și până acum și **n-am pășit din acest drum** , **nici la dreapta , nici la stânga**"

Iul.Maniu / 3 dec.'37

▫ Pactul de neagresiune

"În ce privește **înțelegerea electorală** pe care **am avut plăcerea s-o închei** cu d-nii **George Brătianu, Corneliu Codreanu și C.Argetoianu** , cred că nu mai este necesar să accentuez că **ea nu tulbură întru nimic** , **nici ideologia noastră de partid**,
nici ideologia noastră politică , pe care **le-am menținut cu toții pe deantregul**.

" Toate **declarațiile mele**, ale d-lui **Corneliu Codreanu** , ale d-lui **George Brătianu**,
ale d-lui **Argetoianu** , dovedesc în mod perfect că **ne-am menținut cu toții libertatea de opinii**
și acțiune, obligându-ne exclusiv să apărăm în comun libertatea și curătenia alegerilor .

" Prin aceasta , cred că **servim** nu numai interesul nostru de partid, ci al **tuturor partidelor** și,
în primul rând , al **țării și al buneii sale reputații**.

De aici rezultă că **toate informațiile de sens contrar sunt absolut lipsite de temei**
și că eu **n-am spus și n-am putut spune** ceea **ce mi se impută**

că ași fi vorbit la ședința comitetului executiv de la Cluj. [-----]

" Este foarte interesant și mă găsesc înaintea unui **fenomen care mă amuză** ,

că cu ocazia aceluiaș discurs, **unele ziare îmi atribuie** declarații care m-ar caracteriza
ca **om de dreapta** , iar altele , prin care sunt prezentat ca **unul care stau prea la stânga**.

"Sunt mulțumit că **înțelegerea electorală** încheiată pentru libertatea alegerilor ,
nu este și nu poate fi tulburată de aceste intrigi și sunt sigur că ea **își va îndeplini menirea**.

Iul.Maniu / 3 dec.'37

▫ Politica externă

- **Ziarist** : dle președinte, unele ziare din țară și străinătate au interpretat declarațiile dvs de la Cluj, în pasajul referitor la d-nii Hitler și Mussolini, în sensul unei deplasări a politicii noastre externe , a PNT , către axa Roma-Berlin.

- **Maniu** : " Nici vorbă nu poate fi despre aceasta . **Politica externă a partidului și a mea**
este **bine fixată** . Am expus-o lămurit de mai multe ori în ultimele zile și **atât partidul cât și eu** ,
stăm neclintiți pe poziția externă arătată , fără să fi suferit **nici cea mai mică modificare** .

Am amintit de metoda politică a d-lor **Hitler și Mussolini** , **exclusiv în sensul de a-i prezenta**
ca **un exemplu sugestiv, cum poate fi încheagată o națiune într-o forță** ,

prin **accentuarea argumentelor** care aparțin vieții sentimentale a popoarelor ,

și pentru a ilustra credința mea ,pe care o profesez de zeci de ani

că **toți conducătorii sufletești ai unui neam** nu este bine să se refugieze , pentru a organiza
o națiune, **numai la argumentele** aparținătoare **necesităților materiale**,

ci trebuie , în primul rând, să **cultive ideea națională** , **mândria națională** ,

aspirațiile naționale, și **simțul de onoare și de demnitate națională** ,

acestea fiind cele mai **sensibile coarde** în infinita claviatură a preocupărilor naționale

- **Ziarist** : Este adevărat că **d.N.Titulescu se va înscrie în PNT ?**

- **Maniu** : Nu este vorba ca **d.Titulescu** să intre în partidul nostru , fiind că d-sa ,
de multă vreme, **dedică talentele și serviciile sale țării** ,

fără să fi fost încadrat în vreun partid politic "

Iul.Maniu / 3 dec.'37

20.) **Manifest electoral** al Comitetului Secției Apărării Naționale din PNT , 3 dec.'37

(" Dimineața " 4 dec.'37)

Comitetului **Secției Apărării Naționale** din PNT a lăst următorul **apel către foștii ostași** :

" Ostași demobilizați, foști luptători din sate și orașe, invalizi de război.

Voi, **ostașii de ieri și luptătorii de mâine** , **mobilizați sub steagul PNT** , pentru marea bătălia ce o dă neamul acesta , ca **să-și păstreze dreptul și libertățile strămoșești** ;

Ascultați ! Vă vorbim noi, generalii, **generali, colonei și mii de ofițeri din rândurile PNT** .

Noi, acei care **v-am fost alături în tranșee** , sub ploaia de gloanțe,

vă chemăm pentru **marea bătălie din zilele de 20 și 22 decembrie** ,

în care **avem de cucerit dreptul de viață , la adevăr și la libertate** .

Sunăm goarna mobilizării. Avem de dăruit minciuna și calomnia.

" **Glasuri străine și suflete vândute acuză de comunism PNT**. Nu vă lăsați înșelați !

Cum ?! și noi , și țărâniea cu care am desrobit frați de același neam și care merge năvalnic **sub steagul nostru național -țărănesc ? Și noi suntem comuniști ?!**

Noi între noi, de la general până la soldat , ne cunoaștem .

Pe acei cari clevetesc contra noastră, nu i-am văzut atunci când am trecut cu toții alături cu

moartea . **Ei au răsărit acum ca ciupercile după ploaie** și acum îndrăznesc să ne învețe

pe noi și pe voi cum să ne iubim țara !

"**Ostași de altă dată** , voi, adevărații făuritori ai României Mari, vrednici de comandantii voștri , **nu vă lăsați nici amăgiți de momeli și calomnii** , nici **amenințați de amenințări** .

Înainte , cu noi în capul coloanelor , curagioși, mândri, cu fruntea sus,

cu sufletul tare ca la Oituz , Mărășești și Mărăști . Noi suntem aici și unde suntem noi ,

bătălia e dreaptă și sufletele cinstite.

Să știți că oastea PNT este mare și neclintită . **Voturile voastre** pentru lista PNT

să cadă în urne cu hotărîre , dese , neîntrerupt și fără greș , ca focul de mitralieră . [-----]

Înainte , camarazi ! **Ați desrobit Ardealul . Desrobiți acum țara** . Așa să ne ajute Dumnezeu .

Votați Cercul , semnul PNT

"Comitetul Secției Apărării naționale a PNT .

Generali în rezervă : **N.Rujinski** (fost cdt.de Corp de aramată, erou de la Oituz) ,

Gr.Bunescu (erou la Mărășești , decorat cu " Mihai Viteazul) , **Gh.Constantinescu**

(fost cdt . al Jandarmeriei) , **Const.Tănăsescu** și **Const .Comănescu** (foști cmd.de Divizie) ,

Șt.Burileanu , **Gabriel Negrei** , **Gh.Rujinski** , **Pompiliu Capeleanu** ,**H.Iarca** ,

dr. N.Georgescu , **amiral Dan Zaharia** .

Coloneii în rezervă : **N.Bujoreanu** , **Victor Bacaloglu** , **N.Cornea** , **Florea Nicolescu** , ș.a.

Căpitani în rezervă : **M.Zaharia** , **Aurel Ionescu** ș.a. ș.a

Ofițerii din PNT / 3 dec.'37

21.) **Virgil Madgearu , declarații , Cernăuți , 10 dec.'37**

("Dimineața " , 12 dec.'37)

[**LD : 22 dec.2003** . S-au scurs de atunci .. 66 de ani. Madgearu era la Cernăuți,

alții făceau campanie electorală la Chișinău. Astăzi , pământuri și oameni înstrăinați,

de pofta imperială expansionistă a Rusiei , a Ucrainei . !

Iurie Roșca (PNCD -Chișinău) îmi transmite un documentar privind lansarea în Basarabia

a unei noi **formule de " federalizare "** a Basarabia cu Transnistria , după eșecul înregistrat

de **Putin -Voronin** , cu planul lor. Îl retransmit la diverse adrese , la care bănuiesc un interes.

Ion îmi promite retransmiterea lor la grupurile de dezbatere românești , existente pe internet .]

Madgearu / 10 dec.'37

▣ **Neconstituționalitatea soluției succesiunii**

▣ **Guvern hibrid**

▣ **Regimul liberal = regim de dictatură lașă**

▣ **Cenzură, stare de asediu și decrete -legi**

▣ **Situație anormală - soluție anormală**

▣ **Siluirea voinței poporului**

▣ **Pactul de neagresiune**

▣ **Minoritățile ; protecția muncii românești**

Redacția / 12 dec.'37

Virgil Madgearu , secretarul general al PNT , în trecere prin **Cernăuți** , a fost rugat să participe la o **întrunire** la sala " Meseriașilor " (ora 8 seara) , prezidată de **D.Moldovanu** , președ. organizației național -țărăniste din **orașul și jud.Cernăuți** . După cuvântarea lui Madgearu, a vorbit **Perl** (probabil evreu) , candidat pe lista PNT .

Madgearu / 10 dec.'37

▣ **Neconstituționalitatea soluției succesiunii**

▣ **Guvern hibrid**

Recenta **criză politică** n-a avut rezolvarea normală .Constituția spune că Regele numește miniștrii, dar **Constituția îl face pe rege " arbitru" nu "arbitrar "** . În uzanța constituțională **trebuie să se țină seama de curentele de opinie publică** , așa cum le arată alegerile. Altă interpretare nu e posibilă .

" Singura interpretare constituțională a curentelor de opinie publică este dată de alegeri libere , fie parțiale , fie administrative. Alegerile parțiale și cele administrative au fost un adevărat triumf al partidului național -țărănesc.

" Explicația ce s-a dat soluției unui guvern național-țărănesc cu colaborarea grupării d-lui Vaida s-a dovedit ca o justificare greșită .Ceea ce se onsidera ca o justificare , nu era decât un pretext pentru înlăturarea PNT de la cârma țării .

" Modul cum s-a soluționat criza politică , este menit să aibă onsecințele cele mai nefaste pentru viitorul țării .Soluția aceasta are un caracter hibrid.

Colaborarea cu d.lorga , care nu are grupare , nu este decât o exprimare a ipocriziei de a se adăuga alte forțe , la aceea a guvernului liberal .

Colaborarea cu d. Vaida nu are nici o altă explicație , decât salvarea dintr-un naufragiu cumplit , a mișcării d-sale de dreapta .

Madgearu / 10 dec.'37

▣ **Regimul liberal = regim de dictatură lașă**

▣ **Cenzură, stare de asediu și decrete -legi**

" Prima consecință a acestei soluții , o constituie repetarea mijloacelor de violență electorală și a metodelor de falsificare a alegerilor , ca guvernul să obțină 40 % .

Am socotit că **lecția dată** de noi prin **libertatea alegerilor din 1928** , prin **scoaterea administzrației , magistraturii , jandarmilor și poliției de la complicitatea cu partidele politice** , în vederea falsificării alegerilor , va fi deapurarea **un patrimoniu național al acestei țări** .

Ne-am înșelat ! Ne vom întoarce în aceste alegeri la metodele de falsificare , practicate în 1922. **Ne-am întors la sistemul de dictatură lașă , inaugurat de Ion I.C.Brătianu** .Acesta este adevărul . Noi trăim în regim de dictatură lașă .

Dictatorul adevărat e curajos. Face totul pe răspunderea sa.

La noi , dictatura nu se arată .Se ascunde sub formule constituționale .

Instrumentul de dictatură constă în **permanentizare stărilor excepționale : cenzura și starea de asediu** .

E o desonoare ca la noi în țară să se permanentizeze stările excepționale .

E o desonoare ca să fie puse pe aceeași linie , partidul dictaturii lașe cu partidul național-țărănesc, ultima barieră a democrației.

Madgearu / 10 dec.'37

▣ **Situație anormală - soluție anormală**

▣ **Siluirea voinței poporului**

" S-a pus întrebarea aici la **Cernăuți** , de către un om politic , pretins apărător al democrației ,
[LD : Gr.Iunian, 29 nov. Vezi mai sus]

cum de e posibil ca **Partidul Național-Țărănesc** , care-și zice democratic,
să încheie o alianță cu partidul " **Totul pentru Țară** " , reprezentantul concepției dictatoriale ?

" Ei bine, se poate ! La situații anormale, soluții anormale !

Ne găsim într-o situație anormală . **Voința poporului este siluită** .

Stăm în fața unor **alegeri** în care vor fi aplicate **toate metodele de falsificare** .

A și spus un liberal că , din moment ce Regele a găsit soluția acestui guvern,
poporul trebuie să se conformeze . Și dacă nu vrea poporul,
se va recurge la o corectare , prin oarecare metode .

**Deci , ceea ce ne interesează interesează , în primul rând,
e să asigurăm, pe orice cale, libertatea și corectitudinea alegerilor .**

Madgearu / 10 dec.'37

▫ **Pactul de neagresiune**

" **Să nu se facă confuzii ! DI Maniu s-a declarat pentru democrație** iar **partidul Totul pentru Țară** , pentru **regimul totalitar** .

DI Maniu s-a declarat pentru Franța și Anglia , iar partidul **Totul pentru Țară** ,
pentru **Italia și Germania** . Din aceste declarații categorice ,
s-a văzut că nu este nici o confuzie.

" Noi rămânem stegarii democrației românești .

Suntem astăzi singurii stegari ai democrației românești .

Nu cunoaștem altă limită în democratismul nostru , decât cea dictată de necesitățile naționale
ale statului român . **Lupta e deschisă . E lupta democrației contra dictaturii lașe .**

Toți care cred în democrație, trebuie să fie alături de noi ."

Madgearu / 10 dec.'37

▫ **Minoritățile ; protecția muncii românești**

[LD : este interesant **p.d.v. exprimat de Madgear** tocmai la **Cernăuți**, oraș cu multe minorități .
Așa se și explică de ce **PNȚ** , și în trecut , a făcut **cartele electorale cu grupări echivalente
din sânul minorităților** - ucraineni, polonezi, evrei , bulgari - în unele zone , total neinspirate ,
și totul numai și numai pentru a lovi în **PNL ! Vezi retro ']**

**" Condamnăm , cu ultimă energie, listele separate , alcătuite pe credințe religioase
și pe naționalități** . Ca să nu existe între noi și minorități nici un fel de neînțelegere,

trebuie , însă, **să afirmăm că suntem un partid românesc**,

și că nu putem să nu **ținem socoteala de condițiunile vitrege** în care elementul autohton
și-a avut dezvoltarea , **mai ales în noile ținuturi** . Prin **soluții constructive** ,

să dăm **posibilitatea morală și materială pentru a ridica națiunea românească** .

Dar, în afară de acest imperativ, asigurăm minorităților libertatea de cultură și religie
în limba lor maternă . **Nu suntem împotriva dezvoltării nici unei minorități** .

Să colaborăm pentru o fericită conlucrare a elementului românesc cu celelate naționalități .

Aceasta nu se poate face decât **într-un stat de drept și de democrație** . " [-----]

În final, a vorbit și **DI Perl** (probabil evreu) , **candidat pe lista național-țărănistă** .

Madgearu / 10 dec.'37

22.) Intruniri electorale PSD+PSU + sindicate , 11 dec.'37

("Dimineața" , 12 dec.'37)

[LD : în conformitate cu linia adoptată, întrunirile electorale transmit acel mesaj :

**eșecul listelor unice democratice ; lista PSD+ PSU cu semnul triunghiul ;
demascarea PNȚ ca partid burghez nedemocratic ;condamnarea pactului de neagresiune .**

Noutatea : demascarea comuniștilor că ar fi aderat la Pactul Maniu - Codreanu ;

analogia cu momentul trădării petrecute în **Germania** , care a facilitat venirea lui **Hitler** .

A. Întrunire muncitorească , sectorul Galben Doc.integral : **fișier PSD -III -**

Ion Bâzgă (PSD, sind.tâmplarilor) :

trădarea democrației de **PNT** ; trădarea muncitorimii de **PCR**

B . Întrunire muncitorească în sectorul Negru

I.Pascu (PSU) : analogie cu trădarea **comuniștilor** din Germania

C . Întrunire muncitorească în cartierul Grivița

Ștefan Voitech (PSU) : lupta antifascistă ; inconștiența **comuniștilor**

A. Întrunire muncitorească , Sectorul Galben

Convocată de **PSD** sub președinția lui **Ion Bâzgă**, președ. sindicatului tâmplarilor din Capitală ,cu scopul de a arăta ce datorie are muncitorimea la alegeri .

A atras atenția asupra acelor care vor să-i păcălească , spunându-le **să voteze cu PNT** pentru că astfel ar lupta cu așa-zisele liste democratice.[-----]

Ion Bâzgă / 11 dec.'37

" Nu există asemenea liste unice democratice , ele sunt doar în fantezia acelor care au trădat clasa muncitoare și în fantezia **comuniștilor** .În realitate, pe listele **PNT** nu sunt decât membrii acestui partid, care n-au înțeles și nu și-au luat nici un angajament față de clasa muncitoare. Aceștia nu reprezintă decât interesele claselor capitaliste al cărui unul din exponenți este **PNT** . "

////////////////////////////////////

B) Întrunire muncitorească în sectorul Negru

Convocată de PSD și PSU , la sediul PSD din **Șoseaua Pantelimon**,În vederea alegerilor legislative., sub președinția lui **Niculescu -Dolj**, secretarul organizației PSD

Niculescu -Dolj (PSD) / 11 dec.'37

A făcut o expunere a situației politice , arătând atitudinea avută de **PSD** .

Ocupându-se de **cartelul Maniu -Codreanu și comuniști**, spune că nicând nu s-a putut vedea o împerechere mai stranie .

Aceasta dovedește că între cei trei nu există o deosebire prea mare . [-----]

I.Pascu (PSU) / 11 dec.'37

Se ocupă de situația creată în sânul muncitorimii prin dezertarea de la unitatea de clasă , de o seamă dintre conducători ai muncitorimii .

Subliniază asemănarea dintre tactica adoptată de **comuniștii din Germania** , împotriva celorlalte partide muncitorești , care a grăbit venirea fascismului .

////////////////////////////////////

C) Întrunire muncitorească în cartierul Grivița

Sala din Calea Griviței 335 , convocată de PSD și PSU [-----]

Ștefan Voitech (PSU) / 11 dec.'37

Insistă asupra **adâncirii propagandei fasciste** , cu deosebire în **cartierul muncitoresc al Grivitei** , și **îndeamnă la unire** , pentru a zădărnici înaintarea propagandei fasciste .

Critică **atitudinea antimuncitorească a ireponsabililor** cari cutează să vorbească în numele muncitorimii , pentru a se alătura **PNT** .

Arată că **adversarii de azi ai frontului unit muncitoresc** s-au demascat complet , ca **adversari de totdeauna ai unității de acțiune** , pe care au folosit-o numai ca **lozincă de propagandă stearpă** .

Spune că **politica pe care o practică azi și în România partidul comunist, antimuncitorească și antisocialistă**, este urmarea firească a unui întreg lanț de greșeli , **săvârșite de mișcarea comunistă , azi în lichidare ideologică și organizatorică** , datorită tocmai acestor greșeli . [-----]

////////////////////////////////////

Întruniri electorale PSD+ PSU + sindicate / 11 dec.'37

